

POLITECNICO DI MILANO

Facoltà di Architettura e Società
Corso di Laurea Specialistica in Architettura

**STUDY ON THE CONSERVATION OF THE TWENTIETH CENTURY
ARCHITECTURAL HERITAGE IN TURKEY THROUGH AN ANALYSIS IN
THE CITY OF ANKARA**

Supervisor: Prof. Stefano Della Torre

Master of Science Thesis by;
Ekin ATALAY Matr: 722399

Academic Year 2009 - 2010

I hereby declare that all information in this document has been obtained and presented in accordance with academic rules and ethical conduct. I also declare that as required by these rules and conduct, I have fully cited and referenced all material and results that are not original to this work.

Ekin Atalay

Abstract (English)

The conservation of the cultural heritage has well-established theories and universally accepted guidelines, but they are mostly viable in the field of antique architecture. However, the conservation of the Modern Movement is a new field with its own spirit, standards and problems that need innovative techniques and ideas. Although there are many recent studies, for the conservation of the legacy of the 20th century heritage, the common consciousness is not well developed yet. Apart from the problems of awareness there are also the theoretical and practical problems.

The icons of the modern era have been valued internationally, however the Modern Movement has a wider scope that cannot be reduced simply to the already recognized western icons. Turkey as an example of the other modernisms has a different history of the modern period, which changes the social and the economic progress, which is as well changing the architectural story of modernism in Turkey. Ankara, as the new capital of the newly established republic - designed from scratch to be the face of the new ideals - is an important example of the modernism in Turkey, from the architectural, as well as social and political point of views.

This thesis examines the current status of the conservation of the twentieth century architecture in Turkey, in terms of awareness, listing and registration – through the case of Ankara.

Abstract (Italiano)

La conservazione del patrimonio culturale ha ben stabilito teorie e linee guida universalmente accettate, ma sono per lo più fatibili nel campo dell'architettura antica. Tuttavia, la conservazione del Movimento Moderno è un nuovo campo con un proprio spirito, norme e problemi che necessitano di tecniche innovative e di idee. Sebbene ci siano molti studi recenti, per la conservazione dell'eredità del patrimonio del 20 ° secolo, una coscienza comune non si è ancora ben sviluppata. A parte i problemi di coscienza ci sono anche i problemi teorici e pratici.

Le icone dell'era moderna sono state valutate a livello internazionale, ma il Movimento Moderno ha una portata più ampia che non può essere ridotta semplicemente alle icone occidentali già riconosciute. Turchia come esempio di altri modernismi ha una storia diversa dal periodo moderno, che cambia il progresso sociale ed economico, che a sua volta sta cambiando la storia del modernismo architettonico in Turchia. Ankara, come nuova capitale della neonata repubblica - progettata da zero per essere il volto dei nuovi ideali - è un importante esempio del modernismo in Turchia, dal punto di vista architettonico, oltre che sociale e politico.

Questa tesi analizza lo stato attuale della conservazione dell'architettura del XX secolo in Turchia, in termini di consapevolezza, quotazione e registrazione - attraverso il caso di Ankara.

to my mother and my grandmother...

Acknowledgements

I owe my sincere gratitude to my supervisor Prof. Della Torre for his guidance and help for the realization of this thesis.

Special thanks to Gizem Guven, Bilge Sezer Olmez and Yesim Kutkan for their support and their efforts that kept me going.

I would also like to thank to all of my classmates in Politecnico di Milano, especially Adrian Ibarra, Flavia Vidor Contri and Canan Kaba for making my Milano days very special for me.

Finally, I would like to express my deepest love to my mother, who has supported me with her endless love and patience throughout my life.

Table of Contents

Abstract (English).....	iii
Abstract (Italiano).....	iv
Acknowledgements.....	vi
List of Tables.....	ix
List of Figures.....	x
List of Charts.....	xi
Appendices.....	xii
I. Introduction.....	1
1. Aim and Methodology.....	7
II. Modern Movement in Turkey.....	9
1. The Modern Movement in Architecture.....	10
2. The Historical Background of Turkey in the 20th Century.....	15
3. 20th Century Architecture In Turkey.....	17
3.1. The First National Style: Finding A National Idiom.....	17
3.2. Cubism – Period of Functional Architecture: The Search for A Modern Republican Architecture.....	19
3.3. The Second National Style.....	22
3.4. International Style: Liberalism In Architecture.....	24
3.5. Pluralism Takes Command.....	26
III. Conservation of the Architectural Heritage in Turkey.....	27
1. The History of Conservation in Turkey.....	27
2. Legal Framework.....	32
2.1. International Regulations.....	32

2.2. National Regulations	34
3. The Problems of Conservation in Turkey.....	47
3.1. The Problems Caused By the Lack of Conciousness in the Society.....	48
3.2. The Problems Caused by the Legal Arrangements, Sytems and Institutions of Conservation.....	49
3.3. The Problems That Occur In the Implementation Process	51
4. The Conservation of the 20th Century Architectural Heritage in Turkey	52
4.1. The Problems of Developing the Concept of 20 th Century Architectural Heritage and the Existing Approaches.....	53
4.2. Review of the Existing Values of Heritage Identification for the Modern Movement	55
4.3. The Status of the 20 th Century Architectural Heritage in the Legal Registration Process	57
4.4. Studies on the Conservation of the 20th Century Architectural Heritage in Turkey	58
IV. Ankara	61
1. The History of Ankara	61
2. Planning of Ankara: Ankara Becoming the Capital	62
3. The New Plan of Ankara: The Jansen Plan.....	63
4. The Republican Period Architecture in Ankara.....	65
5. The Conservation of the 20th Century Architecture in Ankara	66
5.1. The List of 20th Century Buildings in Ankara.....	68
5.2. Selections from the Republican Period Architecture	78
V. Conclusion	97
Appendices	106
Bibliography.....	159

List of Tables

Table 1. The List of Twentieth Century Buildings in Ankara	68
--	----

List of Figures

Figure 1. The relationship of the governmental organizations that are given authority by the Law for the protection of cultural and natural heritage.....	37
Figure 2. The Evkaf Apartment Building, Ulus/Ankara	79
Figure 3. The Isbank Ankara Branch Building, Ulus/Ankara	80
Figure 4. Ethnography Museum, Ulus/Ankara	81
Figure 5. The Maltepe Gas Factory, Maltepe/Ankara	83
Figure 6. Cebeci Middle School, Cebeci/Ankara.....	85
Figure 7. Cenap and House, Kavaklıdere/Ankara	86
Figure 8. Ulus Trade Complex, the office block.....	88
Figure 9. Ulus Trade Complex, inner courtyard.....	89
Figure 10. Ulus Trade Complex, photo from the model.....	89
Figure 11. The Grand Ankara Hotel, before the renovations	92
Figure 12. The Grand Ankara Hotel, entrance canopy, before the renovations	92
Figure 13. The Grand Ankara Hotel (Rixos Grand Ankara), after the renovations	93
Figure 14. The State Cemetery	95

List of Charts

- Chart 1. The chart showing the proportion of the registered and non-registered buildings of the list and among the registered buildings the proportion of the state owned ones to the private owned ones.....102
- Chart 2. The graph showing the distribution of the registered buildings in different periods...102

List of Appendices

Appendix A	106
Appendix B	129
Appendix C	143
Appendix D	148
Appendix E.....	152

I. Introduction

The built environment surrounding us goes through continuous transformation. With all the complexity of the changes in the ideologies and lifestyles reflected, the contemporary city as a result is made of overlapping layers of different temporalities.(Wieszczek & Lemes de Oliveira, 2008)

In other words the built heritage is “the physical manifestation of a society’s history, material evidence of a past way of life, craftsmanship, technique and cultural context.” (Orbaşlı, 2008, p. ix) More importantly built heritage is a finite resource, that cannot be retrieved once destroyed, and therefore conservation is of great importance, to sustain the built heritage for the future generations, for cultural and social as well as economic advantages. (Orbaşlı, 2008)

Historic buildings are not isolated icons, but an inseparable part of the environment, an inherent character of a city. The conservation of historic buildings does not concern only the building itself, but also the collective memory of the society. (Orbaşlı, 2008)

“The preservation of historical architecture is important precisely because the buildings are witnesses to the spirit of the age in which they were built.”(Kurokawa, 2002, p. 255)

As explained by Henket, conservation is “Neither to glorify the past, nor to be partisan, but try to get a better understanding of the past and to obtain more insight into possible ways ahead.” (Henket, Back From Utopia. The challenge of the Modern Movement, 2002, p. 15)

“The ICOMOS Education and Training Guidelines state: “The object of conservation is to prolong the life of cultural heritage and, if possible, to clarify the artistic and historical messages therein without the loss of authenticity and meaning. Conservation is a cultural, artistic, technical and craft activity based on humanistic and scientific studies and systematic research.”

When dealing with heritage change is inevitable and therefore managing this change without compromising the fabric and minimal loss is the challenge of conservation. (Bridgewood & Lennie, 2009) Another challenge of conservation is that there is no single answer or a standard methodology, and each project needs a balanced judgement on sound knowledge, that will vary from case to case. Decisions made must concern not only the building itself, but also the historic, cultural, social and physical values. As the knowledge we have on conservation is developing, the way we look at historic buildings is changing. The values we attribute to heritage is expanding and changing, that the historic value itself is no longer the predominant factor for conservation. This means a wider scope of heritage in concern and a more integrated multi-disciplinary approach. The intangible values of heritage also highlight the importance of multi-disciplinary approach. (Orbaşlı, 2008)

In addition, from the sustainability point of view, the conservation of the existing building stock is a better alternative to replacement. However, often conservation is seen as a barrier versus redevelopment, especially in the places with high-property prices, resulting in regular replacement of buildings. (Orbaşlı, 2008)

Moreover the belief of the society in the ongoing availability of all products often results in replacement rather than preserving, as it seems more economical. Even buildings that are officially registered as heritage, hardly keep their original architectural elements such as original windows, light fittings, etc. and the continuous loss of parts of the monument eventually leads to the loss of authenticity. Therefore the priority should be given to the systematic care of monuments, however any funding available is often used for high-profile renovations that do not cover maintenance. Another loss with the renovation projects is the loss of knowledge gained with the project that will not be used for the continued care of the building, which will be left to the owners with not much knowledge. (Markgraf, 2009)

As stated in the fourth article of the Venice Charter as well: "It is essential to the conservation of monuments that they be maintained on a permanent basis."

"The preservation of the skills exercised by artisans, sustainability, the conservation of resources, the reduction of costs, and accurate cost assessment are just a few of the

advantages that may be gained when problems are recognized early on and readressed with simple repairs. Furthermore, the appreciation of the building, which grows with regular observation, may not be underestimated.

Systems with maintenance cycles and the objective of efficient care are a matter of course in relation to objects of daily use, such as the car, or technical equipment of the buildings, such as heating systems. These can provide a point of reference for the care of a historic monument, including its complex historic, artistic and aesthetic importance, and aspects of its technology and efficiency.”(Markgraf, 2009, pp. 259-260)

“Passing from a restrictive conception of preservation to an ‘active’ one and the increasing acceptance of the ‘long-term development’ principle, naturally shift the philosophy of conservation from cure to care.”(Franchini, 2009, p. 312)

The scope of the built heritage has also widened towards the legacy of the Modern Movement and the buildings and sites of the 20th century. However this new heritage brought with it new challenges to the conservation field, that is “to revalue the essence of the manifold manifestations of Modern architecture and redefine its meanings in a rapidly changing world of digital revolution, worldwide mobility and environmental awareness. (Organising Committee 10th International DOCOMOMO Conference, 2008)

Modern architecture is an important part of our heritage, with its innovative ideas and dynamic spirit, however the conservation of this heritage depends on its cultural and social recognition as well as economic feasibility. (Henket, 2002)

“There is no doubt that a large part of the modernist architecture belongs to the domain of history, sometimes even before it has been listed by law. But the question still remains for any understanding of why a modern building is part of our cultural heritage.” (Canziani, Being and Becoming of Modern Heritage, 2008, p. 5)

The Modern Movement and its pioneering social, technical and aesthetic ideals must be preserved as a source of reference and inspiration. Although failed in many ways still, they are worth the re-evaluation and insight. Since it is impossible to evaluate and understand the

legacy of the Modern Movement without understanding the historical context of the time they were conceived, we have to understand what it meant then and what it means for us today. The important issue is to be able to accept the past as it is but as well to be able to perceive its spirit. Nor to be a partisan or an ignorant, the Modern Movement should be approached objectively and discriminated intelligently. (Allan, 2002; Tournikiotis, 2002)

“In conservation of modern heritage buildings, temporality appears related with the terms paradox, contradiction and even aporia. It may appear paradoxal to transfer the ‘modern’ category to ‘antique’ treatment: fixing the objective features of the components of modern heritage in its origin, converting the ephemeral into permanent”(Torrent, 2008, p. 3)

“Modernism is currently crossing backwards across the front line of newness, progress and anticipation towards the realms of historicisms and memory. ... It still represents futurism, yet is on the verge of being engulfed by heritage values.”(Lewi, 2002, pp. 356-357)

The part of the challenge faced is the contradiction of Modern heritage that is designed to be transient and did not aspire memory, but in the end yielded to the present. However the present is a complete different reality than the context in which the Modern architecture have been conceived. The question is if they can survive new experiences and new meanings? (Lima, 2008) “The challenge in this is to envision changes without betraying the legacy and spirit of the architecture of the twentieth century.”(Casciato, Modern Architecture is Durable: Using Change to Preserve, 2008, p. xiii)

Still it is interesting to study the legacy of the Modern Movement, as there is a shorter time period between their creation and their recognition as heritage. (Balen, 2009) Another positive fact in the closeness of this heritage is that there is generally considerable information available on the original design features. (Orbaşlı, 2008)

However, due to the lack of recognition and the lack of long-lasting durability of the materials, the buildings of the Modern Movement have been in great risk of demolition or substantial change. (Docomomo International) The lack of recognition is mainly because the heritage of the Modern Movement are closely linked to everyday life, representing the near past that people

have experienced more directly with respect to remote heritage. Unlike the monuments from the previous centuries they are seen ordinary instead of unique and irreplaceable. The association with industrial production results in the misunderstanding of both the buildings and their elements to be reproducible. Moreover the existence of historical value both for public awareness as well as the legal registration is still very effective and discriminating. (Franchini, 2009; Markgraf, 2009; Tseng, 2009)

The paradox of the transient nature, flexibility and functionality poses a dilemma for the conservation of the Modern Movement, on the other side the technical difficulties such as preserving structures made of experimental details and short-life expectancy solutions is just as difficult. (Canziani, 2008)

When dealing with the material conservation, new details and materials and the lack of knowledge on material behaviours poses a difficulty. Any decision on intervention, especially on the technically flawed details, is a dilemma between faithful replica for the sake of pure image and alterations to the original design. (Canziani, 2008) “Modern architecture cannot be defined by visible structural samples alone; it must also shed light on the underlying philosophical spirit. ... The legacy we should preserve from modernism and modern architecture is, I believe abstraction.” As Kurokawa (2002, p. 252) explains However even if the aim is the preservation of the ‘essence’ rather than ‘substance’ the relationship between the object and the concept should not be forgotten, since every loss of material results in the loss of information and therefore may result in a misinterpretation. (Canziani, 2008)

The newness value is important for the impact of the legacy of the Modern Movement. Although the look of age is a positive factor for the appreciation of heritage, as Riegl explains, “no education is needed to appreciate its smooth surfaces” and “we are disturbed at the signs of decay in newly made artifacts”. Therefore Modern architecture requires systematic care and maintenance, so that the integrity can be preserved without the need for substitutions. (Lewi, 2002; Canziani, 2008; Markgraf, 2009)

“Any run-to-failure maintenance strategy, instead, leads to the (un)intentional consequence of replacements and therefore an inevitable loss of details and historical evidence. ... Therefore

more sophisticated maintenance strategies, rather than the easier substitution of elements, are necessary for Cultural Heritage: faced with the impossibility of executing prefixed cycles of maintenance, preventive actions and, more importantly, inspections and monitoring are the most effective tools for taking care of historical buildings.” (Canziani, *On the edge of modern heritage conservation*, 2009, p. 41)

Concerning the legacy of the Modern Movement and the 20th century architecture, what can be done? First all the perspective of the society towards Modern architecture must be changed, who generally cannot link modern with heritage values. Formation and training both for the public and professionals working in the conservation field is necessary, especially in the management of the Modern heritage, so that the preservation act can be continuous and systematic rather than intense and discontinuous. Sustainable intervention with an ethical approach, based on deep knowledge and critical analysis targeting minimum modifications must be the aim. (Casal, 2009)

The conservation issues are very complex that cannot be reduced to simple problems of technique. Alongside the western masterpieces, there are many other structures outside the mainstream and iconic, therefore the political, social and economic context plays an important role together with other problems. (Canziani, 2008)

As in the case of Turkey, as an example of ‘Other Modernisms’¹, the Modern architecture developed in a different economic, political, cultural and social context than that of the West. Architecture was part of the modernity project of the new Republic of Turkey of Mustafa Kemal Atatürk. Ankara as the new capital, was the symbol of change and the break from the Ottoman tradition, therefore had to be the face of this modernization project with its social and cultural life, and also with its architecture.

From the conservation point of view, Turkey’s modern architecture, and specifically the case of Ankara is a very important part of the history of the Republic of Turkey, but also as a witness of

¹ Referring to the theme of the IXth International Docomomo Conference’s theme of ‘Other Modernisms’

our social, cultural and political transformations through the years from the foundation of the Republic until today.

As in the rest of the world, conservation of the Modern architecture is a new subject in Turkey. However unlike the Western countries, in Turkey the practice and theory does not progress together yet. The inadequacy in the theory of conservation reveals itself in the registration decisions and in the legal status of heritage in Turkey. The approach towards the legacy of the Modern architecture and the problems can be solved with the re-evaluation of the conservation field, and by the well definition of the problems.

From the conservation point of view, Turkey's modern architecture, and specifically the case of Ankara is a very important part of the history of the Republic of Turkey, but also as a witness of our social, cultural and political transformations through the years from the foundation of the Republic until today.

As in the rest of the world, conservation of the Modern architecture is a new subject in Turkey. However unlike the Western countries, in Turkey the practice and theory does not progress together yet. The inadequacy in the theory of conservation reveals itself in the registration decisions and in the legal status of heritage in Turkey. The approach towards the legacy of the Modern architecture and the problems can be solved with the re-evaluation of the conservation field, and by the well definition of the problems. (Omay Polat, 2008)

1. Aim and Methodology

This thesis aims to evaluate the present condition of the conservation of heritage and in particular the conservation of the twentieth century architectural heritage in Turkey, concentrating in the city of Ankara. Ankara is a city almost designed from scratch by the modern vision, as a symbol of the break with the past Ottoman traditions and the modern and contemporary Turkey. Moreover as the capital of Turkey, it symbolizes and reflects all the social, cultural, political and economic transformations from the foundation of the Republic, yet losing its modern heritage consciously or unconsciously every day.

As Turkey has a different modernization process both culturally and architecturally, first of all a brief history of the twentieth century in Turkey is explained, followed by the architectural history of the twentieth century, to be able to have an insight on the context and the importance of conserving the modern architecture in Turkey, so that a critical approach could be developed.

Beginning with the evaluation of the current status of conservation of heritage, through the laws and regulations and also by the theory of conservation in Turkey, after that the thesis focuses on the current status of the twentieth century heritage in the legal documents and in the vision among academics and professionals. However there were not much information present about the theories of conservation of heritage and especially the heritage of the twentieth century. Therefore through the example of Ankara, the situation in the legal process and recognition, an analysis has been done. A list of buildings of the twentieth century in Ankara has been gathered from different sources such as; architectural guides of Ankara, architectural history books, works of the Chamber of Architects and the database of the Ministry of Culture on the registered cultural heritage.

A general evaluation has been made according to the registered buildings on the list, from different parameters such as; the construction period and architectural styles, state or private ownership and some of the values from the legal texts. In addition to the evaluation of the list, some examples have been chosen from different architectural styles, different functions of buildings. The examples are either a good representative of their period/style, or exemplary with their conservation status, mapping the approach towards the 20th century heritage in Turkey.

Concluding on the results, the aim of this study is not to find definite answers on the problems, but to be able to understand that there is no single answer or clear rules of what to conserve and why. Instead, the aim is to contribute on the development of awareness and a better judgement on the values so that a different vision can be formed towards the conservation of the legacy of the twentieth century.

II. Modern Movement in Turkey

“Histories of modern architecture have tended to identify and analyze a single metropolitan tradition. Until recently, they have been almost exclusively concerned with the development of an architectural genealogy of its several intertwined strands. These histories found their examples in limited number of locations, in Western Europe and the United States, and could be more appropriately called the accounts of works selected architects rather than comprehensive histories of contemporary world architecture. Indeed, it was probably not the intention of studies in modern architecture to be inclusive or even illustrative. Still, the rest of the world has also built and as, in the last fifty years, transformed itself physically to an even greater extent than the celebrated places of modern architecture. The models used for this transformation have for the most part been derived from the metropolitan tradition or later from the International Style. But all the while there has also existed an alternate search for a regionally based and regionally recognizable idiom in the newly built environment.” (Evin & Holod, 1984, p. 1)

The twentieth century architecture in Turkey was made up of different phases, sometimes following the mainstream Western model more strictly, sometimes more influenced by the local factors, but still infused together with the mainstream. In this context, the modern architecture in Turkey can be referred as the ‘other’² of the Western mainstream modernism.

“‘Other’ modernisms may be defined in various ways in the history of architecture in Turkey: in other words, ‘otherness’ can be found in formal design, or in the definition and appropriate solution for a specific function, in the designer’s cultural identity and his view of the world in general and of Turkey in particular and perhaps in the redefinition of his style considering the new local input, or in the mainstream modernism which could clash with local tendencies and preferences...” (Omay, Salman, & Yöney, 2007)

² Referring to the theme of the IXth International Docomomo Conference’s theme of ‘Other Modernisms’

1. The Modern Movement in Architecture

“... a tradition is formed from a sequence of such high points which hand on their discoveries to lesser followers.” (Curtis, 2007, p. 7)

“... every period has its own realism which colors the way one tries to understand and look at the world.” (Henket, Back From Utopia. The challenge of the Modern Movement, 2002, p. 9)

Modern Movement in architecture was a revolution in the architectural forms but as well a revolution in the social ideals, which tried to reconcile the society with industrialism, and resulted in a complete break with the past traditions and allowed the basics of architecture to be reconsidered. Although many past eras before the modern movement have possessed their own authentic style and have referred to their architecture as ‘modern’, the ‘modern architecture’ was a creation of the late nineteenth and early twentieth century. As the basic ideal of the modern architecture that every period must express the true tenor of the time, the reaction to the eclecticism of the nineteenth-century revivals and the urge to fulfill the needs of the modern industrial societies resulted in the task of creating new ideals followed by images and forms that would suit and reflect the needs of the contemporary realities of the era without the burden of the historical styles. Although around the mid-nineteenth century some theorists have already started to discuss about a genuine modern style, the forms of this new architecture were more or less visualized with the 20th century. The pioneers were the industrial nations of the Western Europe and the United States, however still there was a lack of consensus concerning the appearance of the new style. (Curtis, 2007)

On the backdrop, the conditions that lead to the emergence of Modern Architecture were the social and technological transformations of the period that registered a shift from rural to urban existence in the industrializing world. As a result of this shift, the scope of the outcomes of the Modern Architecture were very wide, including new functions of the new capitalist and industrial institutions, mass housing, private villas, sacred spaces, etc. The aim was to break with the past, while finding a solution for the problems of the new world system. (Curtis, 2007)

Following the developments in the economic and political fields and their impacts on the urban environment and therefore with the changes in the living conditions, modernity became more than an intellectual concept. The break with the past could be more clearly seen in the everyday realities and became more visible in many different aspects. The modern architecture struggled to find a genuine answer to the possibilities of the new experience as well as the problems resulting from the process of modernization. (Heynen, *Architecture and Modernity*, 1999)

Hyman & Trachtenberg (2003, p. 463) explains this process as; “The contemporary forces acting on the architect were not only intellectual; the real world, in which architecture operates, had changed. The industrial machine age had matured. It only permeated life as an overwhelming economic fact; the machine itself had been tamed and it penetrated daily living, especially that of the taste-making, affluent classes, who could afford the telephone, domestic appliance, and above all the motorcar. On a grander scale there were the sleek, new steamships, and an eternal dream of mankind was fulfilled in the wondrous airplane. In its overpowering presence and thrilling beauty, the world of the machine not only engulfed people’s lives – it swept over their imagination. ... Architecture was under the imperative to ‘adapt’ to the machine age and was inspired to do so in the near-worship of the machine.”

Although all the architectural solutions and responses to these developments are collectively referred as modernism and the Modern Movement in architecture, the Modern Movement is actually not a unified approach. It includes a wide variety of approaches and ideas, depending on individual opinions, the social, political, cultural context and time. (Henket, *Back From Utopia. The challenge of the Modern Movement*, 2002)

This diversity of outcomes is explained by Allan (2002, p. 24) as; “...that diversity suggests that the question modernism at itself to solve were so large, so fundamental that no single answer could suffice. It was only the cumulative insight and imagination of many talents and innumerable projects that could produce even the outline of an answer.”

Although the ‘Modern Movement’ was rejecting the traditional values, as cited by Curtis (2007, p. 13); “... modern architecture itself eventually created the basis for a new tradition with its own themes, forms and motifs.”

Between 1890 -1920's many different approaches have emerged inside the modern movement, however the consensus seemed to be achieved in the following decade by the 'International Style'. The leading architects of the time declared the International Style as the true architecture for the twentieth century, other developments were disregarded and the differences were plastered over. However as history change, the once unchangeable ideas start to be reconsidered and reinterpreted. Therefore, even the leading architects of this consensus went to separate ways and new attitudes and ideas started to emerge counter to the monolithic developments of the pioneers.(Curtis, 2007)

As Henket (2002, p. 11) explains: "Yet the radical efficiency and rationality, the social ideals and minimalist, abstract results did not always find a positive response from those whose needs and desires were meant to be solved. After the Second World War an ever-growing discontent developed regarding the results of the doctrinaire approach of the Modern Movement."

In the period after the Second World War and especially in the 1960's and 1970's Modern Movement started to be criticized and the prevalent ideas of the previous decades started to change, suggesting that the historical and traditional types could be used through abstraction and transformation as established examples to be learned from. (Curtis, 2007)

As looked back on the Modern Movement, although generally considered monolithic, against the mainstream perception actually there is not just one movement to consider. As explained by Hyman & Trachtenberg (2003, pp. 465-466); "Modernist doctrine of the early twentieth century had great propagandistic success in promoting the development and spread of the movement, proclaiming that technological, mechanomorphic architecture was humanity's social and moral salvation and could make people better through a purer, more 'rational' and 'functional' architectural environment. But looking forward historically, it is crucial to realize that there are many modern architectures, not merely one. Modern architecture is not just machine-style architecture, but a far more complicated phenomenon. Modern architecture is many-sided and ever – changing. ... The new architecture was part of the larger revolutionary picture; and like that picture, it was far from crystallized into a clear, uniform configuration, but was fluid and fragmented."

Within this fluid and fragmented picture, the Modern Movement must not be limited to the leading Western mainstream movement, but a new kind of thinking is required, taking into consideration that the modern movement was spread to many other countries and transformed in different ways in different social and cultural conditions and continuously cross fertilized. (Curtis, 2007, p. 17)

The history of modern architecture, until very recent times; has been to a large degree a subjective history concentrating on the Western model, reflecting the selective reality of a specific time, place and culture as explained by Tournikiotis (2007); "... the condensation of common architectural expressions on this earth are to a large degree the ideal creation of the same people-writers, that is historians' theoreticians and architects-who 'map' reality through the lens of their concepts and principles' and from their specific temporal geographical and cultural position. In which case, the map of modern architecture is the construction of their own selective reality, which serves all at once as history, theory, image at handbook. And these views, like migrant birds, are scattered to the four winds, in conditions that depend on the trading of ideas, commodities and forms, like stylebooks in fashion and gospels in religion. And so a very large part of defining 'Other Modernisms' has to do with the ways in which the modern was constructed ideologically and the ways in which it was propelled 'into the air' as a style and as migrant seed, to grow and blossom where the ground was fertile. ... There can be no doubt that the modern movement grew out of a demand in Central Europe and then or simultaneously radiated as a saving ideology aspired to the dissemination of its very ideas beyond place, society and culture, with the results that, thanks to the increasing number of its disciplines and the development of the communication media, it reached literally the ends of the earth and eventually infiltrated the architectural practice of other people, other places and other cultures."

The IXth International Docomomo Conference, with the theme of the conference as 'Other Modernisms', focused on these 'others' inside the modern movement in architecture. However the 'other' is not simply defined as non-European and non-North American, but as everything, that is out of the mainstream. As explained by Docomomo; "The 'other' was meant to provoke

a range of different readings including —but not limited to— the ‘non-western’ others (colonial encounters, exile, emigration, diasporas, trans-national histories, etc), the national, regional or local others of ‘international style’ (various searches for ‘national expression’ within twentieth century modernism), the subaltern others of homogeneous modern identities (i.e. race, gender and class as they have informed modern spatial practices), the anonymous, vernacular or ‘ordinary’ others of canonic modernism (such as generic slab-block apartments or squatter zones), the ‘hybrid’ others of a pure, pristine modernism (eclectic variations, multiple identities, cross-breeds), the ‘underdeveloped’ others of advanced, industrial modernisms (low-tech, appropriate tech, infrastructure projects, materials, building industry, labor, capital, patronage, etc), the preservationist others of a transient, design-oriented, utopian conception of the modern (the idea of modern architecture as repository of collective memory, as ‘heritage’) and, the temporal others of a linear modern history that has peaked in two periods: interwar and postwar (i.e. time-lags, synchrony, diachrony, pioneers, latecomers, etc.” (Docomomo International)

Turkey and especially Ankara in this context, is a good example as the ‘other’ of the mainstream. This idea is also supported by Tournikiotis. He pointed out that; “...it is equally certain that the shaping of modernity in general had similar characteristics and that the same spirit was more or less desirable in very different conditions and for a long period in the twentieth century. Beyond the boundaries of Central Europe there was an exceptional will for modernization of society and of the way of life that formed itself with reference to the mainstream other³, which architecture was able to express in the most visible and tangible way, with the erection of buildings that were in reality building of ideas. To illustrate this, I would like to point out the example given to introduce the conference’s theme⁴, that is the example of Turkey, where the ambivalent relations between West and East, between the mainstream and otherness, are emphasized – especially in Ankara where “a ‘modern’ city” was

³ “It is also a typical relation between the ego and the other, as it is built up through correlations and differences which people define and perceive, the difference being that the problem of the other is of the same category as the problem of the ego, and the mainstream is the other side of the other modernism.” (Tournikiotis, *Modernism and the Issue of Otherness*, 2007, p. 6.)

⁴ The IXth International Docomomo Conference, with the theme ‘Other Modernisms’.

constructed as evidence of a nation-building.” (Tournikiotis, Modernism and the Issue of Otherness, 2007, p. 6)

2. The Historical Background of Turkey in the 20th Century

Modernization in Turkey started in the 19th century, in the Ottoman Empire Period, formulated by elites with a Western orientation. New measures were adopted in the judicial, educational and financial spheres. Although internal forces initiated these reforms, Western powers like England and France, also took an active role in this period. Meanwhile the empire became more and more dependent on Europe in the regression period. With time the empire lost its economical independence over to the European financial control.

Within the period of the regression of the empire, the intellectual formulation of Turkish nationalism was developed during the first twenty years of the 19th century, with all the external pressures, internal disintegration, and continuous invasions taking away the territories of a once powerfull empire.

World War I was the end of the empire; its territories were almost completely occupied. Mustafa Kemal Atatürk gathered an army and started the Independence War in 1919, to defend the nation and clear Anatolia from the invaders. In 1920 the National assembly was gathered in Ankara, as the first parliament of the Turkish nation-state. By the time Istanbul was occupied, and the Ottoman cabinet was already ineffective. As a result of the War, The Republic of Turkey was proclaimed in 1923, and recognized internationally the next year in the Lauseanne Conference.

Atatürk wanted the new modern Turkish state to break away completely from the Ottoman period. He called for a very fast progress and a great degree of social cohesiveness. The secularization programs of the 1920's were not done step by step, but in a coherent program that would modernize the entire society⁵.

⁵ Within this modernization program a series of reforms have been realized. The main ones are; the adoption of the western-style clothing (1926), the Swiss Civil Code, and the replacement of the Arabic script by the Latin script

Until his death Atatürk pursued his program of reform and development. After his death İsmet İnönü, Atatürk's successor, successfully kept Turkey out of the World War 2, although facing many economical problems, continued Atatürks's ideals. The big change in the society came in 1946 with the transition to a multi-party sytem and the establishment of the Democrat Party⁶, which took over in 1950. (Evin & Holod, 1984)

After the 1950's, Turkey went through major transformations, in many aspects. With the establishment of the two-party system, the strict governmental control was changed and the private sector began to have an important role, which resulted in the complete reorientation of the economy and the society. (Tapan, International Style: Liberalism In Architecture, 1984)

Turkey, like many other peripheral countries, when integrating into the capitalist system, faced the problem of creating and sustaining the national values, while adapting to the international western values of the time. (Tekeli, 1984)

With all these factors, the evolution of the Turkish architecture can be explored in 5 periods.⁷

(1928). In addition some more reforms have been realized in different fields such as, judicial, educational, social, economic, cultural, etc. Western oriented policies were also pursued in the economic sphere as well, to be able to adapt to the capitalist world. Yavuz, Y., & Süha, Ö. (1984). Finding A National Idiom: The First National Style. In A. Evin, & R. Holod, *Modern Turkish Architecture* (pp. 51-67). Philadelphia: University of Pennsylvania Press.

⁶ Until the 1946, the Republic had a single party regime. With the foundation of the Democrat Party and its election in 1950, the modernization goal of the single-party regime was replaced by a more populist approach. In this period the meaning of the West also changed. After the WW2, the leader turned into the United States of America, rather than Europe; the American influence was clearly felt in the economic policies. Tekeli, İ. (1984). The Social Context of The Development of Architecture in Turkey. In A. Evin, & R. Holod, *Modern Turkish Architecture* (pp. 9-33). Philadelphia: University of Pennsylvania Press.

⁷ The seperation of the architectural evolution have been made according to the different dominant architectural styles, starting from the foundation of the Republic, until today. Although there are no clear cuts between the different styles, still a clear chronological change can be observed. The seperation is done based on the common knowledge of different resources. However the subtitles were named following the book 'Modern Turkish Architecture', edited by Ahmet Evin and Renata Holod.

3. 20th Century Architecture In Turkey

3.1. The First National Style: Finding A National Idiom

Following the WW1 and the Independence War, Turkey was in a struggle to rehabilitate the war damages and to establish the nation-state fastly. However, what was left from the Ottoman Empire and the wars was a ruin, with a collapsed economy and tired people.

The construction industry that has been taken over was limited to few cement, brick and timber factories. The country was totally dependent on imported goods. Moreover there was a serious lack of architects and engineers as well as technicians and skilled workers. The minority groups that have dominated the architectural practice over the last hundred years have migrated away, creating an even bigger problem for the construction sector.

Although some exemptions from tax have been made to the construction firms, it was still not enough to vitalize the construction activities in the country. In the first 5 years of the Republic, outside of Ankara, there were not much construction activity and investment. (Batur, 1983)

The First National Style has evolved in the 19th century, against the dominating western influence on the Ottoman architecture. However this opposition movement was not completely purified from the western influence itself, considering the western education of the protagonists of the style. (Yavuz Y. , 1981)

This architectural phase has covered the years of the decline of the Ottoman Empire and the foundation of the new Republic of Turkey. After the war, there was a need of fast reconstruction of the nation. Therefore without the time to search for a new national style, the construction activities in the first years of the Republic were dominated by the First National Style, considering all the limited number of available architects design attitude. As a result many new buildings in Anatolia, and the first ministries, banks and commerce buildings in Ankara have been built in this architectural style. (Sözen, 1984)

As cited by Yavuz (1981, p. VIII) the main principles of the First National Style are;

- “ - All the buildings of the period were planned symmetrically, as far as the site conditions and functional necessities allowed.
- In case of unsymmetrical planning, at least the major elevation of the building tried to be designed in careful symmetry.
- The main entrances of the buildings were usually placed at the symmetry axis, while the corner rooms and axial centers were projected out, sometime in the form of towers, to enhance symmetrical organization.
- The buildings were usually covered with simple gable roofs, with traditional projecting eaves, sometimes strengthened by simple, cast iron brackets. At certain important buildings, corner towers or entrance masses were covered with small, usually unstructural domes in classical Ottoman forms, merely to enhance the visual aspects of the building.
- No matter what the structural system was, especially the visible facades of the buildings were built of or covered with cut stone, or they were plastered over and incised with horizontal lines to give the impression of cut stone.
- As a rule, the visible facades of buildings were divided into three horizontal portions with continuous mouldings, no matter how many storeys the building was. Afterwards, each portion was treated as a whole, with different orders of window shapes at each floor.
- To cross the window and door openings, classical forms of traditional Ottoman arches were made use of, which consisted of flat, depressed, ogive, and two or three centered pointed arches. Sometimes, to cross larger openings, elliptical arches were used, which are untraditional in Ottoman architecture.

- Simply to enhance the visual qualities of buildings, their facades were richly decorated with traditional decorative elements such as stalactite ornamentation, tiles, rosettes, and attached columns.”

“Although this struggle to attain a national style in Ottoman architecture was enthusiastically received as a worth action in the crumbling Empire who was trying to hold together through the binding forces of nationalism, it proved to be an unsuccessful effort in the young Republic, who meant to cut all it’s ties with the Ottoman past on it’s road to progress and modernization.” (Yavuz Y. , Mimar Kemalettin ve Birinci Ulusal Mimarlık Dönemi, 1981, p. V)

A contradiction was created between the ideals and reforms of the new Republic, to cut the ties with the past, and the Ottoman influence of the style. As the first years of the establishment passed, and the need of a new development emerged, also a need of a new architecture to represent the new nation has come forward. The change was supported by the arrival of some international architects. (Sözen, 1984)

3.2. Cubism – Period of Functional Architecture: The Search for A Modern Republican Architecture

Atatürk have never supported overly nationalistic attitudes in art and wanted the Republic to find its own forms in art and architecture. The indicator of this thinking in architecture is clearly seen in the change from The First National Style to a more universal and functional architecture. (Sözen, 1996)

Atatürk’s reforms have introduced new values into the life of the nation, such as innovation, nationalism, functionalism, objectivism, technology, progress and a belief in science. The influence of these values can directly be seen in the architecture of the period, since the public sector was responsible from almost all the building activity except housing. This orientation was perceived as a prerequisite of modernism and the new architecture rapidly replaced the First National Style; that have been in contradiction with the reforms. However this rapid acceptance

of the new architecture was also because of some cultural and technological requirements. By the time there was a great need of specialized buildings like public structures, factories, hospitals, housing, etc., which mostly did not have any previous modern examples. Besides the ideological reasons, the need for fast development supported modern architecture.” (Batur, 1984)

In 1930’s some cultural agreements have been signed between Germany and Turkey, which enabled the exchange of professors, university staff, and students. Under these agreements some students have been sent to Germany, to get educated in the fields of architecture and engineering, along with many German scholars, including architects came to Turkey for practicing their profession and teaching in the Turkish universities. Although not all of them designed in a modern manner; some of the foreign architects that have worked in this period are; Giulio Mongeri, Ernst Egli, Bruno Taut, Martin Elsaesser, Clemens Holzmeister, Theodor Jost, Robert Orley, Paolo Vietti-Violi. These architects were mostly teaching in the Istanbul Technical University and the State Fine Arts Institute⁸, but also designed many buildings in the newly established Ankara.

The modern buildings of this period were designed without the stylistic ornamentation and strict symmetry but rather in a more functionalist way, based more on the plans rather than designing the facades at first, without any organic relationship with the plans. (Aslanoğlu, 2001)

Although this architecture was modern, to define it more specifically, it was more similar to the Viennese école of cubic architecture. In anyway the foreign architects and their influential architecture have taught many things to the Turkish architects like; the modern construction techniques and detail design as well as technical drawing skills. Nevertheless, the new architectural influence was limited to that of Middle Western countries⁹, unable to reach the

⁸ At the time the Istanbul Technical University and the State Fine Arts Institute were the only institutions giving architectural education. The Istanbul Technical University had a more functional approach, more close to Germany and the State Fine Arts Institute, closer to the the Ecole des Beaux-Arts of France.

⁹ To be more definite what is indicated as Middle Western countries are Germany and Austria and these architects were not the leading figures of the Bauhaus architecture. Tekeli, İ. (1984). The Social Context of The Development of Architecture in Turkey. In A. Evin, & R. Holod, *Modern Turkish Architecture* (pp. 9-33). Philadelphia: University of Pennsylvania Press.

very important masters of the time such as Le Corbusier, Frank Lloyd Wright and many others. (Eldem, 1984)

The architectural characteristics can be explained briefly by Sedad Hakkı Eldem, as cited from Tekeli (1984); “Sedad Eldem views the work of these architects in Ankara as a type of an Ankara-Vienna cubist architecture whose characteristics he describes: Plans and elevations revealed themselves in their ornament free lines and surfaces. Pitched roofs, tiles and eaves were eliminated. ... Because this architecture was realized in Ankara, it was built in the locally available material rather than continuing the use of plastered stone. Thus the dark colored Ankara stone became prevalent. A type of plaster, the so-called terra-nova, peculiar to German countries, was also imitated. ... The plaster was greyish and the stone was purplish. The proportions and details of the windows were completely changed; traditional French and Mediterranean forms were replaced by German style proportions and details. Aesthetics were radically transformed.” As an addition to Eldem’s explanation it can be added that; “Plans are freely arranged, without rigid geometry, but according to the nature and function of the constituent volumes, although still in geometrical forms. ... Spaces with circular plans are very popular. In residences, they are mostly used for dining and living spaces, terraces, and sometimes stairwells. Horizontal band windows and corner windows begin to gain wide acceptance. The overhanging eave is further shortened. Reinforced concrete structure or concrete slab construction and edelputz plaster is used.” (Batur, To Be Modern: Search For A Republican Architecture, 1984, p. 85)

Furthermore, one of the most important changes in architecture of this period is the change in the spatial organizations. As explained by Tekeli (1984, p. 17); “The Modern Movement in architecture was influential not only in public buildings, but also in the design of the houses. Although European furniture had been introduced into the residences of the upper classes in the Ottoman Period, it was not yet widespread among the lower strata. The Republic brought the change down to the middle classes. ... This was a far more radical change than simply replacing furniture with another. It demanded simultaneous transition from the Ottoman house containing unspecialized spaces to a house of different specialized rooms. Western furniture

brought with it the notion of specialized space in the house design. Functionalist architecture provided the means for this change in the house form.”

Despite the common acceptance of this style in the 1930's and the fast modernization of the country, the Turkish Republic at the time did not have the sufficient social and technological infrastructure for this kind of architecture, making the construction sector more dependent on foreign sources. Consequently some objections have flourished in the end of 1930's against the international style of this period. (Aslanoğlu, 2001) As explained by Batur (1984, p. 88) “The protest, which originated from the sharing of a professional market, gradually acquired an ideological content. It became an opposition to the Modern spirit, which was being identified with with foreign architects and was therefore declared to be alien. In this reversal, the anti-Modernist thinking of National Socialists played a part. The German and Italian exhibitions created a powerfull echo in the single-party athmosphere of Turkey.”

3.3. The Second National Style

In the last years of the 1930's some objections have started against the foreign architects dominating the architectural scene of Turkey. Consequently the World War 2 has strengthened the formation of the Second National Style. Although Turkey remained neutral in the War, the economy was affected. The imported building materials that were essential for modern constructions were no longer available, which consequently forced even the protagonists of the Modern Movement to turn to locally available materials. Moreover the similar architectural developments in Germany and Italy have also influenced the Turkish architects, more specifically 'New German Architecture Exhibition' of 1943 in Ankara had a powerfull impact (Sözen, 1996)

“Sedad Eldem, Paul Bonatz and Emin Onat were the most effective leaders of the Second National Movement.” (Özkan, 1987, p. 19) As the leading actor of the new style Sedad Hakkı Eldem started campaigns against the prevailing modern style of the time in 1930's. However his

ideas were not against modernity, but to view traditional Turkish architecture, especially the 'Turkish House' from the perspective of modernity. (Bozdoğan, 1987)

Eldem explains his national architecture ideas with three main points declared in his seminal articles, as cited by Bozdoğan (Modernity in Tradition: Works of Sedad Hakkı Eldem, 1987) these points are; "First, that such a national style can only emerge in response to the native culture of the users; secondly, it can only be realized by a domestic labour force and technicians; and thirdly, it can only arise out of the local context in conformity to land, climate and materials."

Paul Bonatz's on the other hand was the foreign authority of the new style. His influence started with the 'New German Architecture Exhibition' that has brought him to Turkey, and afterwards remained as a professor at the newly opened Technical University of Istanbul. His influence can be explained as cited by Alsaç(1984, p. 99); "In his lectures and articles Bonatz criticized Modern Movement. He claimed that every country was now searching for its cultural roots, and praised the use of 'noble' building materials such as natural stone. The direct influence of German architecture may be difficult to pinpoint, but Bonatz reinforced nationalistic ideas. His activities were not restricted to teaching and writing alone; he was also a senior jury member in almost every competition where he supported the designs of his own students. He also designed some buildings in which he tried to put his ideas into practice. His predilection for the 'Turkish House' expressed itself in a more formalistic than functionalist manner within a residential quarter, Saraçoğlu Memur Evleri in Ankara"

In fact the most important building of the period came out of an international design competition, for Atatürk's Mausoleum (Anıtkabir) in Ankara, of which one of the jury members was Paul Bonatz. The winner design belongs to Emin Onat and Orhan Arda. The design combines traditional and modern with a monumental approach, but still in a geometrical simplicity with excellent details.

Althouht the style was widely accepted for a period, the Movement had a loose framework, open to very different interpretations. As a result the Movement resulted in confusion among the architects of the preiod rather than unifying them. (Tekeli, 1984) With the end of the World

War 2, the ideas of national architecture were abandoned for a more liberal architecture. Turkey after an isolated period opened itself to the world again. In a contradiction the leading figures of the Second National Style have literally ended what they have started with their winner design (belonging to Sedad Hakkı Eldem and Emin Onat) of the national competition for the Palace of Justice in İstanbul, whose jury included Paul Bonatz. (Alsaç, 1984)

One of the most positive effects of this period was the trigger to research and document the traditional Turkish civil architecture that have started with the emphasis on the 'Turkish House'. These attempts enabled the drawings of many traditional buildings, which do not exist now, to be available for later studies as well. (Sözen, 1996)

3.4. International Style: Liberalism In Architecture

The architecture of a society reflects its economic, social and technological characteristics as it was reflected in the architecture of Turkey after the 1950's, with the major changes in the society. After the transition from the single- party system to the two-party system, in 1950 the newly established Democrat Party came to power. This was a turning point in Turkey, changing the development strategies of the country, and emphasizing the private sector. (Tapan, International Style: Liberalism In Architecture, 1984)

The private sector gaining importance, started to set the taste in buildings through commissions. Although still the construction of the public buildings was a major activity, playing its role in determining the search of architecture, government was not as authoritarian as before in the construction sector.

With the more populist approach of the government and the clear influence of the United States of America, the politics, economy and consequently the society went through major transformations. (Tekeli, 1984)

The change in the industries, focusing on smaller ones rather than heavy industries, moreover the mechanization of the agricultural production resulted in massive migration from the rural

areas to the big cities like; İstanbul, Ankara and İzmir. Consequently squatter areas developed very fastly in these big cities. (Tapan, International Style: Liberalism In Architecture, 1984)

The change in the real estate market marked the change clearly. Fast development of the squatter areas in the cities, together with the the housing developments for the middle-class, by some contractors only with commercial motives; building houses to sell, formed one side of the development. (Tapan, International Style: Liberalism In Architecture, 1984) On the other side the reorientation of the economy with the need of new building types and new modes of transportation, brought the focus of investment to highways rather than railroad in the transportation sector, and the foreign exchange allowing luxury materials, resulting in the construction of expensive residential units as the status symbol.

The closer ties with the West (not only Europe but also the USA) made the international stylistic and formal concepts to be more approachable. As a result, Turkish architects developed an eclectic approach. Although this eclecticism from this international influence could have had a positive effect, if they were adapted properly to local conditions, it was hard to find a consistent approach in this era. Usually as a result in the quick adaptation of the architectural models and conclusions reached in the Western countries, the regional characteristics were ignored. Moreover due to the lack of know-how, most of the Turkish examples lacked the quality of the Western models.(Tapan, International Style: Liberalism In Architecture, 1984)

The architectural characteristics of the era can be defined as; “Simple and rational and closely following the ideas of the International Style. Plan and form solutions are prismatic in nature. Rectangles and squares, which are functional geometric elements, predominate in site plans. The grid system is used extensively in the facades.” (Tapan, International Style: Liberalism In Architecture, 1984, p. 107)

Towards the end of the 1950’s new approaches began to flourish. The more organic examples begin to appear.

3.5. Pluralism Takes Command

In 1960, a military intervention resulted in the change of the society culturally and economically. The end of the Democrat Party led to some reformist movements and allowed a broader freedom of expression, resulting in a freer atmosphere for art and literature as well as other expressions of social ideologies. Social realism became the new tendency.

Despite this social consciousness, rapid urbanization and the influence of the western world in the lifestyles resulted in the formulation of the consumer society. Although these consumer trends already existed, they were more limited to the upper class in the 1950's, but got widespread to the rest of the society with the 1960's. However this consumerism was beyond the capacity of the national economy. Consequently many social problems have occurred following the fast industrial and urban developments, including urban growth, housing, and environmental problems, as well as the problems resulting from fast cultural change.

The socio-economic background of the era manifested itself through architecture. A mixture of tendencies and styles were realized. Competitions held by the governmental offices, were although an important arena for architectural activity of the period. The limitations of competition regulations did not allow for innovative design ideas. More important were the commissions by the public sector, in which architects were more free and creative. Office building programs as well as large hotels or holiday villages have produced some interesting examples. In the residential units, the luxury housing has also provided good opportunities for experimentation and creativity, reflecting the consumer ideals of the period. The expanding industries have produced the best examples of advanced industrialized building systems and techniques, demanding a completely new approach and know-how. (Yücel A. , 1984, p. 150)

III. Conservation of the Architectural Heritage in Turkey

Turkey has a very important natural and historical legacy and is responsible from protecting this legacy. This heritage is unfortunately under serious risks because of the continuous transformations in the built environment. Considering the importance of heritage in the collective consciousness of the society, as well as its importance for the public and economic interest of the country, Turkey must conserve this legacy and pass on to the next generations.

In this section, the Conservation phenomenon is evaluated in terms of the legal system, the problems and the conservation of the 20th century architecture.

1. The History of Conservation in Turkey

In Turkey the concept of heritage, and the legal framework for conservation was not developed until the foundation of the Republic. In the Ottoman period both in the legal system and the prevalent vision, there was not a developed consciousness for heritage. The most important effort was towards the 'movable' cultural values or museum pieces. (Madran & Özgönül, Kültürel ve Doğal Değerlerin Korunması, 2005)

The Republic of Turkey, did not inherit a very well founded system in the conservation and the museology fields, but merely few organizations and regulations. In the first years of the Republic some new arrangements have been done considering the ownership and maintenance of the monuments. However, different monuments have been given to the management and ownership of different institutions, creating many problems such as; the lack of coordination in maintenance and conservation of monuments. In 1931, a commission was established to prepare a report for the Council of Ministers, in which they have reported the problems caused by the separate institutions, and the impossibility of scientific conservation activities in the present situation.

Following some new regulations in the museology and conservation fields, in 1931 The Ministry of Education have requested from the directorate of education in each city to prepare an inventory for the monuments in their cities. The same year The Ministry of Education has created a list of 'Buildings in Need of Immediate Repairs' including more than 250 buildings spread through 95 cities. In 1933 as a result of this inventory study 3500 inventory fiches has been filed. Moreover archeological excavations have started by Turkish scientist in the 1930's.¹⁰ Apart from these, another important case in the 1930's was the re-use of the old buildings for different functions, especially as museums. Although the main reason was probably the lack of money to built new structures, afterall it was a positive attitude towards conservation.

In 1951 the first institution; The Superior Council of Old Immovable Properties and Monuments (Gayrimankul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu), to set principles and manage the applications of the conservation activities was established by law. By the time the only regulatory framework was the Regulation on Old Monuments (Asar-ı Atika Nizamnamesi) inherited from the Ottoman period, which has been established in 1906.

In 1973, the first law of the Republic on the conservation of monuments came into effect. This law, number 1710 had many important decisions and arrangements in the conservation field in Turkey, such as the introduction of the conservation in the environmental level, the description of the required passage of time for a building or area to be valued as heritage and giving the Superior Council full responsibility of controlling all the conservation activities, as well as the authority to change the city development plans if necessary from the conservation point of view. In addition to the responsibilities given to the Superior Council, The Ministry of Culture was attained as the most superior institution controlling and managing the conservation of heritage. The 'Amsterdam Decleration' and the 'European Architectural Heritage Year' activities in 1975 were also very influential.

¹⁰ "Although archeological excavations have started in the Ottoman period in the beginning of the 19th century, they were generally directed by foreign boards. Dueing the Wold War 1 and the Independence War, the archeological activities were suspended." Madran, E., & Özgönül, N. (2005). *Kültürel ve Doğal Değerlerin Korunması*. Ankara: TMMOB Mimarlar Odası.

In 1983, the new law number 2863¹¹ of 'Protection of Cultural and Natural Properties' came into effect. Although there were many negative principle decisions in the law, it also had some positive aspects. Until then the Superior Council was responsible from both setting new principles and managing the heritage and the conservation activities, with the new law the structure of the council was divided into one major Council, responsible for setting principles and regulating, and smaller regional councils taking decisions about registrations of monuments and the control and implementation of the conservation activities.

Apart from the regulating activities of the government, in 1966 the first educational program of conservation; as a graduate program, was opened in the Middle East Technical University in Ankara, later followed by many other universities throughout the country. (Madran & Özgönül, 2005)

The development of the institutions of conservation in Turkey has been explained briefly. However this development is closely connected to the political background, which resulted in the change of the society in many ways. As explained by Kayın (2008), the conservation in Turkey can be explored in six periods, according to the political-economical breakpoints in relation to the social-spatial background. These periods are; from the second half of 19th century to the foundation of the Republic (1923), 1923-1950, 1950-1960, 1960-1980, 1980-2000 and after 2000. The first period covering the second half of the 19th century upto the foundation of the Republic in 1923, is characterized with the Westernization and modernization struggles of the Ottomans, involving mostly the elites rather than a spread movement throughout the society. As a part of this process some legal and institutional arrangements have been done in the conservation field, however they were lacking structure and were quite insufficient from the operational point of view. The conservation activities at the time were mostly limited to monumental structures and archeological excavations. As the other reforms, the conservation acts remained limited to the upper class of the society. The second period of 1923-1950, was the period of the foundation struggles of the Republic. The reforms and the

¹¹ The law number 2863 is still in effect, although some changes have been made later by the law 5226. Madran, E., & Özgönül, N. (2005). *Kültürel ve Doğal Değerlerin Korunması*. Ankara: TMMOB Mimarlar Odası. In the following parts of this text, the legal framework will also include the changes by the law 5226.

modernization ideals were continued with a strict program of the state to form a nation-state with a complete break with the Ottoman past. In the conservation field although the West was taken as a model, it remained introverted. The period is distinctive with the struggle to break with the past to form a new identity. This break from the past created a dilemma in the conservation field and a question of the proper way to handle the past. Still many positive steps have been taken like the foundation of the Turkish Society of History, the arrangements in the legal and organizational structures and efforts to raise the interest in history, archeology and museology fields. In the end of the 1930's with the emergence of Second National Style, the interest in the Anatolian civil architecture arose and influenced the research and documentation of this architecture. Despite the struggles the conservation field still remained in the interest of the upper class. The period of 1950-1960 starts with the transition from a single party regime to a multiple party regime in 1950. This change with its populist approach not only affected the political system but every aspect of the society. The transition can also be seen in the populist approaches in the transformation of the cities with the aims of growth and progress, resulting in serious destructions. Despite these negativities, the conservation field got more integrated with the universal developments together with the international agreements such as The European Cultural Convention of 1954. In 1951 as mentioned before The Superior Council of Old Immovable Properties and Monuments was established under the Ministry of Education as the first institution responsible from setting principles and controlling the conservation activities of architectural and historical monuments. Other important steps were the foundation of some institutions to control and inspect the urban developments and the foundation of the Chamber of Architects in 1954, which has an important role in establishing a consciousness of conservation while fighting against poor urban developments. The opposition of the conservation and the political spheres started in this period with the profit-oriented progress ideals of the period. The fourth period of 1960-1980; starts with the military intervention of 1960, followed by the 'coup by memorandum' of 1971, witnesses the battles in the politics, the military interventions and democracy debates. The massive migrations to the big cities and the development of tourism and industrial politics resulted in fast and unplanned urbanization and therefore severe destructions of the urban fabric in big cities. The main

conservation activities were for the monumental structures and antique architecture because of their role in tourism, leaving behind the civil architecture to be damaged by dense urbanization. In the same period important international steps were taken like the Venice charter of 1964 and the UNESCO Convention Concerning the Protection of the World Cultural and Natural Heritage of 1972. Although Turkey did not participate in these international arrangements, alongside with these developments, has put in effect a new Law in 1973, number 1710 concerning the conservation of monuments together with other regulations. Another important event in the period is the European Architectural Heritage Year in 1975, which was campaigned by the Turkish Chamber of Architects, made a positive step against making a connection with the international arena, as well as developing a consciousness in the society, in contrast to the other periods where conservation was limited to the upper class. The period of 1980-2000 as well starts with a military intervention, the coup d'état of 1980. The period is characterized with the efforts to be a part of the globalized world, with outward-oriented policies and export-oriented development models, foundation of the capital market, reforms in the banking system, investments in the telecommunication fields, etc. Along with these developments, the spatial organization of the cities changed in according to the capital distribution of the population. Consequently, with the damages and destructions, the conservation field was forced into a battle with politics and urbanization policies. In contrast to the destructions caused by the political orientation of the period, many important international and national steps have been taken. Internationally, Turkey signed the Convention Concerning the Protection of the World Cultural and Natural Heritage of 1983, and the Convention for the Protection of the Architectural Heritage of Europe of 1989. Nationally, the Law number 1710 was changed with the current Law number 2863 in 1983. With the new law the organization scheme was changed and the most authorized institution became the Ministry of Culture, the definition of 'ancient monument' was changed to 'cultural property' expanding the meaning of heritage by definition. Other important point was the criteria of limiting the heritage to the properties built until the end of the 19th century, while flexible to exceptional cases. The battles against the urbanization policies and the positive actions to be included in the international arena helped the conservation field to be more popular in the 1990's, however this popularity

also resulted in many bad implementations, damaging the heritage in a different way. The last period covers the 21st century until the present day. Although can be seen as the extension of the period after 1980, the new century brought new concepts and dilemmas into the conservation world. The conservation field in Turkey was not structured enough even for the heritage until the 20th century, on top of this slippery ground, the new paradoxes made a problem handling this new heritage. In this period the public awareness was raised, also the importance of heritage in the image making process was realized, consequently resulting in a profit-oriented populist approach of conservation from the investor's part. On the other side, the conservation field was trapped in between compromise and defence, trying to determine its attitude, while also questioning on the inside to be able to adapt to the new requirements and challenges of the era.

2. Legal Framework

As heritage became to be realized as an important part of the collective memory, the protection of heritage gained importance. To be able support, some regulations have been set both on the national and the international level. Among the international agreements some have been accepted legally and the others as advisory. (Kültürel ve Doğal Değerlerin Korunması, 2005)

2.1. International Regulations

The international agreements for the protection of the natural and cultural heritage are listed below¹². The ones marked with the 'X' sign have been accepted legally by the Grand National Assembly, and therefore cannot be declared against the national law.

- European Cultural Convention, Strasbourg, 1954 – Cultural / X

¹² The list of the international agreements have been taken from the book Madran, E., & Özgönül, N. (2005). *Kültürel ve Doğal Değerlerin Korunması*. Ankara: TMMOB Mimarlar Odası.

- Convention for the Protection of Cultural Property in the Event of Armed Conflict, The Hague, 1954 (Accepted with the Law dated 10 April 1965) – Cultural / X
- Convention for the Protection of the Mediterranean Sea Against Pollution (Barcelona Convention)¹³, 1976 – Natural / X
- Convention Concerning the protection of the World Cultural and Natural Heritage, Paris, 1972 (Accepted with the Law number 2658, dated 14 February 1983) – Cultural/Natural /X
- Convention on the Conservation of European Wildlife and Natural Habitats, Bern, 1979 (approved in 1984) - Natural
- Protocol concerning Mediterranean Specially Protected (of Barcelona Convention), 1982¹⁴ (Accepted with the decision of the Council of Ministers decision numbered 88/13151, dated 7 October 1988) - Natural
- Convention for the Protection of the Architectural Heritage of Europe, Granada, 1985 (Accepted with the Law number 3534, dated 22 July 1989) – Cultural / X
- Convention on Wetlands of International Importance especially as Waterfowl Habitat (Ramsar Convention), Ramsar, 1971 - Natural
- The Convention on the Protection of the Black Sea Against Pollution, Bucharest, 1992 (approved in 1994) – Natural
- European Convention on the Protection of the Archaeological Heritage, 1992 (Turkey became a party in May 2000) – Cultural

¹³ "In 1975, 16 Mediterranean countries and the European Community adopted the Mediterranean Action Plan (MAP). In 1976 these Parties adopted the 'Convention for the Protection of the Mediterranean Sea Against Pollution (Barcelona Convention)'. In 1995 the contracting parties adopted an amended version of the Barcelona Convention of 1976, renamed 'Convention for the Protection of the Marine Environment and the Coastal Region of the Mediterranean'" United Nations. (n.d.). Retrieved 2010 йил 04-March from United Nations Environment Programme - Mediterranean Action Plan: www.unepmap.org

¹⁴ "'Protocol Concerning Specially Protected Areas and Biological Diversity in the Mediterranean' adopted in 1995 replaced the protocol of 1982." United Nations. (n.d.). Retrieved 2010 йил 04-March from United Nations Environment Programme - Mediterranean Action Plan: www.unepmap.org

2.2. National Regulations

In Turkey for the protection and conservation of the heritage, the main legal document is “The Law for The Protection of The Natural and Cultural Heritage”, numbered 2863, which was entered into force on 21 July 1983. In addition some other legal documents and arrangements also have some direct and indirect effects on the conservation activities.

The Law for The Protection of The Natural and Cultural Heritage (Law Number: 2863)¹⁵

As stated as the 1st article of the Law, the purpose of this Law is to set the definitions, to regulate the activities and operations and to define the formation and the duties of the entities, which will be the decision makers.

The Tourism Incentive Law (Law Number: 2634)

The purpose of the Law is to organize, develop and to take measures to achieve a dynamic structure. Although not directly related, there are few points in the Law that includes the cultural and natural heritage. Which are briefly, to take the natural, historical, archeological and the socio-cultural values of the country into consideration when determining the tourism regions and centers, and in the tourism regions and centers, that are under the management of the state, some facilities can be built and run without damaging the natural and cultural values of the area. (Madran & Özgönül, 2005)

The Environment Law (Law Number: 2872)

The purpose of the Environment Law, as stated in the 1st article is; to protect and improve the environment, to protect and ensure the best use of the rural lands and the natural resources, to prevent water, land and air pollution and to protect the country’s natural and historical resources, to be able to guarantee and improve the health, civilization and living conditions of the present and the future generations. As the Law aims at protecting and improving the

¹⁵ Appendix A

physical environment, the historical values are also considered as important inputs. (Madran & Özgönül, Kültürel ve Doğal Değerlerin Korunması, 2005)

The Municipal Law (law Number: 1580)

The Municipal Law has two articles concerning the conservation of heritage. These articles are the article number 115, about the demand of repair some architectural structures defined in the Law and the authority given to the municipalities for the repair, if the owner of the property does not realize it. The second one is the article number 159, about passing the management and use rights of the land of demolished castle and towers, with all the profits to the municipalities. (Madran & Özgönül, Kültürel ve Doğal Değerlerin Korunması, 2005)

Law for the National Parks (Law Number: 2873)

The law aims the protection, improvement and the use of natural properties.

Law for The Intellectual and Artistic Works (Law Number: 5846)

Whether architecture is a field of creativity and design or a product of scientific creativity and invention; the creator of the work of architecture must be provided with rights. However; this does not mean to have a static position, but rather to provide the opportunity to have a right on the architect's own works, during his life-time. (Cengizkan, 2009)

Although the Law number 5846, is not a part of the official 'conservation' regulations, it provides benefits and protects the rights of the owner of the product and the originality of the work; in this case the architectural work, and therefore contributes to the conservation of the architectural heritage in an indirect way.

The law includes many other products of art, science and technology together with architecture. As stated in the 16th article of the Law; without the authorization of the owner of the work, any additions or alterations are forbidden. Even if the creator of the work has given a signed permission to any kind of change, the changes that harm the creator's honour and reputation or hat ruin the work's mahiyet ve hususiyet, are forbidden. And as stated in the 19th article of the Law; these rights are inherited after the death of the creator of the work being

considered, to his legal heir for the following 70 years. If used in a proper way these rights obtained by the Law, provide the opportunity of protection for almost a century, and therefore enough time distance to be considered for conservation.

Another important point of the Law related to the protection of the architectural works is the article 42; which states that the Chambers of Professions; in this case the Chamber of Architects are legally responsible from the rights of its members which have been provided by this Law. This statement gives the Chamber of Architects the right to fight legally against negative and unfavorable interventions on the architectural heritage.

2.2.1. The Organization of the Regulatory Institutions of the Conservation in Turkey

The Ministry of Culture and Tourism is the most authorized institution responsible from the conservation of heritage. The actions of the ministry include; taking precautions, to inspect, and to control the inspections of the other public institutions, provinces and the municipalities and to be able to guarantee the conservation of heritage, regardless of the owner of the subjected heritage item, as described in the 10th article of the Law number 2863. The General Directorate of Cultural Properties and Museums is the related office of the Ministry of Culture and Tourism. The duties of the directorate briefly, are to control and coordinate all the work done to identify, protect, advertise and develop the knowledge, common sense and consciousness for the conservation of the movable and immovable cultural and natural heritage.

In addition 3 more governmental institutions were given authority by the law, to be responsible from the conservation of the heritage that are under their control or property, which are;

- The Grand National Assembly; is responsible from the conservation of the heritage under its management and property.¹⁶ If needed The Grand National Assembly, technical help and cooperation can be asked from the Ministry.
- The Ministry of Defence; is responsible from the natural and cultural heritage under its management and responsibility or the natural and cultural heritage located in the borders and the restricted zones. The conservaton activities of these properties are managed according to the protocols signed between the Ministry of Defence and The Ministry of Culture and Tourism.
- The General Directorate of Trust; is responsible from the conservation of the immovable natural and cultural heritage either under the management or the responsibility of the trust foundations and the private owned properties such as mosques, fountains, tombs, baths, madrasah, etc., after the decisions of the regional council of conservation.

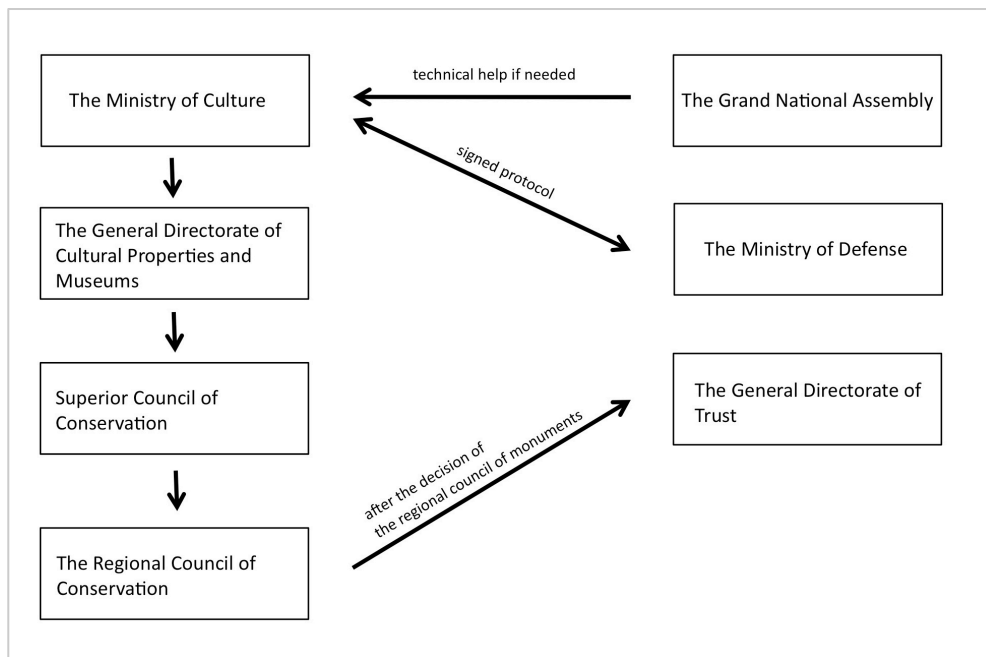

Figure 1. The relationship of the governmental organizations that are given authority by the Law for the protection of cultural and natural heritagee

¹⁶ These properties include mainly the palaces of the Ottoman sultans, and some other properties belonging to Mustafa Kemal Atatürk. (<http://www.millisaraylar.gov.tr/>)

Other public institutions related in the decision taking process are;

- The Ministry of Public Works and Settlement is either directly or indirectly involved, since it is the most authorized governmental institution responsible from the planning and construction activities.
- The Ministry of Interior Affairs, because of its studies about the legal authorities, role and management principles of the local managements also regarding the conservation actions, and its cooperation with some NGO'S working in the conservation area.
- The Ministry of Forests and Environment, since they are responsible from the management, development and conservation of all the natural heritage of the country.
- Some local managements. Although the main responsibility of the conservation of the heritage is given to the Ministry of Culture and Tourism, the related local managements such as municipalities can make the maintenance, repair, and restoration, and in the case the conservation is impossible, can make the reconstruction of the heritage under their management.

Apart from the already mentioned governmental institutions, there are some NGO's, working in the conservation field of heritage. The main ones that are related to the immovable cultural heritage are;

- The Chamber of Architects
- The Chamber of Urban Planners
- The Foundation of The Protection of Environmental and Cultural Values (ÇEKÜL – Çevre ve Kültürel Değerleri Koruma Vakfı)
- The Association of Historic Cities (Tarihi Kentler Birliği)
- The Foundaton of the Protection of Tourism, Monumental and Environmental Values (TAÇ- Turizm, Anıt ve Çevre Değerlerini Koruma Vakfı)
- The Association of The Historical Turkish Houses (Tarihi Türk Evleri Vakfı)

- The Association of the Conservation and Restoration Specialists (KORDER – Koruma ve Restorasyon Uzmanları Derneği)
- The Association of Archeology and Archeologists (Arkeoloji ve Arkeologlar Derneği) (Madran & Özgönül, 2005)

2.2.2. The Superior Council and the Regional Councils of Conservation

The Supreme Council of Conservation and Regional Conservation Councils are established under the Ministry of Culture and Tourism, to conduct the tasks and jobs concerning the cultural and natural immovable properties with scientific methods. In the Law number 2863 the formation and the duties of the Superior and the Regional Councils of Conservation are explained as follows;

The Supreme Council of Conservation

The duties and the authorities of the Supreme Council of Conservation are;

- To set up the main principles regarding the protection and the restoration of the natural and cultural immovable properties to be protected,
- To make the coordination between the regional councils,
- To help the Ministry by identifying the problems during application and reporting them,

The Supreme Council of Conservation meets at least 2 times a year with absolute majority, and the decisions are taken with at least $\frac{3}{4}$ majorities of the votes.

Other rules and regulations regarding the working methods are arranged in the by-laws.

'The members of the Supreme Council' as stated in the 53rd article of the law number 2863 are;

1. The undersecretary of the Ministry,
2. The deputy undersecretary of the Prime Ministry,

3. The related deputy undersecretary of the Ministry,
4. The General Director of the Directory of the Museums,
5. General Director of tourism,
6. The related General Director or Deputy Director of the Ministry of Public Works and Settlement,
7. The General Director or Deputy Director of the Directorate of Forests,
8. The General Director or Deputy Director of the The General Directorate of Trust,
9. 6 selected Regional Council Directors,
10. The General Director or Deputy Director of the Directorate of Mineworks,
11. The General Director or Deputy Director of the Directorate of Natural Protection and National Parks.

Representative Members; must have university degrees and must be known or have worked in the fields written in the 53rd article¹⁷ and preferably to have national or international publications in the subject area.

The Regional Councils of Conservation

As stated in the 56th article of Law number 2863, the duties and the authorities of the Regional Council of Conservation are;

- To take the registration decisions of the properties identified by the Ministry,
- To group the cultural properties to be protected,
- To set up the rules and regulations for the transition period, in the first 3 months after the registration date of the property,
- To analyse and take decision on all the development plans for conservation and their changes,
- To identify the protection zones for the immovable cultural and natural properties,
- To cancel the registrations of the immovable cultural properties that have lost their characteristics as cultural property to be protected,

¹⁷ In the Law number 2863, it is stated that the work fields of te representative members are written in the 53rd article, however it is not written.

- To take decisions about the actions towards the application of the conservation plans for the immovable natural and cultural properties and preservation sites.

The Regional Council director and the deputy director are chosen by the members of the council.

The Council meets with absolute majority of the compulsory members, and takes the decisions with the absolute majority of the members present in the meeting. However the number of the voters cannot be less than the total number of members chosen by the Ministry and the Higher Education Institute. In the decisions, scientific reasons, according to the laws and principle decisions must be written.

The members of the Regional Councils of Conservation are;

1. 5 representatives chosen by the Ministry expert in the fields of archeology, art history, law, architecture or urban planning,
2. 2 university members (must be working in different fields) chosen by the Higher Education Council, working in the fields of archeology, art history, architecture or urban planning,
3. If the subject of the meeting is inside the limits of the municipality, the director of the related municipality or technical representative, if not a technical representative chosen by the governorship must be present,
4. If the subject is related to the Ministry of Public Works and Settlement, a technical representative from the related ministry must be present,
5. If the subject is related to The General Directory of Trust, the Regional Director of the General Directory or a technical representative from the directory must be present,
6. If the subject is related to The Ministry of Environment and Forests, a technical representative from the related ministry must be present,
7. If the subject is related to The General Directory of Museums, the related Director must be present,

The related chambers of professions can attend the meetings as observers. Also without the voting right, experts can be invited as advisors.

As stated in the 55th article of the Law number 2863, the work periods of the representative members of the supreme council and the regional councils are limited with their workperiods of their positions in their institutions. The other members of the regional councils, which are selected, by the Ministry and the Higher Education Institute are five years.

2.2.3. Identification - The description of the heritage; types, selection criterias and values

As stated in the 3rd article of the law number 2863 of 'The Law for The Protection of The Natural and Cultural Heritage';

- 'Cultural property'; is all movable and immovable properties aboveground, underground or underwater that belong to prehistoric and historic periods and that relates to science, culture, religion and fine arts or in prehistoric or historic periods which have been a subject to social life that are scientifically and culturally unique.
- 'Natural property'; is all values aboveground, underground and underwater belonging to the geological, historical and pre-historical periods which must be protected because of their scarcity and beauty.
- 'Preservation site'; is the cities and city remains, sites with concentrated cultural properties that have been subject to social life or areas where important historic events have taken place and sites with determined natural features; all of which are the product of different civilizations from prehistory until today, that reflect the social, economical, architectural, etc. characteristics of their period.
- 'Protection' and 'to be Protected'; is the acts of conservation, maintenance, repair, restoration, change of functions for immovable cultural and natural properties; and conservation, maintenance and restoration for movable cultural properties.

- 'Protection zone'; is the areas that need to be protected, either for the conservation of the monument, or because of their effect in the conservation of the monument within the historical area.
- 'Archeological site'; is the areas, that are half built and connecting human effort cultural properties together with natural properties and the product of different civilizations from the pre-historic periods until today with the characteristics; distinct and homogenous enough to be defined topographically, as well as significant with its archeological, artistic, scientific, social or technical aspects.

The 6th article of the law number 2863 states that; 'The Immovable Natural and Cultural Heritage that needs to be protected' are;

- The natural properties that needs to be protected and the immovable properties constructed until the end of the 19th century,
- The immovables, that are constructed after the defined date, of which the Ministry of Culture and tourism decides as necessary to protect,
- The immovable cultural properties inside the preserved sites,
- The buildings and sites that are determined to have been an important historical event in the National Independence War and the foundation of the Republic of Turkey. And the houses used by Mustafa Kemal Atatürk.

However, if the Regional Council of Conservation decides that the immovable property in question does not possess any architectural, historical, aesthetical, archeological and other important values, then it is not qualified to be registered as heritage to be protected.

Moreover, as stated in the 7th article of the law number 2863; when identifying the natural and cultural immovables to be protected, the historical, artistic, regional and other values are taken into account. Considering the possibilities of the government, enough amount of 'work of art' that are exemplary and that reflect the characteristics of the period it belongs, are registered as cultural heritage and the registration decisions of these properties are taken by the regional conservation councils, regulated by the by-laws.

As stated in the 'by-law of the council about identification and the registrations', the identification values and criterias are;

- The natural properties to be protected and immovables built until the end of 19th century,
- If built after the 19th century, because of their characteristics and importance, buildings need to be protected,
- The immovables that are located inside the preservation sites,
- The buildings and sites that are determined to have an importance in a historical event in the National Independence War and in the foundation of the Republic of Turkey. And the houses used by Mustafa Kemal Atatürk.
- To have rare and different values,
- For individual buildings to have characteristic features of structure, decoration, material, building technique that are included in the artistic, architectural, aesthetical, local, archeological values.
- For urban preservation sites to have a density, architectural and historical integrity of single buildings,
- For archeological sites, to have written information, surface relics, scientific research, environmental observations, ecological observations, scientific prediction and topographical qualifications,
- For natural preservation sites to have scientific research, geological structure, ecological observation and topographical structure qualifications,
- For historical preservation sites, to have a steady knowledge gathered from written information and scientific research that important historical events have taken place.

However, because the inventory of the monuments have not been completed, there is a principle decision numbered 662 of the Superior Council of Conservation about the immovable properties that have not been registered yet but having the characteristics of cultural heritage.

The principle decisions purpose is to provide protection by the local managements for the above-mentioned heritage against their demolition. The decision includes;

- The buildings that have the characteristics of cultural heritage according to the Law number 2863, but have not been registered yet
- The buildings that are used by the public institutions, having the architectural characteristics of the period they were built
- Early republican period structures
- Even if the building itself is not considered valuable to be registered as heritage, the parts of buildings made from wood, glass, metal, stone, plaster, etc. that have historical values.

2.2.4. Implementation – Grouping and the Types of Intervention

As explained in the Law number 2863, after the registration decisions, the decision about the group of the monument is taken according to the Principle Decision numbered 660 of the Council about 'Grouping, Maintenance and Repair'. After the grouping decision the principles for the intervention can be set, also following the same principle decision.

Building Groups

According to the Principle Decision number 660, the buildings have been divided into 2 groups to have historical and aesthetical values on their own, and streets, urban preservation sites and silhouettes that form an urban historical value together. These groups are;

- 1st Group Buildings: The buildings to be protected that constitute the tangible history of the society that have historical, symbolic, memorial and aesthetical qualifications.
- 2nd Group Buildings: The buildings that contribute to the urban and environmental identity of the place, reflecting the local lifestyles.

Types of Interventions

Since each structure is a different, the intervention decisions to the buildings to be protected are taken differently for each different case. As stated in the Principle Decision number 660, the types of interventions and their basic principles are;

1. Maintenance

Basic interventions that are strictly to guarantee the life of the building, without any changes in the design, material, structure and architectural elements. (Ex. Gutter cleaning, painting, roof repair, etc.)

2. Repair

Consists of interventions to guarantee the continuation of the life of the buildings, which require some changes in the design, materials, structure and architectural elements.

a. Basic Repair

Due to the loss of materials because of deformations and decay, the change of the architectural elements made from materials such as; wood, metal, terracotta, stone, etc., with the same materials, and the renewal of external and internal plasters and other claddings with attention to color and material compatibility and appropriate to the genuine form.

b. Intense repair (Restoration)

The principles for intense repair are;

- To conserve the spatial, stylistic and structural characteristics of the structure that constitutes its socio-cultural and historical identity that has reached the present day and its authentic place in the surrounding. In this process the Council of Conservation will define the characteristics of the interventions.
- It is fundamental to conserve the buildings without demolition. In the case of danger of collapse, the decision to demolish can only be taken by the Council of Conservation.

- The preservation of the elements of the structures that have socio-cultural values.
- If the structure will have a new function, the new additions will be in harmony with the existing structure and if required the preliminary project will be presented to the Council of Conservation.

3. Reconstructions

In the case of the loss of the cultural heritage as a result of different reasons, because of its importance as cultural heritage and its historical contribution to the cultural environment, the structure can be reconstructed using the documents (remains of the structure, architectural survey drawings, photographs, all kinds of authentic written, oral, visual document, etc.) The reconstruction should have the same façade characteristics, the same volume and height, authentic plan scheme, material and building technique and should be relying on an extensive restitution study. Only the Council of Conservation can take the decision for the reconstruction of a structure.

3. The Problems of Conservation in Turkey

“Modern architecture in Turkey is neither well documented, nor its significance properly recognized by the general public” (Altan Ergut, 2005)

Turkey has made a very important progress in the concept of heritage and consciousness for conservation, but still one of the most important obstacles is the lack of scientific knowledge and specialized professionals. Taking into consideration Turkey’s rich variety of natural and cultural heritage, unless given enough attention these values are faced with great danger. (Tunçoku, 2004) In practice the conservation and development intentions could not be compromised and a common vision for the society could not be formed. To prevent the loss of heritage, the conservation field must be well structured and in every phase the problems must be well defined. Briefly the problems can be determined as; the conflict between authority and duties, the ethical problems in the institutional structure together with imperative conservation approach, the lack of qualified specialists, knowledge and technical equipment, inadequate

financial resources, the pressures from the political and profit-oriented actors, the immature conservation consciousness, the ignorance of academic knowledge and research and the evaluation of objections of the conservation decisions in the court. (Turgut Gültekin, 2001)

The problems can be divided into three main groups that are; the problems caused by the lack of consciousness in the society, the problems caused by the legal arrangements, systems and institutions of conservation and the problems that occur in the implementation process.

3.1. The Problems Caused By the Lack of Consciousness in the Society

As the starting point, the consciousness towards heritage and conservation is very important, and unfortunately in Turkey this lack of awareness is a major problem. The reasons for this unconsciousness can be briefly explained by the import of the conservation ideas and policies from the Western countries without enough effort to internalize and merge with the local culture and therefore resulting in the conservation field to be limited to the elites, rather than a spread consciousness throughout the society. (Kayın, 2008)

The lack of possession of heritage by the society and public involvement in the conservation activities therefore results in problems in the compromise between conservation of heritage and new construction activities. This contradiction, in the conservation field creates a problematic in different sectors of the society, however usually results in profit-oriented decisions and therefore mostly in the destruction/damage rather than protection. (Turgut Gültekin, 2001)

This tendency can be explained by the inner motive of the Turkish society. As explained by Tanyeli (2001); the approach towards collecting and conserving can be explained in two periods as the pre-modern era and the modern era. In the pre-modern era the object does not have a collective value and its existence is limited to the object's physical life, meaning they only age or wear out physically, without losing their meaning and when their life-span is over, they are changed or re-made. However in the modern era, objects are identified with their tangible as

well as intangible and abstract functions. In the modern era when the objects lose their meaning or function, they may still continue their lives with a different meaning. In this sense although the modern society is in a way indifferent towards this loss of function and meaning, paradoxically is an object-addicted society. Although it may be understood as a negative aspect, it is actually a positive urge towards archiving, collecting, etc. That is why in the modern world nothing is lost but everything is collected systematically. However in Turkey, the case is different. Almost nothing is collected or preserved unless they have a monetary value. There is a conflict because even though the society and its productions are modern, the relationship set between the object and the society is more like the pre-modern era, resulting in unconsciousness and negligence towards conservation of heritage, together with many other problems.

In an optimistic approach the awareness for heritage can be developed through education. On the contrary, this foreseen education and improvement of consciousness cannot succeed if both sides of the education activity have the same vision and notional perception. This is unfortunately the common case in Turkey, and explains why the envisaged objectives of the education system do not succeed to be realized. (Tanyeli, 2001)

3.2. The Problems Caused by the Legal Arrangements, Systems and Institutions of Conservation

Unfortunately the lack of consciousness in the society towards conservation is supported by the problems in the legal organization. The majority of problems are caused by the contradictions in the legal system; both between different laws such as the Zoning Law and the Law for the Conservation of Natural and Cultural Heritage and in between the laws, by-laws and principle decisions. This conflict together with the presence of different interest groups results in reactions against conservation. As a result of the conflict between the regulations, very often city plans and conservation plans are made almost independent from each other, but at the same time. The outcome is chaos between all the actors involved. Generally the conservation

plans run counter to the profit-oriented city plans, also opposing the local management's interests as well as the property owner's. (Turgut Gültekin, 2001) This situation is explained by Ekinci (2004) as; "The Zoning Law, which regulates the 'development and constructions' of the country, meaning that it determines the principles for the developments that are involved in the change of the historical and natural environment by physical interventions, has left the Law for the Conservation of Natural and Cultural Heritage alone. In fact these two laws, which supposed to have parallel objectives, have so many conflicts that cause the side with damaged interests from the conservation decisions to hold on tightly to the Zoning Law, and on the other hand the side that try to take action against the damages of the planning activities seek for solution in the conservation law. These two laws that support such contradictory objectives therefore can neither serve the planning, nor the conservation activities. Therefore, the country's general planning system supports the increase of profit before history and nature."

Another important problem is in the decision taking process. The Superior Council of Conservation has a very important position in the conservation of heritage, as the main body setting principles and controlling the conservation activities. However the lack of minimum work conditions and conservation knowledge of the members, together with the ever-changing principle decisions of the Council contribute to the problems of conservation rather than solving them. The bureaucrat majority of the members of the Superior Council raise the question of legitimacy. The Council with this formation is apparently not well suited to set the scientific principles for the conservation of heritage. Furthermore the fact that in Turkey, top-level bureaucrats are appointed according to the prevailing political preferences, results in politically oriented decisions of the Council. (Turgut Gültekin, 2001) To base the conservation activities on a solid ground, the decision-takers must be well equipped to be able to use scientific methods and take knowledge based decisions rather than politically and profit oriented decisions. (Tapan, 2005)

3.3. The Problems That Occur In the Implementation Process

In Turkey, following the previously mentioned problems in conservation, another important point to be solved is the problems in conveying information from the developments both in the national and international scales and the scientific research outcomes to practice. The gap between theory and practice results in conservation with a romantic approach lead by aesthetical motives rather than a well structured activity through scientific criterias. Consequently, the faith of the heritage; the decision towards damage or conservation, can be described as a profit-oriented phenomenon. (Turgut Gültekin, 2001)

This populist approach to conservation in Turkey can be very clearly explained by Arbid (2005) as; "... private interests whose aim is no more than excessive capital accumulation or the creation of an ever-more banal commodity-oriented consumer society. Such cultural industries, it is argued, couple 'the past' and 'heritage' with entertainment to sugarcoat exploitation while eroding cultural standards and local identity" (Arbid, 2005, p. 52)

In the past few years the public attention for conservation of heritage has been raised. This attention is usually the result of commercial or tourism profit outlook but it still must be considered a positive step. Even though this enthusiasm must not be discouraged, unfortunately it brings together a serious danger. The heritage must be handled with care and continuous maintenance to sustain its presence with minimum intervention. Conversely many bad, populist implementations have been done as 'restoration' or 'conservation' without sufficient research and knowledge, completely damaging the identity and the historical texture.(Tunçoku, 2004)

Especially the local management's aggressive attitude and superficial campaigns creates large urban areas of deterioration and erases the historical texture. As a very striking example in many different locations, façade renovation works are done unifying the appearance of adjacent structures alongside a 'prestige path' to avoid visual pollution. Such applications take away the buildings and the environments characteristic to be a document, by erasing the

patina. And even more importantly, reflects the wrong ideas into the public, that these 'aesthetic renovations' are acceptable and the loss of values is ignorable. (Cengizkan, 2009)

4. The Conservation of the 20th Century Architectural Heritage in Turkey

The conservation of the examples of the Modern Movement in Turkey is very important to understand the transformations of the society with the foundation of the Republic. The struggles to internalize the new modernization ideals of the Republic and the political reforms can be seen in the social and cultural spheres as well as in architecture. The reflection of these social and political reforms, as well as other transformations of the society in the turbulent political background of Turkey in the 20th century, were reflected and realized in the spatial organization of the country. Additionally, in this period, together with the the new techniques, materials, styles, influences, change of the traditional spatial values architect's identity as a designer starts to stand out, and the perception of architecture changes completely. (Omay Polat & Cengiz, 2008)

Thereby it is obvious that the 20th century architecture in Turkey needs special attention. However as explained by Kayın (2007); "The Republican architectural heritage is determined to be facing serious problems. Perspectives on the broad categories of issues that needed to be evaluated can be summarized in three points;

1. The architectural products of the Republican period could not be evaluated with extensive depth and could not be documented sufficiently.
2. There are gaps in the issues such as development of theories, setting criterias, assignment of legal status, etc. towards the potential of the architectural products of the Republican period's identification as 'cultural heritage'.
3. The architectural products of the Republican period's remarkable quantity has been lost, and still continues to be lost without the possibility to discuss if they are potentially 'cultural heritage' or even if they are valued as 'cultural heritage', because of the lack of legal status and the consensus of the society."

The lack of documentation and inventory studies complicates the conservation studies of this heritage. Although a lot of the important buildings of the 20th century are mentioned in different publications, still most of them are left outside evaluation because of subjective selection criterias and consequently demolished without being realized as a result of the fast urbanization process in the cities. While the conservation of heritage built before the modern period still constitutes a big problem, the conservation of the modern era obviously needs extensive studies. (Kayın, 2007)

As in many other cases, “the theories imported from the West, has a static structure because of the lack of sufficient research and discussions.” (Omay Polat & Cengiz, Modern Mimarlık Mirası Kavramı: Tanım ve Kapsam, 2008, p. 185)

4.1. The Problems of Developing the Concept of 20th Century Architectural Heritage and the Existing Approaches

The conservation field is generally perceived as static and conservative, however it is a dynamic field interacting with the everchanging field of architecture. With the 20th century heritage in question, the whole conservation field has ben re-evaluated. When looked at the Western examples of the conservation of the Modern Movement, it can be seen that the theory and practice are developed with a continuous feedback from each other. (Omay Polat, Modern Mimarlık Mirasını Onaylamak: Yasal Süreç ve Tescil Kararlarına Bakış, 2008)

The most important problem in the re-evaluation of the conservation field for the Modern Movement is the concept of time. Unlike the most common motive to conserve something for its oldness or historic value, in the modern approach things are conserved not because they are old or historic, but because they are culturally valuable. The heritage that has been shaped by a vision of a time that had already been closed has a clear historical identity. The reason for the clarity of the status of the structures built until the end of the 19th century is because they belong to an era that has ended and became history. However the modernism that has started

with the 20th century, not only in the architecture but also in every aspect of life, has not yet ended, but is still alive in a way that is continuously transformed and changed. This fact complicates the identification of the 20th century heritage when evaluated taking into consideration the concept of time and therefore the historic value. (Kayın, “Modern“ Bir Kurgu Olarak Koruma Paradigmasının Dönüşümü ve Modern Mimarlık Mirası, 2007)

Unfortunately in Turkey, as a very common idea, the modern Turkish architecture is not considered worth conserving, because they are not determined to have aesthetical, artistic and architectural values. Therefore the Republican period architecture is destroyed very easily and carelessly. Mainly the local managements with profit-oriented motives favor the destructions. The Chamber of Architects expresses the problem dramatically as; “The Republic is demolishing the Republic.”

Some important issues concerning the conservation of the 20th century architectural heritage has started to be discussed with the beginning of the 21st century, even though these discussions are limited to a group of specialists, it is a positive step towards conservation indicating the awareness and concern. Despite the common consensus of the development of consciousness in the society, and the registration of the important examples that indicate a breaking point in the history of modern Turkish architecture, yet these ideas cannot be implemented successfully. One of the main reasons is the perception of the modern architecture not as heritage, but rather as structures that break the continuity of the historical pattern. (Omay Polat & Cengiz, 2008) As cited by Madran (2006); “The values like ‘oldness’, ‘uniqueness’, ‘rareness’ are still the main criterias for the identification of heritage. The result of the inventory studies that have started in the 1930’s also supports this assumption.”

The early Republican architecture or more specifically the First National Style, with its historicist approach is more easily recognized as heritage, because of the fact that they still have the characteristics of the past very visible in the façade and the decorations, even if they have some modern features. “When heritage status of the Republican period architecture is the subject, the concept of ‘every moment left behind, becomes a part of history’ must be adopted immediately rather than focusing only on the architecture with historical references such as the

early Republican architecture.” (Kayın, “Cumhuriyet Dönemi Mimarlık Mirasının Belgelenmesi, Korunması ve Değerlendirilmesi Projesi” için Çağrı, 2007)

In addition to the fact that most of the buildings from the 20th century still has the ‘new’ spirit, but because of their technical and ideal characteristics they have a shorter life-span and do not wear in a beautiful and appealing way. So they do not provoke intrinsically a feeling to conserve them rather than demolishing and building something new and better. But as the basic approach of conservation in every part of history there are cultural heritage that have witnessed and symbolize a part of that history that needs to be conserved. (Omay Polat & Cengiz, Modern Mimarlık Mirası Kavramı: Tanım ve Kapsam, 2008, p. 180)

4.2. Review of the Existing Values of Heritage Identification for the Modern Movement

To be able to identify the architectural products of the modern period, as the previous periods, they must possess some values. If the values determined for the heritage belonging to the pre-modern era are evaluated, it is seen that they are applicable to the Modern Movement as well. These values can be explained as evaluated by Madran (2006);

- The Document Value; because the social, cultural and economical life of the period is reflected on the buildings and the physical settlements. In this regard the modern movement also reflects the period it was designed.
- Identity Value; because human settlements, as well as their owners have collective memories. This memory includes both tangible and intangible elements. The architecture in this manner is the part of the tangible elements of the collective memory. As the memory cannot be interrupted, the modern architecture as well as the other periods has an identity reflected on the memory of the settlement.
- The Architectural Value; because as all the other previous architectural styles, the Modern Movement as well reflects the ideas of the period it belongs to.

- The Functional and Economical Value; because the structure is still able to meet the needs of the society.
- The Sustainability Value; because conservation must be supported with continuous use, therefore the structures to be conserved must also find a use in the contemporary world and with the Modern Movement this is easier to fulfill, since the majority of the buildings of the Modern Movement can still continue their original functions.
- The Memorial Value; because every nation has memories of the past, and often these memories are paralleled with buildings. 20th century is important in this manner, because the people who would contribute to the conservation of this heritage have even more individual and close memories, if compared to the previous periods.
- The Uniqueness Value; because the 20th century buildings are more likely to sustain their original design and construction details with minimal change, without damages their authenticity.

On the other hand as in the example of Barcelona Pavillon, which is a structure designed for a World Fair, to demolish the Pavillon when the Fair ends is actually very natural, so is re-building it means conserving it? ... It is possible to discuss something to have a different meaning when evaluated with a different value system. In this point the criterias of conservation are very important. Whether it is a buildings or a complete environment, if it has a historical value, it also gives the structure a value for its conservation. Likewise to have an extraordinary artistic, technological, historical values contribute to a structures value to be culturally significant, iconic or nationally/internationally valuable. The generally accepted existing value system used to evaluate the architectural heritage produced until the 20th century. However can the same ideas still be effective if applied to the 20th century heritage or the Modern Movement that has been creating its own values and ideas? In this case what is to be conserved is the problem, the structure or the transient nature of it. (Yücel A. , 2001)

“What is really conserved are forms? / Signs, ideas, meanings, types? / The continuity of them? / Life? / All of them together, does it work or not? “(Yücel A. , 2001)

4.3. The Status of the 20th Century Architectural Heritage in the Legal Registration Process

The Law number 2863 of the 'Conservation of the Natural and Cultural Heritage' is the main legal document regulating the conservation activities. However when analyzed from the point of view of the 20th century architecture, there are uncertainties in the descriptions and criterias that causes problems of identification and therefore many debates in the registration process. A certain time limit is defined for heritage in many other countries, in Turkey as stated in the 6th article of the Law, it is defined as; 'the immovables built until the end of the 19th century'. Although this limiting condition makes it easier to ignore the 20th century architectural heritage, the early architectural styles like the art nouveau, art deco and the national style are more easily registered under the law, since they are recognizable examples of extinct architectural styles of the past. In contrast the modern movement goes through a subjective evaluation process because of the gaps in the definitions in the Law. (Omay Polat, 2008)

When the Law number 2863, is analyzed for the conservation of the modern movement, the following information can be determined;

As written in the 3rd article of the Law, the definition of 'cultural property' includes the 20th century heritage, since the time interval is stated as 'prehistoric or historic periods'. However in the 6th article of the Law and in the 'by-law of the council about identification and the registrations', more detailed explanations have been stated as the identification criterias of heritage and the time limit is defined as 'until the end of the 19th century'. The exceptions in this statement are defined as; the buildings and sites that are determined to have been an important historical event in the National Independence War and the foundation of the Republic of Turkey including the houses used by Mustafa Kemal Atatürk, the buildings even if they are constructed after the defined date, of which the Ministry of Culture and tourism decides as necessary to protect. In the same statement more as the identification criterias to have rare and different values and to have characteristic features of structure, decoration,

material, building technique that are included in the artistic, architectural, aesthetical, local, archeological values are listed, that are as well valid for the Modern Movement.

4.4. Studies on the Conservation of the 20th Century Architectural Heritage in Turkey

As the first step of conservation, inventory and documentation studies must be done and research center and archives must be established. Especially considering the modern architecture, the lack of information means that the restoration of the modern building will be done following the exact steps as a restoration for antique architecture, only by evaluating the existing building, which would very often leave only a reinforced concrete structure. (Tanyeli, 2001)

Moreover the lack of theories, criterias and problems in the legal system must be re-evaluated. The Chamber of Architects, together with DOCOMOMO has pioneered the start of the studies in the subject. The 13th International congress of Building and Life of 2001 arranged by the Chamber of Architects Bursa Branch was one of the first meetings dedicated to the 20th century architectural heritage. (Omay Polat & Cengiz, 2008)

The establishment of the Turkish branch of DOCOMOMO in 2002 has been a very important step bringing together the architects and academics working in the conservation field, as well as the documentation and the introduction of the subject to the public. The first conference of DOCOMOMO Turkey was held in 2004 in the Architecture Department of METU (Middle East Technical University), Ankara and continued yearly in different cities. In 2006 the IX International DOCOMOMO Conference was held in Ankara and Istanbul with the theme 'Other Modernisms', together with the First International Docomomo Student Workshop on 'How to Preserve a Housing Utopia: The Documentation and Sustainability of Modern Heritage, Case Study: Ataköy – Istanbul.' With the support of universities, professional associations, and other related institutions the Turkish Branch of DOCOMOMO has made a good attempt on the

documentation and conservation of the modern architectural heritage of Turkey. (http://www.yapi.com.tr/Etkinlikler/docomomo-turkiye-mimarliginda-modernizmin-yerel-acilimleri-iv_64287.html) Since its establishment, DOCOMOMO has been organizing series of conferences and events.

The other important institution actively working in the conservation of the cultural heritage in Turkey is the Chamber of Architects, which has been organizing conferences and events together with some collaborative studies with universities and other institutions. 'The Protection and the Improvement of Cultural Heritage Committee' of the Chamber has also included the Industrial Heritage and the Republican Architectural Heritage into their fields of study.

One of the most extensive projects about the conservation of the 20th century architecture is carried out by the Chamber of Architects. The project of 'the Documentation, Conservation and Evaluation of the Republican Architectural Heritage' aims at re-evaluating the architectural products starting from 1920's until this day from the conservation point of view and to work on the legal, managerial and financial processes of the field along with gathering together the inventory needed, the presentation and investigation of the Republican period architecture, to develop a common ground for theoretical discussions and to develop strategies for spreading the studies. As the first stage 'The Current State of the Republican Architectural Heritage' will be evaluated. The inventory studies already done by different institutions will be used to identify the existing situation and the results of this first stage will be sent to the related institutions and asked to take the needed precautions. On the second stage, other important buildings that are not listed on the existing inventories will be identified and provided to be registered as cultural heritage. In the last step of the project, the gathered information will be evaluated to decide on the future attitude and policies of the chamber of architects on the conservation of the republican period architectural heritage of Turkey. (The Chamber of Architects)

Additionally two workshops have been organized by the Ankara Branch of the Chamber of Architects. The first workshop of 'The New Concepts in Conservation: The Conservation of the

Industrial Heritage' (Korumada Yeni Kavramlar: Endüstri Mirasının Korunması ve Değerlendirilmesi Atölyesi) has been held in Zonguldak, Turkey in 2007 organized by the Ankara Branch of the Chamber of Architects, together with the Zonguldak representative office of the Chamber of Architects. Since the city of Zonguldak is one of the first industrial cities of Turkey, the workshop started with a field trip followed by discussions. The main topics of discussions were; the definitions (industrial heritage, industrial archeology, industrial landscape, etc.), evaluation criterias, methods of documentation, problems and potentials, the legal, financial and organizational framework. During the workshop some national and international documents and examples have also been evaluated. The second workshop of 'The Republican Period Architectural Heritage' (Cumhuriyet Dönemi Mimari Mirası Atölyesi) has been held in Kastamonu, Turkey in 2007 organized by the Ankara Branch of the Chamber of Architects, together with the Kastamonu representative office of the Chamber of Architects. The workshop has concentrated on the determination and evaluation of the problems of conservation of the Republican period architectural heritage and some suggestions on the subject.

The workshop has concentrated on the determination and evaluation of problems of conservation of the Republican period architectural heritage together with sub-topics of; which is a chronological date range should be accepted as a heritage and common criteria in the creation of inventories of these structures. The workshop was finalled with the decisions to make further studies and future workshops on the international examples and to develop correct identification criterias for the works of the Republican period, to continue the compilation of publications and bibliography on the subject and to create an archive on the Chamber of Architects Ankara branch.

IV. Ankara

1. The History of Ankara

Ankara is located in the inner Anatolian region. The sheltered location of the city; away from the sea and surrounded by mountains and the appropriate climatic conditions for grain plantation made it a suitable place for settlement. The city that has been occupied since the 8th century BC, was dominated by many different civilizations during the course of history.

The grain production was an important economical activity of the city; however until the 19th century the most important product was the angora wool. As located in the cross roads of East and West, the Silk Road passing through Anatolia also contributed to Ankara's economical activities. However in the 19th century, following the regression of the Ottoman Empire, together with the industrial developments in the West and the rising importance of the seaports and harbors prepared the cities fast decline. (Akgün, 2000)

“Through different civilizations and cultures, Ankara has surprisingly sustained continuity. From the 16th century until the 19th century more or less the spatial organization of the city remained unchanged; which was basically a citadel founded on a hilltop, surrounded by irregular settlements and an outer ring of agricultural areas. However in the 19th century a very important building typology was introduced in Ankara: the vineyard houses, encircling the city.”(Gökçe & Özgönül, 1998)

In the 19th century, Istanbul as the Empire's capital and the gate to the West has undergone some social, cultural and urban westernization changes. However in the Anatolian cities this urban change was not seen in the same extent. As an inner Anatolian city, Ankara in the 19th century was still a sad, poor and a disordered city, with narrow streets and old houses reflecting the economical depression of the period. (Denel, 2000)

The traditional social life in Anatolia was very enclosed, reflected also in the urban patterns and the spatial organization of the houses. Streets and courtyards were the places where the social

life takes place. Spaces were organized gradually from public to private, like houses with interior courtyards, where the domestic life goes on and private rooms opening to these courtyards. The houses were not anonymous or standardized; the plans were developed more specialized according to the owner's needs. However westernization in the 19th century brought a change to the urban spatial organizations, slowly and gradually developing more standardized spaces and changing the social patterns accordingly. (Denel, 2000)

One of the most important changes in the spatial organization of the city was the construction of the railway. In 1892 Germans have designed and constructed the railway line; however the problem was that these lines did not go beyond Ankara. As a result although some new jobs and economical activities flourished, the railway did not contribute much to the city. (Ortaylı, 2000)

Following the 1st World War, in 1919 Mustafa Kemal Atatürk started the Independence War. During the War, which has resulted in the decline of the Empire and the foundation of the Republic, Ankara has become the control center and the new national administration of the country. The main important underlying reasons of this choice were the railway connection of the city, the nearness to the battlefields and the sheltered location against external invasions. In the beginning of the Independence War, Ankara; was like a big village rather than a city with a population around 20.000 and still depended on agricultural production. (Akgün, 2000)

With the beginning of the 20th century the westernization ideals have started to affect Ankara, resulting in a contradictory lifestyle, both with traditional and western values. The change; was leaded by the merchant bourgeois and the people educated in Europe, and was mainly limited to the daily life activities like adopting the western consumption norms, rather than a deeper change in the society. (Nalbantoğlu, 2000)

2. Planning of Ankara: Ankara Becoming the Capital

Following the Independence War, with the foundation of the Republic, Ankara was declared as the capital. As explained by Atatürk; Ankara could very well be the capital, considering its

climatic condition, its railway connections both with Anatolia and the big centers of the West, and that it has been the de facto capital in the Independence War.

Although this decision of Atatürk was at first opposed both by some domestic intellectuals of the time and by some International Powers, considering İstanbul's importance historically, culturally and economically, this revolutionary idea was well based on important ideological reasons. (Tekeli, The Social Context of The Development of Architecture in Turkey, 1984)

As explained by Tekeli the main reasons of this choice of the capital were;

- To break the dependance on the foreign imperialist sources and to create an independent national economy,
- To free from the Ottoman image and to exhibit the success of the Republic,
- To create a new national bourgeois with Republican ideals social patterns to make an example for the other Turkish cities,
- To eliminate the regional inequalities to ensure the progress of the inner Anatolian region.) (Tekeli, 2000)

Moreover, the move of the capital meant the rejection of the cosmopolitan cultural values of Istanbul, meaning that the success and the development of Ankara as a modern city was paralled with the success of the Republican regime and its ideals. (Tekeli, 1984)

3. The New Plan of Ankara: The Jansen Plan

As Ankara becomes the capital, to symbolize the ideology of the Republic, but also to fulfill the contemporary needs of the new Republican society, the city starts to transform itself from an eastern city to a rational contemporary administrative center. One of the main decisions reflected in the plan of Ankara is to form the new Ankara, without interfering with the old urban tissue that has the historic and organic characteristics, but planning it from scratch just next to it.

Although there are very systematic and well rooted ideals behind the urbanization process, in the first years of the Republic; between 1923-1927, Ankara was relatively subject to dense, but unplanned construction activities. (Tankut, 1993)

In 1927 an international competition was made for the plan of Ankara, and 3 foreign competitors were invited to see the project site. The competitors were the J. Briz (German), the L. Jausseley (French) and H.Jansen (German). As a result Jansen's proposal wins the first prize, because of its realistic and modern principles that are yet appropriate to local conditions. (Tankut, 2000)

As explained by Tankut, the main principles of Jansen's Ankara Masterplan are;

- Urban aesthetics,
- To provide savings from the road costs by minimizing the vehicle roads, however ensuring these main roads to be fast and continuous. In addition to these main arteries to plan some narrow secondary roads and to point the importance of the pedestrian paths.
- To provide green areas, sport fields, playgrounds and parks for public health,
- Mainly 3 storey houses, regardless of their shape; to have front and back gardens.

(Tankut, Bir Başkentin İmarı: (1929-1939), 1993, pp. 79-80)

However the project and the application periods of the plan coincides with an economically weak period and although the Jansen plan could not be applied strictly as planned (also because of some bureaucratic reasons), it can be said that the result was still successful. As envisioned, the symbol of the Republic and a national identity was created and Atatürk's ideals were materialized with the new modern Ankara. The new city clearly marked the transition from an Ottoman town to a modern Turkish city (Tankut, 1998). In addition, besides its ideological and symbolic importance, the Ankara experience is important because the modern urbanism in Turkey starts with Ankara and it became a practical school of urbanisation for the rest of the country. (Tankut, 2000)

Between the years of 1932-1939, is the most planned urbanization period of Ankara. After 1939 until 1957, although the Jansen plan remains officially valid, the regulating power of the plan is no longer prominent and unplanned urbanisation starts to be dominant. In this period the country is affected by both external and some internal problems such as; the WW2 and some important economical, social and major political problems. Following the change in the political system, it seems natural to have a new plan for the new period. In 1957 a second plan is achieved again through a competition. This new plan stays valid until 1975, until a newer plan is made. (Tankut, 1993)

The government has concentrated its efforts in one city; the city of Ankara, to make it the symbol and the example. However when the urbanization fastened, Tukey did not have enough resources to be able to follow the model of Ankara, resulting in the dual sstructures of the cities, with new developed modern faces together with the poor undeveloped sides. Even Ankara was subject to such a change with time, becoming one of them instead of being different. (Tekeli, 2000)

4. The Republican Period Architecture in Ankara

When the Republic was declared and Ankara became the capital of the new Republic, the prevailing architectural style was the First National Style. As the center of the republic, Ankara also becomes the busiest center for architectural production and therefore the center of the First National Style. The first public buildings, schools and other new constructions in the newly established neighbourhoods of Ankara were all built in this style, which unifies the romantic historicist design with modern techniques. By the end of the 1920's, the architectural scene started to change. Ankara continued to be the focus, as the model of progress and the Republican ideas for the rest of the country. The early Republican management of the country decided to commission a new comprehensive plan for the city that would be the frame for the new modern developments. In the same years many European architects were invited to work in Turkey, primarily in Ankara. With these European architects, the architectural style was completely changed and modernized. These foreign architects, as well as the famous Turkish

architects of the time; like Sedad Hakkı Eldem and Seyfi Arkan, built the most successful buildings of the country in Ankara. The station building, the Parachute tower, the Stadium, Exhibition House are important examples from the period. With the 1930's again a traditional and historicist approach in architecture starts to be dominant, however in contrast to the First National Style, The Second National Style's approach was more purified and simple. Ankara, still the focus of the architectural scene of the country, possesses almost all the important buildings of the style, such as; Atatürk's Mausoleum, Saraçoğlu Quarter, Ankara University - Faculty of Science, the Opera House, etc. The 1950's open a new era in Turkey. With the change of the political system, the architectural orientation also changed together with many other aspects of the society. The state, which used to be the commissioner of almost all the most striking architectural projects started to minimize its role on the architectural production and the private sector gained importance. Until the 1970's for the construction of the public buildings, architectural competitions were organized by the state. At first, the outcomes of these competitions were innovative and creative, later after the 1960's they become standardized and repetitive. Although many buildings have been built in this period, only a few are worth evaluation. In the 1980's the state almost completely withdraws itself from the construction activity. The city of Ankara that has been the focus of architectural attention from the 1920's until 1980's lost its appeal and the center shifted to İstanbul. (Boyut Yayın Grubu, 2003)

5. The Conservation of the 20th Century Architecture in Ankara

Ankara is still a city that goes through extensive transformations, resulting in the continuous loss or the change of its building stock. Unfortunately, there are many examples of careless demolitions of the 20th century architecture. Although not sufficiently successful, still the legal registration process for the 20th century architectural heritage is an ongoing process. The identification and registration criterias as explained before are not well defined in the legal documents that are the only source for the decisions. Although some reports are written in the registration process, they are not reachable by the public. Therefore the evaluation of the registration of the 20th century architecture in Turkey will be done through case studies,

selected from different periods of the century, with different functions and problematic examples as well as successful ones.

The Ankara Branch of the Chamber of Architects plays an important role in the conservation of the 20th century architectural heritage of Ankara. They work on inventory studies, campaigns, events, architectural project competitions and exhibitions to increase the public awareness as well as to contribute to the legal identification of the heritage. They also safeguard the important structures that are in danger, opposing the registrations decisions by public campaigns and lawsuits. The two main projects of the Ankara Branch are; The Building Identities and Inventory Project (Bina Kimlikleri ve Envanteri Projesi) and The Conservation of the Industrial Heritage Project (Endüstri Mirasının Korunması Projesi).

The Building Identities and Inventory project aim is to make detailed research and presentation of the outcomes of the project to be able to document the architectural heritage and to form an urban memory. The project will be carried out in 7 stages, and in each stage around 50 buildings will be studied. The first and the second stages cover the period between 1923-1950, the third and the fourth stages cover the period between the beginning of the century until 1923(the foundation of the Republic) and the last three stages cover the period between 1950 until today. As the first outcomes, 19 projects from the first period have been researched and identity posters for each of them have been prepared and presented with an exhibition.

As part of the Conservation of the Industrial Heritage Project, an exhibiton was organized, consisting of 6 structures of the industrial heritage in Ankara. These structures are; The Ankara Train Station, The Gazi Farm Station Building, The Water Filter Station, The Ankara Etimesgut Aeroplane Facotry and Aeroplane Motor Factory, The Ankara Wind Tunnel and The Ankara Gas Factory.

In addition to the already mentioned projects the Chamber of Architects have organized campaigns and has been legally involved in several buildings in Ankara, that were either in the risk of demolition or loss identity because of the decisions of the Municiplity and the Conservation Councils. These buildings are; the Gas Factory, the Grand Ankara Hotel, TED

Ankara College Buildings, Eşref Ozand House, the Ulus Historical Center Project of the Municipality that includes many modern buildings in the area.

5.1. The List of Twentieth Century Buildings in Ankara

Table 1. The List of Twentieth Century Buildings in Ankara¹⁸

	Name of the building	Construction year	Architect	State owned	Regist. Status
1	First National Assembly Building	1917-1920	Hafi Bey	o	X
2	Hamamönü Vakıf Evleri	1920's		o	
3	Hatay Apartment Building (Hasan Pehlivanlı İşhanı)	1920's			X
4	Fuse Factory	1920's		o	X
5	İsmet İnönü's Residence (Pembe Köşk)	before 1923			X
6	The Ankara Courthouse	1920's	Arif Hikmet Koyunoğlu	o	X
7	Celal Bayar Residence	1920's	Arif Hikmet Koyunoğlu		X
8	Land Registry and Cadastre Vocational High School	1923		o	X
9	Second National Assembly Building	1924	Vedat Tek	o	X
10	Maltepe Gas Factory (demolished)	1928-1933	Werner Issel	o	X
11	Gazi and Latife Schools (Atatürk Elementary School)	1924-1926	Mukbil Kemal Taş	o	X
12	Ankara Palas	1924-1928	Vedat Tek – Kemalettin Bey	o	X
13	Ministry of Finance Building	1925	Yahya Ahmet – Mühendis İrfan	o	X
14	Hall of Justice (İlk Adliye Vekaleti)	1925-1926	Tahsin Bey	o	X
15	Ziraat Bank worker's houses	1925-1926	Giulio Mongeri	o	

¹⁸ The list has been gathered and arranged from the sources below;

Aslanoğlu, İ. (2001). *Erken Cumhuriyet Dönemi Mimarlığı:1923-1938*. Ankara: ODTÜ Mimarlık Fakültesi Yayınları.

Boyut Yayınları. (2003). *Ankara 1910-2003*. İstanbul: Boyut Matbaacılık.

Türk Serbest Mimarlar Musavirler Derneği 7. Donem Yönetim Kurulu. (2002). *Ankara Mimarlık Rehberi 2002*. Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı.

Turkish Chamber of Architects Ankara Branch. *Bina Kimlikleri Ankara, Cumhuriyetin 25 Yılı*. Ankara: Turkish Chamber of Architects Ankara Branch.

The online database of the Ministry of Culture for the registered monuments (<http://www.kulturvarliklari.org>)

The list has been arranged according to the construction dates of the buildings. The buildings at the end of the list that were gathered from the database of Ministry of Culture could not be placed inside the list and written separately at the end because of the lack of information on their construction dates and other information. Some of the information on the listed buildings could not be gathered, therefore left empty.

16	Ethnography Museum	1925-1927	Arif Hikmet Koyunoğlu	o	X
17	State Foster Home Building (Çocuk Esirgeme Kurumu Binası)	1925-1930	Arif Hikmet Koyunoğlu	o	X
18	Ataturk Forest Farm – Station Building	1926	Ahmed Burhaneddin Tamcı	o	X
19	Osmanlı Bank – Ankara Branch Building	1926	Giulio Mongeri	o	X
20	Ziraat Bank Central Head Office	1926-1929	Giulio Mongeri	o	X
21	Ministry of Culture Building Ministry of Internal Affairs Building (Hariciye Vekaleti Binası)	1927	Arif Hikmet Koyunoğlu	o	X
22	Mimar Kemal Elementary School	1927	Mimar Kemalettin Bey	o	X
23	Ministry of Health Building (Sıhhat ve İçtimai Muavenet Vekaleti Binası)	1927-1929	Theodor Jost	o	X
24	Mamak Municipality Building (State Conservatory Building) (Musiki Muallim Mektebi)	1927-1929	Ernst Egli	o	X
25	State Painting and Statue Museum	1927-1930	Arif Hikmet Koyunoğlu	o	X
26	Ministry of Defence (Milli Müdafa Vekaleti Binası)	1927-1931	Clemens Holzmeister	o	X
27	General Directorate of the State Monopolies	1928	Giulio Mongeri	o	X
28	Trade High School (Anadolu Sekreterlik Meslek Lisesi)	1928-1930	Ernst Egli	o	X
29	Vakıf Apartment Building	1928-1930	Ahmet Kemalettin Bey	o	X
30	State Sanitation Center (Hıfzıssıhha)	1928-1932	Theodor Post – Robert Orley	o	X
31	Ankara University Agriculture and Veterinary Faculty (Yüksek Ziraat ve Baytar Fakültesi)	1928-1933	Ernst A. Egli and German Architects	o	X
32	İşbank Ankara Branch	1929	Giulio Mongeri		X
33	The Former Red Crescent Building (demolished in 1979)	1929	Robert Orley	o	X
34	Ankara High School (former Ankara Girls High School)	1929-1930	Ernst Egli	o	X
35	General Directorate of Turkish Armed Forces (Erkan-ı Harbiye Binası)	1929-1930	Clemens Holzmeister	o	X
36	Army Officer's Club Building	1929-1933	Clemens Holzmeister	o	X
37	Çamlı Office Building	1929-1933			X
38	Audit Office	1930	Nazım Bey – Ernst A. Egli	o	X
39	Zübeyde Hanım Vocational High School Building /İsmet Paşa Girls High School	1930	Ernst A. Egli	o	X
40	Gazi Educational Institute	1930	Ernst A. Egli	o	X
41	Presidency Residence	1930-1932	Clemens Holzmeister	o	X
42	The Central Bank of Turkey Building	1931-1933	Clemens Holzmeister	o	X

43	Ministry of Interior Affairs (Dahiliye Vekaleti Binası)	1932-1934	Clemens Holzmeister	o	X
44	Grain silos	1932-1938		o	
45	Public Railway worker's houses	1933	Bekir İhsan Ünal	o	X
46	Numune Hospital İsmetpaşa Pavillon	1933	Robert Orley	o	
47	Opera House	1933-1934	Şevki Balmumcu (renovated in 1948 by Paul Bonatz)	o	X
48	Residence of the Foreign Minister	1933-1934	Seyfi Arkan	o	X
49	Ministry of Pub. Works and Settlement	1933-1934	Clemens Holzmeister	o	X
50	Emlak Bank Ankara Branch	1933-1934	Clemens Holzmeister	o	X
51	Atatürk Forest Farm Postal Building	1934	Ministry of Public Works – Construction Office	o	X
52	Atatürk Forest Farm Military Police Stat.	1934	Ministry of Public Works – Construction Office	o	X
53	Supreme Court of Appeal Additional Building (İktisat ve Ziraat Vekaleti Binası)	1934-1935	Clemens Holzmeister	o	X
54	19 th of May National Stadium (Hippodrome)	1934-1936	Paola Vietti Violi - Ladislav Kovacks	o	X
55	Police School (Polis Koleji)	1934-1937	Celal Biçer - Reşat San	o	X
56	Prime Ministry Building (İnhisarlar Genel Müdürlüğü)	1934-1937	Sedad Hakkı Eldem	o	X
57	Turkish Air Institution	1934-1937	Ernst A. Egli	o	X
58	Villa	1935	Seyfi Arkan		
59	First Etibak Building (General Directorate of Trust)	1935-1936	Sami Arsev	o	
60	Water Filter Station Building	1935-1936	Hochtief Company	o	
61	Kozlu Coal Worker's Houses Settlement	1935-1936	Seyfi Arkan	o	
62	Ankara University Department of Political Science Buildings (Mülkiye Mektebi)	1935-1936	Ernst Egli	o	X
63	Ankara Train Station	1935-1937	Şekip Akalın	o	X
64	Ankara Train Station Restaurant	1935-1937	Şekip Akalın	o	X
65	İller Bank General Directorate	1935-1937	Seyfi Arkan	o	X
66	Villa in Çankaya district	1936	Seyfi Arkan		
67	Ercan Apartment Building	1936	Bekir İhsan Ünal		
68	Boys Craft School	1936		o	X
69	Gazi High School	1936	Ernst A. Egli	o	X
70	Ministry of Justice Building (Adliye Vekaleti Binası)	1936-1939	Ministry of Sett. and Pub. Works – Planning and Construction Project Office	o	X
71	The Embassy Of Switzerland	1936-1938	Ernst a. Egli		X
72	The Embassy of Iraq	1936-1938	Ernst A. Egli		X
73	Dr. Şevket Pek Health and Rent House	1937	Seyfi Arkan		

74	Ataturk Forest Farm – Turkish Bath	1937	Ernst A. Egli	o	X
75	The Parachute Tower	1937		o	X
76	Atatürk High School	1937-1938	Bruno Taut	o	X
77	Çubuk Dam Landscape Planning and Restaurant	1937-1938	Theo Levau – Ministry of Public Works Project Office	o	
78	Sümerbank General Directorate Building	1937-1938	Martin Elsaesser	o	X
79	Language and History - Geography Faculty (Ankara University) Building	1937-1939	Bruno Taut	o	X
80	Tekel Head Office Depot and Manufacturing Buildings	1937-1939	Ahsen Yapaner	o	
81	Cebeci Middle School	1938	Bruno Taut – Franz Hillinger	o	X
82	Yüzbaşıoğulları Apartment Building	1938			
83	Broadcasting Studio Building (Radyo Evi)	1938		o	X
84	Ankara University Faculty of Law	1938-1940	Recai Akçay	o	
85	State Railways General Directorate Building	1938-1941	Ministry of Settlement and Public Works Project Office – Bedri Uçar	o	X
86	Turkish National Assembly	1938-1960	Clemens Holzmeister	o	X
87	TED Ankara College Buildings	end of 1930's			X
88	Gençlik Park Restaurant and Wedding Hall and Administrative Buildings	end of 1930's		o	X
89	Ankara Wind Tunnel	1940's	British Thompson-Houston Company	o	
90	Presidential Symphonic Orchestra Building	1941	A. Kocaaslan - M. Gökdoğan	o	X
91	Ankara Etimesgut Aeroplane Factory and Aeroplane Motor Factory	1942-1945		o	
92	Faculty of Science (Ankara University)	1943-1945	Sedad Hakkı Eldem – Paul Bonatz	o	X
93	Former National Library Building (Adnan Ötüken İl Halk Kütüp.)	1944-1946	Paul Bonatz	o	X
94	Saraçoğlu Quarter	1944-1947	Paul Bonatz	o	X
95	Saraçoğlu Quarter – Type 1 House	1945-1946	Paul Bonatz	o	X
96	Saraçoğlu Quarter – Type 2 House	1945-1946	Paul Bonatz	o	X
97	Saraçoğlu Quarter – Type 3 House	1945-1946	Paul Bonatz	o	X
98	Saraçoğlu Quarter – Type 4 House	1945-1946	Paul Bonatz	o	X
99	Saraçoğlu Quarter – Type 5 House	1945-1946	Paul Bonatz	o	X
100	Saraçoğlu Quarter – Type 7 House	1945-1946	Paul Bonatz	o	X
101	Ministry of Agriculture additional floor - Atatürk Boulevard	1944-1960	A. Kocaaslan (add. floor)	o	
102	Ankara Health Officer's School	1947-1948	Tuluğ Baytın	o	

103	Atatürk's Mausoleum	1948-1953	Emin Onat-Orhan Arda	o	X
104	19th of May Tennis Club - Ulus	1950	Reha Ortaçlı		
105	Cündoğlu Turkish Bath	1950's	Selçuk Milar		
106	Yusuf Karaman Elementary School	1050's		o	X
107	Turkish Historical Society	1951-1967	Turgut Cansever – Ertur Yener	o	
108	Cenap And House - Atatürk Boulevard	1952	Emin Onat		X
109	Adnan Menderes House	before 1953			X
110	14 May Houses	1954	Muhittin Güreli		
111	Ankara Tennis Club	1954	Reha Ortaçlı		
112	Muammer Aksoy Apartment Building - Bahçelievler neighb.	1954	Şevki Vanlı		
113	Maltepe Mosque	1954-1959	Recai Akçay	o	X
114	Ulus Trade Complex	1955	Orhan Bolak – Orhan Bozkurt – Gazanfer Beken		
115	Etibank Head Office	1956	Tuğrul Devres - Yılmaz Tuncer - Vedat Özsan	o	
116	Turkish Language Institute - Atatürk Boulevard	1956	Orhan Dinç	o	
117	Yeşiltepe Cooperative Houses	1956	Demirtaş Kamçıl - Rahmi Bediz		
118	Meydanlar Müdürlüğü Cooperative Apartment Building	1957	Nejat Ersin		
119	State Statistics Institute Head Office	1957	Tuğrul Devres - Vedat Özsan	o	
120	Modern Shopping Arcade - Ulus neighb.	1957	Rıza Aşkan		
121	Numune Hospital Pavillon (Yüksek İhtisas Hastanesi)	1957-1959	Neriman Birce	o	
122	Electrical Works Study Administration Building	1958	Vedat Dalokay	o	
123	Leyla Gencer Apartment Building	1959	Şevki Vanlı		
124	Maliye Sitesi	1959	İlhami Ural - Çetin Ural - Fikret Cankut		
125	Higher Education Dormitories - Cebeci neighb.	1959-1961	Doğan Tekeli - Sami Sisa	o	
126	Emek Office Building - Kızılay	1959-1965	Enver Tokay		
127	The Grand Ankara Hotel	1959-1966	Marc Saugey		
128	19th of May Swimming Pool - Ulus neighb.	1960	Arman Güran	o	
129	Emek Office Building - Kavaklıdere neighb.	1960	State Pension Inst. Architectural Office		
130	Hayat Apartment Building - İran Avenue	1960	Emin Onat		
131	State Tech. Mine Search Inst. Office	1960	Demirtaş Kamçıl - Rahmi Bediz	o	
132	Turkish Development Association	1960	Ş. Kayaman	o	
133	96'lar Apartment House	1960	Arman Güran		

134	Turkish Union of Chambers and Commodity Exchanges	1961	İlhami Ural		
135	Sugar Research Institute - Etimesgut	1961-1963	Doğan Tekeli - Sami Sisa	o	
136	Middle East Technical University Faculty of Architecture	1961-1963	Behruz Çinici - Altuğ Çinici	o	
137	Higher Educational Institute for Teachers -Bahçelievler	1961-1968	Doğan Tekeli - Sami Sisa	o	
138	Middle East Technical University Campus	1961-1981	Behruz Çinici - Altuğ Çinici	o	
139	Hacettepe University Hospital Buildings	1961-1985	Gündoğdu Akkor	o	X
140	National Lottery Building	1962	İlhami Ural	o	
141	Ministry of Education	1962-1967	Yılmaz Sanlı - Yılmaz Tuncer - Güner Acar	o	
142	Ankara Gülhane Military Medical School (1st prize in a competition)	1962-1971	Yılmaz Sanlı - Yılmaz Tuncer - Güner Acar	o	
143	Ankara Scientific High School Campus - Konya Highway	1963	Altuğ Çinici - Behruz Çinici	o	
144	Apartment Building - Gaziosmanpaşa neighb.	1963	Şevki Vanlı		
145	General Directorate of Highways	1963	Fikret Cankut	o	
146	Turkish – American Society Building	1963	Affan Kırmılı		
147	Turkish Union of Notery - Mithatpaşa avenue	1964	İlhami Ural	o	
148	Agricultural Products Head Office - Bakanlıklar	1964-1965	Cengiz Bektaş - Vedat Özsan - Oral Vural	o	
149	Apartment Building in Çankaya Avenue - Çankaya district	1964-1967	Vedat Özsan		
150	Hacettepe University Educational Buildings - Sıhhiye neighb.	1964-1975	Sabih Kayan	o	X
151	State Pension Institute Head Office - Milli Müdafaa Avenue	1965	Orhan Safa	o	
152	Hacettepe University Beytepe Campus	1965	SİSAG Sabih Kayan	o	
153	Etimesgut Mosque	1965	Cengiz Bektaş		
154	Army Officer's Club Cinema - Sıhhiye	1965-1966	Şaziment Arolat - Neşet Arolat	o	
155	Anadolu Club Building - İzmir Caddesi	1965-1968	Ertur Yener		
156	Çankaya Commander's Houses	1965-	Cengiz Bektaş	o	
157	Elementary School in the Garden of the English Embassy	1965-	Cengiz Bektaş		
158	Indian Embassy	1965-1968, 1976-1980	Sedad Hakkı Eldem		
159	Stad Hotel	1966-1970			
160	State Council (Danıştay)	1966-1974	Doğan Tekeli - Sami Sisa	o	
161	Anafartalar Shopping Arcade - Ulus	1967	Ferzan Baydar - Affan Kırmılı – Tayfur Şahbaz		

162	Ankara University Faculty of Medicine	1967	Affan Kırımlı - Turgut Övünç - Suha Taner (the morphology part was by Jean Walter)	o	X
163	Mardin House - Kuleli Street	1967	Şevki Vanlı		
164	Ministry of Industry and Technology	1967	Yalçın Tezcan - Esen Bolak	o	
165	Ulus Square Shop and Office Building (100. Yıl Shopping Arcade)	1967	Semra Diker - Orhan Diker		
166	Tandoğan Dormitory	1967	Şevki Vanlı – Ersen Gömleksizoglu	o	
167	Apartment Building in Çankaya	1967	Vedat Özsan	o	
168	Ziraat Bank Additional Buildings - Ulus	1967-1969	Yılmaz Sanlı - Yılmaz Tuncer - Güner Acar	o	
169	Ankara University Department of Agriculture Orchard and Garden Chair	1967-1972	Ziya Tanalı	o	
170	Ankara University Department of Pharmaceutics -Tandoğan Square	1967-1973	Ziya Tanalı	o	
171	Kocatepe Mosque	1967-1987	Hüsrev Tayla - F. Uluengin	o	
172	Hacettepe Univeristy Cafe	1968	Eren Boran	o	
173	Özkan Family House (Ship House) - Hoşdere Avenue	1968	Danyal Tevfik Çiper		
174	Yapı Kredi Bank Head Quarters	1968-1971	Mükbil Gökdoğan- A. Sabri Oran - W. Tiedje		
175	Social Insurance Inst. Ankara Childrens Hospital - Dışkapı	1968-1973	Yüksel Erdemir	o	
176	Ece Apartment Building	1969	Uğur Eken		
177	İbni Sina Hospital	1969	Affan Kırımlı	o	
178	METU (Middle East Tech. Univ.) Workers Houses	1969	Behruz Çinici - Altuğ Çinici	o	
179	Ankara University Faculty of Education	1969-1976	Engin Ünal	o	
180	Ziraat Bank Ankara Educational Settlement and Main Facility Complex	1969 -	Arman Güran	o	
181	Mesa Apartment Blocks	1970	Uğur Eken		
182	Moda Shop and Office Building - İzmir street	1970	Rahmi Bediz - Demirtaş Kamçıl		
183	Opera Bridge	1970	Pier Luigi Nervi	o	
184	General Directorate of State Hydraulic Works	1970	Enver Tokay-Behruz Çinici-Teoman Doruk	o	
185	State Archives	1971	Mustafa Aslaner - Gönül Aslaner	o	
186	Institution of Public Administration of Turkey	1970-1972	Fikret Cankut	o	
187	Ankara University Faculty of Medicine Nurse School - Tıp Fakültesi Avenue	1971-1976	Mustafa Aslaner (Yüksel Erdemir, Edip Öner Us, Assistant Nedim Dikmen)	o	

188	Ministry of Agriculture	1972	Ertur Yener - Erdoğan Elmas - Zafer Gülçur	o	
189	Educational Institution of General Directorate of Highways	1972	Oral Vural	o	
190	Me-Sa Social Housing - Çankaya	1972			
191	Oto Koç Service Station - Söğütözü	1972	Nejat Ersin		
192	Sefaretler Apartment - Atatürk Avenue	1972	Nejat Ersin		
193	United Nations Building - Atatürk Avenue	1972-1973	Fikret Cankut-Özdemir Çakiner		
194	Ankara University Agriculture Faculty Earth Science Chair	1972-1976	Ziya Tanalı	o	
195	Pakistan Embassy and Mansion Building - Iran Street	1972-1976	Sedad Hakkı Eldem		
196	İller Bank Additional Building	1973	V.Özsan	o	
197	Head Office of Central Bank of Turkish Republic-İstiklal Street	1973	Umut İnan	o	X
198	Renault-Mais Service Station	1973	Nejat Ersin		
199	Kızılay Institution of SSK Gen. Direct.	1973	Orhan Dinç	o	
200	Yübetaş Prefabricated House- Type 1 and Type 2	1973	Oral Vural		
201	Governor's Residence - Çankaya	1973	Enver Tokay	o	X
202	Koray Office Block - Meşrutiyet Street	1973-1975	Vedat Özsan		
203	VakıfBank Headquarter Office - Atatürk Avenue	1973-1975	Ertur Yener - Erdoğan Elmas - Zafer Gülçur	o	
204	Royal Netherlands Embassy	1973-1977	Sedad Hakkı Eldem		
205	Banking Regulation and Supervision Agency	1975	Ayhan Böke-Yılmaz Sargın	o	
206	Sabancı Girls Dormitory	1975	Tamay Sütmen		
207	İşbank Yenişehir Branch	1975	Cengiz Bektaş		
208	Turkish Retirement Fund General Directorate Annex Building	1975	Faruk Nafiz Erkal	o	
209	Embassy of Libya	1975-1977	Toğrul Devres		
210	Turkish Language Institution Annex Building - Atatürk Blv.	1975-1978	Cengiz Bektaş	o	
211	Embassy of Saudi Arabia	1975/1980-1990	Fikret Cankut		
212	Uğurlu Office and Shopping Center	1977-1980	Vedat Özsan		
213	Grand National Assembly Public Relations Buildings	1978	Altuğ Çinici – Behruz Çinici	o	
214	Gama Head Office	1979	Vedat Dalokay		
215	Atatürk Cultural Center	1981-1987	Filiz Erkal-Coşkun Erkal	o	
216	Gama-Gürüş Business Center	1982	Cemal Kayalar-Erhan Kocabıyıkoglu		
217	State Cemetery	1983-1987	Özgür Ecevit	o	X
218	The Presidency Residence Annex Building	1983-1996	Osman Genç – Mustafa Aytöre	o	
219	Ziraat Bank Akay Branch	1984	Yüksel Erdemir	o	

220	The Ministry of Foreign Affairs	1984-1988	Hasan Özbay – Tamer Başbuğ	o	
221	Republic of Turkey Prime Ministry Undersecretariat of Treasury Build.	1985-1991	Doğan Tekeli – Sami Sisa	o	
222	National Security Board General Secretary Building	1985-1993	Orhan Şahinler – Fehmi Kızıl – Muhlis Türkmen	o	
223	National Radio and Television Complex	1985-1993	Ertur Yener – Erdoğan Elmas – Zafer Gülçur	o	
224	Atakule	1986-1989	Ragıp Buluç		
225	Gama Trade Center	1986-1989	Sezar Aygen – Oktay Veral		
226	Şekerbank General Directorate	1986-1990	Oral Vural	o	
227	AŞTİ (Ankara Interurban Bus Terminal)	1986-1994	Davran Eşkinat	o	
228	Hacıbayram Square Renovation - Ulus	1986-1998	Raci Bademli - Abdi Güzer	Mixed	
229	Ataman Office and Residence Building	1987-1989	Filiz Erkal-Coşkun Erkal		
230	Altındağ Municipality Building Complex	1987-1994	Merih Karaaslan – Nuran Ünsal	o	
231	World Trade Center	1988	Şevki Vanlı		
232	Gran National Assembly Mosque	1989	Behruz Çinici – Can Çinici	o	
233	Parliamentarian Houses (demolished)	1990	Behruz Çinici	o	
234	Central Officer's Club	1990-1991	Reşat Toklu	o	
235	Yüksek İhtisas Hospital Social Facilities	1990-2001	Semra Uygur – Özcan Uygur	o	
236	Sheraton Hotel and Karum Business and Shopping Center	1991	Von Gerken – Marc Associates		
237	Turkish Prime Ministry Council of Supervision	1991-1992	Yalçın Oğuz	o	
238	Scientific and Technical Research Council Building (TÜBİTAK)	1992	Gündüz Özdeş	o	
239	Press and Youth Cultural Center	1992-1994	Nuran Ünsal	o	
240	Dikmen Bridge (Housing-Cultural Center-Shopping Complex)	1992-1995	Mehmet Doruk Pamir – Murat İlater		
241	Sürücüler Terrace Houses	1993	Merih Karaaslan – Nuran Ünsal – Murşit Günday		
242	Bilkent University Library Annex Building	1993-1995	İlhan Kural – Erkut Şahinbaş		
243	Orman Apartment Building	1993-1995	Şevki Vanlı		
244	City Hospital	1993-1998	Kadri Atabaş – M. Ufuk Ertem – İdris Kırman		
245	Kızılay Building	1993-2002	Affan Yatman-Nesrin Yatman- Vedat İşbilir	o	
246	Portakal Çiçeği Valley Houses	1994-1996	Ercut Şahinbaş – Alpay Güleyen		
247	Turkish National Assembly Educational and Social Unit	1994-1997	Sezar Aygen – Oktay Veral	o	
248	Halkbank General Headquarters	1994-1999	Doğan Tekeli - Sami Sisa	o	

249	Kocatepe Culture and Shopping Center	1994-1999	Mustafa, Gönül, Fatmagül Aslaner – Fatih Açıklın – Salih Salalı	o	
250	Presidency Armed Guard Command Headquarters	1995-1998	Umut İnan	o	X
251	Doğan Press Center	1996-1997	Murat Tabanlıoğlu		
252	İşbank Kızılay Office	1996-1997	Cevdet İşeri		
253	Çankaya Gallery of Contemporary Arts - Kavaklıdere	1996-1997	Erdoğan Elmas-Zafer Gülçur	o	
254	Koç Group Business Center	1996-1998	Hamdi Şensoy		
255	Turkish - Japanese Foundation	1996-1998	Filiz Erkal – Coşkun Erkal		
256	Turkish Armed Forces Foundation	1996-1998	F. Bozkurt Gürsoytrak	o	
257	Damla Oil Company Headquarters	1997-1998	Erdal Sorgucu		
258	Akman Complex	1997-2002	Mustafa Yücesan – Hülya Şalk Yücesan		
259	Bilkent Odeon	1998-1999	Erkut Şahinbaş – Alpay Güleyen		
260	Armada Shopping and Business Center	1998-2002	Ali Osman Öztürk		
261	Ankara Chamber of Commerce Complex	1999	Haluk Pamir		
262	Vakıfbank Kızılay Office	1999-2001	Ercan Çoban-A.Yertutan-E.Çoban Turhan-S.Bayrak	o	
263	The Embassy of France				X
264	Atatürk Forest Farm bridge			o	X
265	Atatürk Middle School			o	X
266	Arcade between the Ministry Buildings			o	X
267	Prime Ministry Printing Building			o	X
268	Bulvar Palas (demolished)				X
269	Çankaya District Governorship Building (Çankaya Kaymakamlığı)			o	X
270	State Revenue Building (Defterdarlık)			o	X
271	Airforces Building – Old Military Base			o	X
272	Government Center			o	X
273	Embassy of Sweden				X
274	Embassy of Romania				X
275	Land Forces Military School			o	X
276	Land Forces Language School			o	X
277	II. Vakıf (Evkaf) Apartment Building			o	X
278	Embassy of Hungary				X
279	Military Harmonica School			o	X
280	Namık Kemal Middle School			o	X
281	Post Office (Ulus neighbourhood)			o	X
282	State Accounting Office (Saymanlık Binası)			o	X
283	General Directorate of State Monopolies Warehouse			o	X

284	Telephone Principal Office			o	X
285	Turgut Reis Elementary School			o	X
286	Ministry of Transportation			o	X
287	Ulus neighbourhood Regional Military Police Buildings			o	X
288	Ulus Hotel (former Police Station Building)				X
289	Askeri İnzibat Bölge Komutanlığı Binaları (Military Buildings) + Official, Administrative			o	X
290	The Directorate of Accountancy under Primeministry			o	X
291	The Apartment of Vehbi Koc				X

5.2. Selections from the Republican Period Architecture

Nine examples have been selected from different periods of history and belonging to different architectural approaches. The examples are either a good representative of their period/style, or exemplary with their conservation status. The approach towards the 20th century heritage in Turkey can be seen through these examples with their similarities and differences. The examples selected are;

- Three examples from the Early Republican Period Architecture (The Second Vakif Apartment Building, the İşbank Ankara Branch and the Ethnography Museum)
- The Maltepe Gas Factory
- The Cebeci Middle School
- Cenap And House
- The Ulus Trade Complex
- The Grand Ankara Hotel
- The State Cemetery

5.2.1. Three Examples from the Early Republican Period Architecture

Almost all the examples of early-Republican period buildings in Ankara have been registered as cultural heritage. As mentioned before, the architecture of this period is easily recognizable with their historical aspects and identified as heritage clearly. Although they have many technical and design innovations, like the use of reinforced concrete, the change of the spatial organizations and the use of new technology and modern fittings, the influence of the history is still very noticeable and dominant in their designs.

Although not mentioned in the Law as a criterion, the principle decision numbered 662 of the Superior Council of Conservation about the immovable properties that have not been registered yet but having the characteristics of cultural heritage includes the early republican period architecture as structures that need to be protected.

To understand the period's architecture, three examples with different functions, designed by three different architects have been selected; that are the Second Vakıf Apartment Building, the İşbank Ankara Branch and the Ethnography Museum.

The Second Vakıf (Evkaf) Apartment Building (1928-1930)

Figure 2. The Evkaf Apartment Building, Ulus/Ankara (<http://www.yapi.com.tr>)

The Evkaf Apartment building is designed by Kemaleddin Bey, as one of the most interesting example of the apartment blocks he has designed. The seven-storey, reinforced concrete building was built on a trapezoidal lot with forty rental apartment units of various sizes, double-storey shops on the ground level and theatre hall in the center rising upto the second storey. Closed independent staircases, with separate entrances, serves one part of apartments on each floor. Because of the harsh climate of the city, the attic, which was originally designed as a common laundry and a children’s play area, had to be closed off from the central court. The façade maintains a well-balances composition with projecting concave balconies and rounded corners. The apartment building is a good example of high-standard housing of the period, with central heating, electricity, elevators, and modern bathroom fixtures and has been a prototype for later multi-storey housing projects in the city. (Yavuz & Süha, 1984)

The İşbank Ankara Branch (1929)

Figure 3. The Isbank Ankara Branch Building, Ulus/Ankara (<http://www.panoramio.com>)

“The building designed by Guilio Mongeri, is located in the central business ditrict, on a triangular corner lot. The acute corner of the five-storey building, where the mian entrance is placed, was rounded off to soften the visual effect, and this portion of the façade was composed with particular care in order to accentuate the entrance axis. The building was ingeniously planned around a two-storey elliptical banking hall in a symmetrical manner. The reinforced concrete structure, which made use of traditional vaults forms of the slabs, was hidden behind a thick façade of artificial stone that imitated the local stone of Ankara. The symmetrical facades, which reflect the influences of neo-renaisancestyling, were fitted with building elements from the classical Ottoman period, such as pointed arches, wide eaves- and carved mouldings, according to the principles of the First National Movement. Particularly striking was the rich surface decoration, Mongeri’s contribution to early Republican architecture. The spandrels of the window arches were filled with intricatelt designed arabesque carvings; the ground-floor windows were fitted with highly ornate bronze grilles; and the pilasters and columns of the upper storeys were crowned by elaborately carved capitals. The grand image befitted this bank which became one of the most powerfull financial organizations in the country” (Yavuz & Süha, Finding A National Idiom: The First National Style, 1984, pp. 60-61)

The Ethnography Museum (1927-1930)

Figure 4. Ethnography Museum, Ulu/Ankara

“The building designed by Arif Hikmet Koyunoğlu, is a single-storey edifice with a palatial front façade that was built to host a rich collection of Anatolian folk art. The Museum of Ethnography was organized and commissioned by Atatürk himself who saw it as the repository of folk art and culture, the base for his new cultural policy. The site for the museum was carefully chosen as well; a prominent hill halfway between the old and new Ankara, as if this repository were meant to be the mediator between tradition and revolution. The symmetrical plan of the building consisted of large, rectangular halls arranged around a lofty central hall with a single dome, and a two-storey administrative wing in the back. The front halls at each end of the rectangular building were projected outwards to enhance the symmetrical organization. In front of the main entrance a triplr-arched portico resting on four marble columns was reached by a long flight of marble stairs. Set on a vast stone terrace with a bronze statue of Atatürk at its center, the cut-stone façade of the building was carefully decorated with white marble panels serving as window frames, ornagte pediments placed above the antrance doors. The visual quality of the building was further enriched by the use of ornate cornices around the edge of the roof and intricate bronze ornaments encircling the dome at its rim. Considered one of the finest monuments of the Republic, the building was chosen in 1938 as a temporary mausoleum for Atatürk, whose body was placed in a simple coffin below the central dome until his permanent mausoleum was completed in the early 1950’s” (Yavuz & Süha, Finding A National Idiom: The First National Style, 1984, pp. 63-64)

5.2.2. The Maltepe Gas Factory

Figure 5. The Maltepe Gas Factory, Maltepe/Ankara (<http://www.mimarizm.com>)

The Maltepe Gas Factory is one of the first factories of the Republic. However it was demolished in 13th of June 2006, by the municipality and the EGO General Directorate, ignoring the judicial decision for its protection. The press release signed by the Chamber of Environmental Engineers, the Chamber of Electric Engineers, the Chamber of Structural Engineers, the Chamber of Chemical Engineers, the Chamber of Architects, the Chamber of Landscape Architects and the Chamber of City Planners; explains the legal process until the demolition and the characteristics of the building as follows;

The structure and the site it was standing was registered legally as cultural heritage with the decision of the Ankara Regional Council of Conservation, dated 19.03.1991, numbered 1679. After the registration decision, one of the owners of the property, the EGO General Directorate, has taken legal action to cancel the registration decision, however lost the lawsuit and the decision was finalized in 1996, by the 6th Court of the State Council. The Gas Factory was legally protected in favor of Public Interest, in the final decision of the court. Unfortunately the Gas Factory that was supposed to be kept alive with new functions and designs was left on its own to ruin from the registration date until its demolition. The Municipality of Ankara and the EGO

General Directorate has demolished the complex with a midnight operation. Although the judicial decision cannot be overridden by the decision of the Council of Conservation, still the Council became a partner and permitted this destruction.

The Gas Factory built in 1929, was an irreplaceable and important structure in our architectural, cultural and industrial history. The factory complex includes individual parts such as; gasometers, electric santral, water tower, furnace room and fuel tanks, silos, ateliers, etc., designed as the integrated part of the whole complex. The complex is a good example of an industrial complex that although became old, and wore out, still having the integrity as a whole. With the demolition of the Gas Factory not only a cultural document of an important period of the city, but also a structure of the complementary part of the city together with the Ankara Train Station was lost. Unfortunately as in this case, these kinds of areas and buildings are first left alone as ruins and deteriorated, and later demolished to be transformed according to profit-oriented aims and individual taste.

If taken into consideration other similar examples in other countries as well as the examples in Turkey that were registered and transformed into museums and other cultural facilities; such as the Silahtarağa Santral Building in İstanbul and the Gasometer in İzmir, the necessity to protect this industrial heritage can be seen very clearly.

This example is very striking, reflecting the arbitrary decision taking process and the problems of conservation. In addition to the lack of structured and well-defined criterias, the example of the Gas Factory in Ankara, shows clearly that the decisions can be ignored carelessly when the profit mechanism takes control and once the building is demolished or transformed irreversibly, there is nothing to be done, what is lost is lost forever.

5.2.3. The Cebeci Middle School (1937-1940)

Figure 6. Cebeci Middle School, Cebeci/Ankara (<http://www.goethe.de>)

The Cebeci Middle School is an important building from the 1930s reflecting the modernist approach of the Turkish architecture of the period and Bruno Taut's functional design. It was designed by Bruno Taut and Franz Hillinger. It is built in the early years of the Republic, inspired by the 'modernization of education' ideas of the time. The school following Atatürk's vision of modernization ideals for the Republic is an important part of the architectural elements of Ankara.

The school is located in the Cebeci neighbourhood; one of the newly developed neighbourhoods of the time. The design consists of a main block with two side blocks added to it, that frame a U shaped area. These blocks are designed in different heights. The entrance door, which is located in the Western block, is reached walking through a canopy. This block with two floors, host a big gymnasium and a conference hall. The Eastern block, on the other side is formed by asymmetrical volumes made of two and three storeys.

The classrooms are faced south lined along a corridor inside the main block that is oriented in the east-west direction. The triple windows with the brise soleil's became a stereotype, repeated in many other school buildings. The building is among the good examples of the

period, with the well-lit interiors, staircases with low risers and wide corridors. The building also reflects the period's characteristics with its simplicity in design, its window orders with the brise soleils's emphasizing the horizontality of the façade, and the rounded right-angled corners. However, along the years with the maintenance and repairs it has lost some of the modernist features of the original design. (www.architurk.com)

The school together with the other buildings of Taut in Ankara is registered legally as cultural heritage, by the Council of Monuments. This example is one of the successful registration decisions of the Council, taking into consideration that to the public eye the building is quite usual, very similar to any other school building in many ways. However, as explained above, the school is very important in the history of Republic and the collective memory of Ankara, as well as from the innovative design considering the period it was built. Also the fact that it looks usual, is mainly because, many aspects of the buildings design became a prototype for the later school designs. The reasons of the registration decision of the Council are very clear in this case, taking into consideration the schools importance both architecturally and historically in the city and Bruno Taut's architectural identity.

5.2.4. Cenap And House (1952)

Figure 7. Cenap and House, Kavaklıdere/Ankara (<http://aev.org.tr>)

The house is designed by Emin Onat and built in 1952. It is located in the center of Ankara. The house is designed for Cenap And who is an important personality for the city of Ankara. The wife Sevda And is the daughter of Tunalı Hilmi, who was also an important person in the history. One of the important avenues of the city, located very close to the house is named after Tunalı Hilmi. The husband, Mehmet Cenap was the son of a wealthy Plovdiv family. After getting married Sevda and Cenap And made their home in Ankara. Perhaps due to their farsightedness or maybe because of their education, the couple saw great potential for viticulture and public improvement in Ankara's Kavaklıdere region. Obtaining a loan from a banker friend in Switzerland, the couple bought some withered vineyards; in today's neighbourhood Kavaklıdere, where the house is standing, which had been neglected over the years, as well as another vineyard and some land in the Kavaklıdere area, with the future intention of establishing a winery. Sevda and Cenap And by time developed their winemaking facility and improving the quality of wine together with wine experts, wine equipment and materials imported from Europe; soon established Kavaklıdere as a family company and Kavaklıdere became a well-known quality wine producer of Turkey. The lack of possibility for expansion and growth of the company's vineyard and production facilities inside the city, the increase in the value of the land containing the vineyard and facilities and the fact that the company found itself in financial distress led, naturally, to several choices. Solutions to the problem included the dissolution of the company, the selling of the land to build a new winery or moving the winery and putting its property to good use. The decision was to build a new winery, since moving the existing winery could not be carried out without renovating it, which would have been financially unfeasible. In the 80th year since the company was founded; the construction of new buildings for commercial use and otherwise, shopping passages and a myriad of hotels, big and small, have made the Kavaklıdere neighborhood one of the most rapidly growing touristic and commercial districts in Ankara. In Kavaklıdere almost all of the post-republic villas have been torn down to make way for commercial buildings, the exception being And House, which was designed by Cenap And's architect, Emin Onat as mentioned above. (www.kavaklıdere.com)

Apart from belonging to an important family and the collective memory of the city; architecturally the house belongs to the Second National Style and combines the features of traditional Turkish houses with a modern perspective.

The architect Emin Onat is as well is an important personality in the history of the Turkish architecture. He is one of the leaders of the Second National Style, together with Paul Bonatz and Sedad Hakkı Eldem, and the founder of the Istanbul Technical University Faculty of Architecture. His most important building is the Mausoleum of Atatürk, which he has designed together with Orhan Arda.

The house is registered legally as cultural heritage, by the Council of Monuments. The houses importance in the collective memory of the city and the owners being important personalities in the history, being the representative example of the Second National Style, being the design of a very important architect and the traditional aspects of its design can be assumed as the underlying reasons of the decision. The house, because of its traditional design characteristics is quite recognizable also by the public as valueable to be conserved as heritage.

5.2.5. Ulus Trade Complex (1954)

Figure 8. Ulus Trade Complex, the inner courtyard

Figure 9. Ulus Trade Complex, the office block

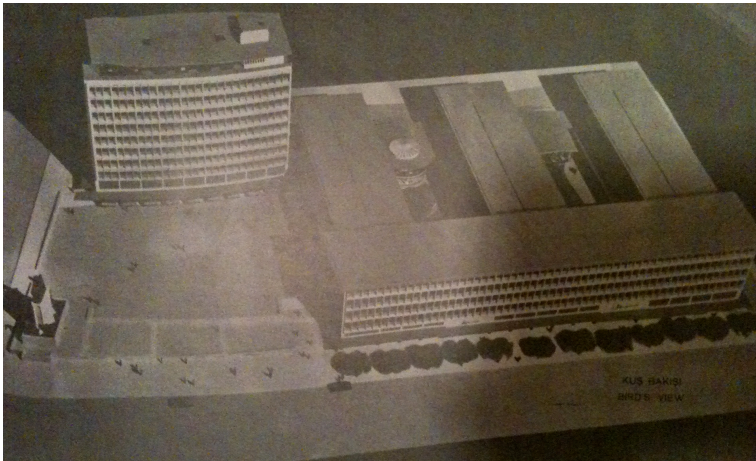

Figure 10. Ulus Trade Complex, photo from the model (Cengizkan & Kilickiran, Yer'in Sesi Ulus Ishani'nin Soyledikleri, 2009)

Ulus Trade Complex is designed by Orhan Bozkurt, Orhan Bolak and Gazanfer Beken for the competition, which had been organized by the Retirement Fund to design a trade complex with an office block and the arrangement of the Ulus Square. With this new complex the Ulus Square has become a real 'Public Square' together with the statue that has been made in 1927. Especially after the First and the Second National Architectural Movements, which had been effective until the 1950's, the architectural complex has created a similar impact as the Istanbul Hilton Hotel in Ankara by using uncompromising modern lines. Moreover, the Complex responds masterfully to the two dominant buildings, which are the Sumerbank Building and the First Grand National Assembly Building, located on the other corners of the square. Even with the difficult and complex data of its surrounding, with the internal courtyards, the relationship of the complex with the street, its attitude in relation with the square and the statue, the slightly tensioned structure of the office block and other similar aspects have entitled the building as an 'Urban Complex' The Ulus Trade Complex has a very important place in the memory of Ankara, both because of its important place in our contemporary architectural history and for the collective memory of the city and the locals. There are probably very few people, who have been living in Ankara in the last 50 years, not knowing Mişmiş Kuruyemiş's in gum and pistachio flavoured ice creams and Akman's boza. All of these are showing that the structure has a very important value in memories. (www.arkitera.com)

With the new urban renewal project of the Municipality for the Ulus neighbourhood, many modern buildings are under serious risk of demolition, including the Ulus Trade Complex. The Chamber of Architects has applied to the Council of Conservation for the legal registration of the complex together with other buildings under risk, to prevent their destruction; however the Council has rejected the application, because as stated in their report; the buildings evaluated does not have the characteristics of cultural heritage that are defined in the Law of the Conservation of Cultural and Natural Heritage. Therefore the Chamber of Architects has filed a lawsuit to the court to change the decision of the Council¹⁹. The reasons to change the decision of the Council are stated in the report presented to the court by the Chamber of Architects as;

¹⁹ See Appendix E, for the related document about the petition of application of the Chamber of Architects for the lawsuit for the suspension and cancellation of the decision of the Regional Council of Conservation, which is explaining why it should be registered as heritage.

“Ulus neighbourhood is an important part of Ankara, with its important identity as the commercial center and its importance for the public life. The urbanization of the Ulus Square and its surroundings have started in the late Ottoman period and continued in the early Republican period and sustained its harmony even after the 1950’s that brought changes in the social-economic conditions. At the end of this process, the Ulus Square has gained importance as an area exemplifying the different architectural approaches of different periods and the changes in the built environment during the 20th century. In the report attached to the application given to the Council of Conservation; it is stated that, Ulus Square and the surrounding buildings must be registered as cultural heritage because of the ‘architectural values’ since they exemplify the different phases of the architectural history, the ‘uniqueness values’ because of their structural, stylistic and functional characteristics and also considering that most of them have been gathered by architectural competitions, the ‘functional values’ since they sustain their importance for the public life and their function as the commercial center, the ‘memorial values’ as having an important place in the memories of the people living in Ankara and in the collective memory, the ‘social values’ and the ‘economical values’ as the buildings in consideration are still durable and used.” Despite all the efforts, the buildings in question could not be registered yet. However the Chamber of Architects is still working on the subject, by arranging meetings to raise the public awareness, releasing press statements as well as continuing the legal fight.

It would probably not be a wrong assumption, if the reasons of the strong oppositions against legal registration are specified as the conflict of interests and as in many cases the profit-oriented commercial and political decisions.

5.2.6. The Grand Ankara Hotel (1956-1966)

Figure 11. The Grand Ankara Hotel, before the renovations (<http://www.arkitera.com>)

Figure 12. The Grand Ankara Hotel, entrance canopy, before the renovations (<http://www.arkitera.com>)

Figure 13. The Grand Ankara Hotel (Rixos Grand Ankara), after the renovations (<http://www.panoramio.com>)

The Grand Ankara Hotel has been in the center of concentrated debates about its legal registration. It is one of the outstanding architectural examples, designed by the Swiss architect Marc J. Saugey. The expressionist design generates from a formal variety without limits and a plasticity that replaces the four-sided rectangular form with a multi-sided, multi-angular form. The plasticity of the façade resembles the Price Tower of Frank Lloyd Wright. The building, together with the former İstanbul Sheraton Hotel, is a pioneer of the multi-storey buildings with extensive building programs. The building is considered as belonging to the 'organic architecture' and the 'neoplasticism'. Even though the building is usually mentioned with its plasticity of forms and the façade with the brise-soleils, the internal characteristics of the hotel are very outstanding as well. The lobby, the ballroom and the terrace restaurant are the spaces that the angled geometry is felt more clearly. The ramps that connect the social spaces and the

lobby that are located on different levels are also very special. The wooden suspended ceilings, the colored stone surfaces with angled reliefs and the brise-soleils that control the light without breaking the relationship with the outside are the features of these spaces that contribute to the characteristics of the space. Apart from its architectural value, the hotel is very important as the witness of the recent history and its place in the political and the public memory of the city. As explained in detail by the Chamber of Architects; “The Grand Ankara Hotel is a symbolic structure of the city. The hotel has memories and importance that can be compared to the Ankara Palas in the political life and to the Hilton Hotel in İstanbul in the daily life of Ankara. The similar kind of relationship was formed between the hotel and the Grand National Assembly Building; as the relationship between the Ankara Palas and the First and the Second Grand National Assembly Buildings. As the hotel is also located close to the embassies, it became the meeting point of the political and the diplomatic population of the city. As the picture frames, note papers, ashtrays and other kind of objects that have the logo and the name of the hotel are sold in the auctions on internet, proves the importance of the hotel in the collective memory of the society. Until the construction of the Hilton Hotel, it remained as the first and the only five-star hotel of Ankara. It hosted many important meetings and ceremonies and left a mark on the memory of the citizens not only with its social importance but also with its modern architectural spaces. Considering its both architectural and memorial value, the hotel must be registered as cultural heritage.”

However, despite the struggles of the Chamber of Architects²⁰, as well as ICOMOS and DOCOMOMO, the building was not registered as heritage both by the Council of Monuments and the court, and was renovated with major changes on its important features, losing the authentic values of the original design. As many other examples, the decision of the Council and the court is obviously a sided decision, without taking the ‘real values’ of the building into consideration, but rather focusing on the benefit of the owner.

²⁰ See Appendix B, Appendix C, Appendix D, for the related application of petition of the Chamber of Architects and the court decisions.

5.2.7. The State Cemetery (1983-1987)

Figure 14. The State Cemetery

The competition-winning State Cemetery is designed by Özgür Ecevit, for the presidents of the Turkish Republic and the heroes of the Independence War. It is a memorial park with an area of 536,000 m² open to the public, of which 180,000 m² is planned and the remaining is left as green areas. The Black Sea Pool, built in 1931 by the order of Atatürk, was restored during the establishment of the state cemetery. The surrounding area of the pool serves today as a recreational park. A road within the cemetery called the 'Road of the History of the Republic' is lined with marble sculptures symbolizing the milestones in the rebirth of the nation. This collection of artworks features the first-ever large-scale sculpture arrangement in Turkey. The artworks were created by a team of Turkish sculptors led by the renowned artist Rahmi Aksungur. A funeral ceremony area borders the graveyard, which is decorated by two sculpture groups on both sides showing scenes from the War of Independence. An octagon structure in the form of a Turkic yurt, called 'Symbol' is found at the end of the ceremony place, which serves as a shelter against bright light, heat or precipitation. On the wall under the 'Symbol' that looks unfinished, is carved with the names of the buried people. For every new president of Turkey, a stone is added to this 'Memorial Wall' to express the continuity of the republic. A

flagpole of 25 meters tall is erected in the graveyard of presidents, symbolizing the development of the republic. Inside the cemetery there is also a museum to exhibit the personal belongings, photos and printed media of the burials. (www.wikipedia.com)

This cemetery belonging to the 1980's is one of the most recent architectural products that are registered by law. Even though usually some passage of time is required to determine buildings and sites as heritage, in this case because of the monumental and memorial values, time is not considered as criteria for identification.

V. Conclusion

Conservation is an important part of the modern society. However generally perceived, as a more technical and self-contained field working about the issues of the material conservation, actually is an interdisciplinary field. In addition to its technicality it is also a social practice, tangled with the complex economic, political, social and cultural processes and only through understanding these complex mechanisms how conservation works in the society can be understood and articulated. Still different groups and spheres of conservation policy and practice are generally isolated from each other and involved in separate steps along the way, resulting in decisions of what and why to conserve to be taken independently from the decisions of how to conserve. Especially physical intervention has become a more distinct area that often tends to loose the connection with the other non-technical spheres of conservation. Cultures are constantly changing and so does the field of conservation, therefore heritage can no longer be defined with fixed notions and all the spheres of conservation must be integrated and embedded in their relevant contexts to ensure the ever-changing nature of it.

“At the heart of contemporary, interdisciplinary, critical research on heritage is the notion that cultural heritage is a social construction; which is to say that it results from social processes specific to time and place. ... Artifacts are not static embodiments of culture but are, rather, a medium through which identity, power, and society are produced and reproduced. Objects, collections, buildings, and places become recognized as ‘heritage’ through conscious decisions and unspoken values of particular people and institutions – and for reasons that are strongly shaped by social contexts and processes.” (Avrami, Mason, & de la Torre, 2000, p. 6)

“Getting at the meaning of places should not reside with professionals alone but with people who use and visit and construct their own meanings out of places, we need a system for taking measure of and working with the reception side of cultural heritage. Here consideration can take an active role; however, they also need to be open to the possibility that the places they conserve for one purpose may take on very different meanings over time.” (Bluestone, 2000, p. 67)

Conservation constantly recreates its product, gathering all the values society have embedded in them. As society changes the values associated with heritage change as well. People attribute values to everything, not only heritage, but also it is these values that give some things significance over others. Distinguishing some objects and places as heritage for the particular values and reasons also adds new meanings to that object. Values given to heritage might have different motives such as economical, political, spiritual, aesthetic, technological, etc. changing also the approach on its preservation.

“The creation of cultural heritage is largely defined from the way people remember, organize, think about, and wish to use the past and how material culture provide a medium through which to do this. The stories invested in objects, buildings, and landscapes, by individuals or groups, constitute a currency in which the valorizing of cultural heritage is transacted.”(Avrami, Mason, & de la Torre, 2000, p. 8) Therefore from the different point of views of the actors involved, the values prioritized also change, as well changing the way to deal with heritage.

So when dealing with heritage, the stories of the objects must be analyzed to understand the values attributed to them and to use these values to identify and decide the best way to deal with the physical residue. However as society changes, the values given also change continuously resulting in vague means of decision. What is not valuable for today might be valuable tomorrow and vice versa. So there is never an absolute answer on what to conserve and why, but the best option is to try to understand from a multiplicity of views the values of the object in question. The physical intervention therefore must be the tool for the conservation of the meanings and values of heritage, rather than the ultimate aim. (Avrami, Mason, & de la Torre, 2000)

As with the addition of the 20th century architectural products as heritage, the conventional evaluation system for heritage has been revised. Oldness value that was a very dominant criterion on the conventional conservation approach, also easily perceived by the public, has lost its definitive role and other values such as the newness, technologically pioneering, unique, exemplary, model, etc. have also gained validity.

The 20th century architectural heritage of Turkey, are the reflection of the westernization ideals of the Republic of Turkey. Although this fact makes them very important for our history and collective memory, great deal of them are lost and the rest are in serious danger of destruction or loss of character. What will be lost with this legacy is the memory of the Republic that the citizens are proud to be a part of.

The underlying problems in the conservation of the legacy of the 20th century heritage in Turkey are broadly, the problem of definition, the problem of chronology, the problem of inventory and lack of information and the problem of physical intervention and reuse.

The first one that is the problem of definition is a problem both in the inventory, listing and registering processes as well as a problem against the recognition by the public. From the legal point of view, the lack of a clear definition results in registration decisions that are not well defined and well reasoned.

As already explained in the previous chapters, the main institution responsible from the heritage in Turkey is the Ministry of Culture, which operates through the Councils of Conservation. The Superior Council of Conservation, who is responsible from setting up principles for the conservation of heritage and the coordination and identification of problems, consists of more bureaucratic members rather than academics or professionals working in the conservation field or related fields. On the other side the Regional Councils of Conservation, who are responsible from taking the decisions guided by the already set principles and the law of conservation are although made up mainly of experts, but still have a tendency to be politically oriented since they are selected by the Ministry of Culture and the Higher Education Institute.

In the law of conservation, the cultural property is defined as all movable and immovable properties aboveground, underground or underwater that belong to prehistoric and historic periods and that relates to science, culture, religion and fine arts or in prehistoric or historic periods which have been a subject to social life that are scientifically and culturally unique. Although there are no time limits in this definition of cultural property, there is a clear time limit for the criteria of identification of heritage, which is to be constructed until the end of 19th

century. As an exception to the time limit, the buildings and sites that are determined to have been a part of an important historical event in the National Independence War and the foundation of the Republic of Turkey together with the houses used by Mustafa Kemal Atatürk, are defined as heritage to be protected. The rest of the structures constructed on the 20th century and afterwards, although there is not any statement against their preservation, there are no clear statements as well, only that they can be registered because of their importance and characteristics. Therefore the registration decisions are in the initiative of the Regional Councils of Conservation.

Additional values included for individual buildings are; to have characteristic features of structure, decoration, material, building technique that are included in the artistic, architectural, aesthetical, local, archeological values.

There is also an additional principle decision of the Superior Council of Conservation about the immovable properties that have not been registered yet but having the characteristics of cultural heritage. The principle decisions purpose is to provide protection by the local managements for the above-mentioned heritage against their demolition. The decision includes buildings having the characteristics of cultural heritage according to the law, the buildings from the Early Republican period (which is not defined in the legal texts), the buildings used by public institutions with the characteristics reflecting the period they were built, and in the case that even the building itself is not worth preserving, some parts are considered to be historically valuable as heritage.

However it is not clear how the registration decisions are taken, and how much the values heritage in question possesses are evaluated and considered seriously, rather than as a figure of speech for the reports.

As mentioned before, there are no strict definitions or absolute rules in the conservation of heritage, however the vague definitions and criterias in the legal texts, often results in the lack of well-reasoned and sided decisions that makes the legal opposition to the Council decisions very hard and generally a battle that has been lost in the beginning.

The values and definitions mentioned in the conservation law and the related regulations are broadly buildings that;

- are built until the 20th century,
- are from the Early Republican period,
- have artistic value,
- have architectural value,
- have aesthetical value,
- have local/regional value,
- have archeological value,
- have historical value,
- have scientific/research value,
- have uniqueness value,
- have cultural value,
- have religious value,
- are important in the social life,
- have an importance in the National Independence War,
- have characteristic features of structure, decoration, material, buildings technique,
- belong to public institutions, and reflecting the period that they were built

Starting with these above listed values and definitions and the list of registered buildings in Ankara an evaluation is done to understand of the existing approach in the legal registration process of listing of the 20th century heritage.

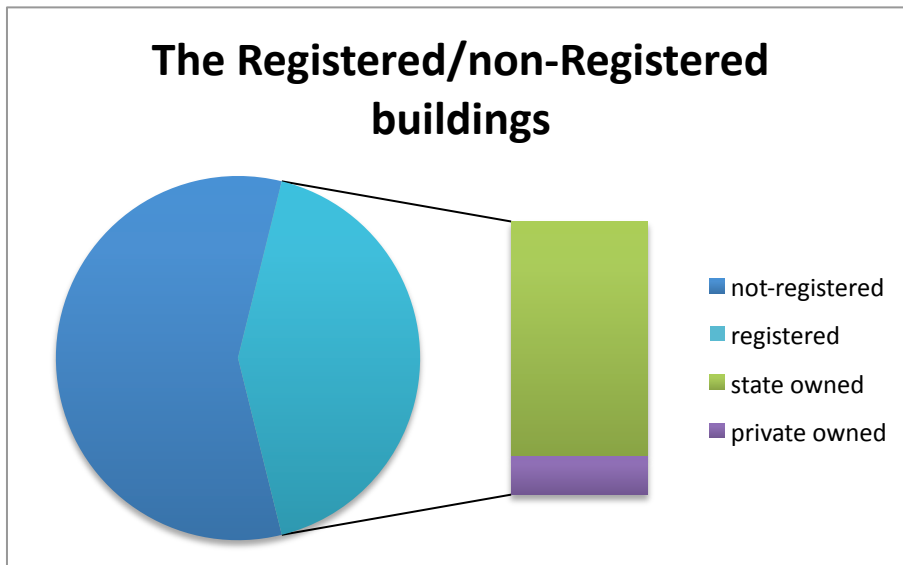

Chart 1. The chart showing the proportion of the registered and non-registered buildings of the list and among the registered buildings the proportion of the state owned ones to the private owned ones.

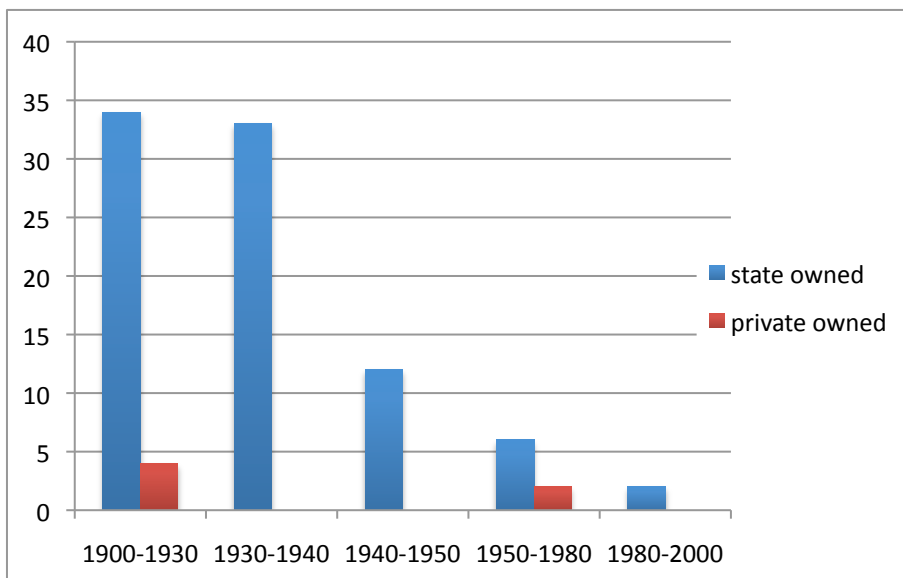

Chart 2. The graph showing the distribution of the registered buildings in different periods.

When the registered buildings are basically evaluated, at the first glance, as seen in the two graphs it is clearly noticed that state owned buildings by far constitute the majority.

When the registered buildings are evaluated with reference to their construction dates and architectural styles, from the Graph 2, it is clearly seen that the buildings in the First National

Style, the following period of Functional Architecture are the majority in the list. The first period in the graph, which corresponds to approximately the First National Style buildings, have been built in a historicist approach, in a neo-classical manner however using modern techniques of construction, like concrete and innovative aspects in the layouts and also the technical equipments. Because of their particular 'classic' style, they are easily recognized by the public as heritage, so generally there are no doubts on their heritage values, especially also because there are some definitions on the legal texts towards the conservation of the Early Republican Period architecture. The following years are dominated by foreign architects from mostly German speaking countries, with differing styles, however generally perceived as functionalist. In this period the majority of the buildings are the public buildings built by the state, so that they can be the symbol and reference on the new ideals of the Republic, with a break with the Ottoman tradition and historical style. In this second period all of the registered buildings are state owned buildings, and mostly the designs of the foreign architects. The latter period of 1940-1950 corresponds approximately to the Second National style that was characterized as the traditional Turkish style from a modern perspective. As can be seen from the list all of the registered buildings from this period are state owned buildings that were designed by the leaders of the movement: Sedad Hakki Eldem, Paul Bonatz and Emin Onat. With 1950 the change in the political life, also had important impacts on economy and therefore the social and cultural life in Turkey, resulting in a more open and multiplicity of architectural styles, pioneered by the private sector. Although there are many important buildings in the period between 1950-1980, mostly designed for the private sector by Turkish architects, they are usually perceived as a part of everyday life and ordinary. Lacking the public awareness and also the still effective value of 'oldness' there are only few buildings registered from these periods. Different than the previous periods where the ratio of existing state and private buildings were reflected proportionally on the ratio of registered buildings, in the period between 1950-1980, the few registered buildings are mostly state owned buildings, with a reverse proportion of the reality that is dominated by the private sector.

Going backwards, the underlying principles and values that are important and more definite for the conservation of the Republican Period Turkish Architecture by the Council decisions can be

summarized as, being built until the end of 19th century, having the characteristics of the Early Republican Period Architecture, having an oldness value, having an importance for the National Independence War, the houses of Ataturk, being the design of a famous architect, being a state owned building with heritage values. There are also other values attributed such as being innovative in design, technique and materials, having importance in the social and cultural life of a period, being exemplary, etc. but these values are not as definite as the previous mentioned ones. Usually the registration decisions are profit and politically oriented rather than on a value judgement. Therefore the values seem to be used as a justification of the decision rather than the reason.

As explained previously there is no strict answer or a clear value system for the selection and listing of heritage. Since the society and the context are ever changing, the values attributed to heritage change in parallel to them. In the decision making process, all the actors valorizing cultural heritage must be considered. As explained by Pearce (Pearce, 2000); “it is helpful to seek out ways in which we can analyze, and so begin to understand, how the selective process that results in heritage works – that is to distinguish the elements involved and the force field created by their modes of intersection. The notion of scale is significant here. Each human being lives within a range of nesting scales, all of which are a field for cultural practice. ... The relationship among the different scale levels is both intimate and complex and embodies the ideological tensions” Going from the scale of an individual to the national and even international level there are different values attributed to heritage, sometimes with common motives but sometimes with conflicting interests. Governments may value in one way, local population, private investors or academics in another way. To know what is the best strategy to preserve cultural heritage, what each of these groups thinks and the relationship between these different groups must be understood.

Similarly conservation has different scales as well such as; from building elements and single buildings to whole towns and cities.

“Conservation (narrowly defined) has commonly been viewed as that which follows the act of heritage designation – that is, a technical response after a place or object has already been

recognized as having a value. The underlying belief has been that preservation treatment should not, and would not, change the meaning of the heritage object, yet the traditional practice of conserving – of preserving the physical fabric of a heritage object – does in fact actively interpret and valorize the object. Every conservation decision – how to clean an object, how to reinforce a structure, what materials to use, and so on – affects how that object or place will be perceived, understood and used, and thus transmitted to the future.”(Avrami, Mason, & de la Torre, 2000, p. 8)

Similarly conservation has different scales as well, from building elements and single buildings to whole towns and cities. The relationship of each element with the other inside the whole is very important and complex. A single building cannot be conserved without taken into consideration the context and the relationship it has among different scales. Therefore in addition to all the efforts in the conservation field other fields must be integrated such as urban planning and policies to manage and sustain the collective meaning and value of heritage.

As the final remark what is important is to make a good judgement on why and what to conserve and to understand that change is inevitable therefore the best way to deal with heritage is only by managing the change in the best way possible.

Appendices

Appendix A

The Law for The Protection of The Natural and Cultural Heritage (Law Number: 2863)

“KÜLTÜR VE TABİAT VARLIKLARINI KORUMA KANUNU

2863 Sayılı (5226 Sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu ile Çeşitli Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun ile değişik) Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu

Kanun Numarası: 2863

Kabul Tarihi : 21/7/1983

Yayımlandığı R.Gazete: Tarih: 23/7/1983 Sayı: 18113

5226 Sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu ile Çeşitli Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun

Kabul Tarihi ve Sayısı: 14.7.2004 / 5226

Resmi Gazete Tarih ve Sayısı: 27.7.2004 / 25535

Birinci Bölüm - Genel Hükümler

Amaç

MADDE 1. - Bu kanunun amacı; korunması gerekli taşınır ve taşınmaz kültür ve tabiat varlıkları ile ilgili tanımları belirlemek, yapılacak işlem ve faaliyetleri düzenlemek, bu konuda gerekli ilke ve uygulama kararlarını alacak teşkilatın kuruluş ve görevlerini tespit etmektir.

Kapsam

MADDE 2. - Bu kanun; korunması gerekli taşınır ve taşınmaz kültür ve tabiat varlıkları ile ilgili hususları ve bunlarla ilgili gerçek ve tüzel kişilerin görev ve sorumluluklarını kapsar.

Tanımlar ve kısaltmalar

MADDE 3. - (17.6.1987 tarih ve 3386 sayılı Kanun, 14.7.2004 tarih ve 5226 sayılı Kanun ile değişik) Bu kanunda geçen tanımlar ve kısaltmalar şunlardır:

a)Tanımlar:

(1) "Kültür varlıkları"; tarih öncesi ve tarihi devirlere ait bilim, kültür, din ve güzel sanatlarla ilgili bulunan veya tarih öncesi ya da tarihi devirlerde sosyal yaşama konu olmuş bilimsel ve kültürel açıdan özgün değer taşıyan yer üstünde, yer altında veya su altındaki bütün taşınır ve taşınmaz varlıklardır.

(2) "Tabiat Varlıkları"; jeolojik devirlerle, tarih öncesi ve tarihi devirlere ait olup ender bulunmaları veya özellikleri ve güzellikleri bakımından korunması gerekli, yer üstünde, yer altında veya su altında bulunan değerlerdir.

(3) "Sit"; tarih öncesinden günümüze kadar gelen çeşitli medeniyetlerin ürünü olup, yaşadıkları devirlerin sosyal, ekonomik, mimari ve benzeri özelliklerini yansıtan kent ve kent kalıntıları, kültür varlıklarının yoğun olarak bulunduğu sosyal yaşama konu olmuş veya önemli tarihi hadiselerin cereyan ettiği yerler ve tespiti yapılmış tabiat özellikleri ile korunması gerekli alandır.

(4) "Koruma" ve "Korunma"; taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarında muhafaza, bakım, onarım, restorasyon, fonksiyon değiştirme işlemleri; taşınır kültür varlıklarında ise muhafaza, bakım, onarım ve restorasyon işleridir.

(5) "Korunma Alanı"; taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarının muhafazaları veya tarihi çevre içinde korunmalarında etkinlik taşıyan korunması zorunlu olan alanlardır.

(6) "Değerlendirme"; kültür ve tabiat varlıklarının teşhiri, tanzimi, kullanılması ve bilimsel yöntemlerle tanıtılmasıdır.

(7) "Ören yeri"; tarih öncesinden günümüze kadar gelen çeşitli uygarlıkların ürünü olup, topoğrafik olarak tanımlanabilecek derecede yeterince belirgin ve mütecanis özelliklere sahip, aynı zamanda tarihsel, arkeolojik, sanatsal, bilimsel, sosyal veya teknik bakımlardan dikkate değer, kısmen inşa edilmiş, insan emeği kültür varlıkları ile tabiat varlıklarının birleştiği alanlardır.

(8) "Koruma amaçlı imar plânı"; bu Kanun uyarınca belirlenen sit alanlarında, alanın etkileşim-geçiş sahasını da göz önünde bulundurarak, kültür ve tabiat varlıklarının sürdürülebilirlik ilkesi doğrultusunda korunması amacıyla arkeolojik, tarihi, doğal, mimarî, demografik, kültürel, sosyo-ekonomik, mülkiyet ve yapılaşma verilerini içeren alan araştırmasına dayalı olarak; hali hazır haritalar üzerine, koruma alanı içinde yaşayan hane halkları ve faaliyet gösteren iş yerlerinin sosyal ve ekonomik yapılarını iyileştiren, istihdam ve katma değer yaratan stratejileri, koruma esasları ve kullanma şartları ile yapılaşma sınırlamalarını, sağlıklaştırma, yenileme alan ve projelerini, uygulama etap ve programlarını, açık alan sistemini, yaya dolaşımı ve taşıt ulaşımını, alt yapı tesislerinin tasarım esasları, yoğunluklar ve parsel tasarımlarını, yerel sahiplilik, uygulamanın finansmanı ilkeleri uyarınca katılımcı alan yönetimi modellerini de içerecek şekilde hazırlanan, hedefler, araçlar, stratejiler ile plânlama kararları, tutumları, plân notları ve açıklama raporu ile bir bütün olan nazım ve uygulama imar plânlarının gerektirdiği ölçekteki plânlardır.

(9) "Çevre düzenleme projesi"; ören yerlerinin arkeolojik potansiyelini koruyacak şekilde, denetimli olarak ziyarete açmak, tanıtımını sağlamak, mevcut kullanım ve dolaşımdan kaynaklanan sorunlarını çözmek, alanın ihtiyaçlarını çağdaş, teknolojik gelişmelerin gerektirdiği donatılarla gidermek amacıyla her ören yerinin kendi özellikleri göz önüne alınarak hazırlanacak 1/500, 1/200 ve 1/100 ölçekli düzenleme projeleridir.

(10) "Yönetim alanı"; sit alanları, ören yerleri ve etkileşim sahalarının doğal bütünlüğü içerisinde etkin bir şekilde korunması, yaşatılması, değerlendirilmesi, belli bir vizyon ve tema etrafında geliştirilmesi, toplumun kültürel ve eğitsel ihtiyaçlarıyla buluşturulması amacıyla, plânlama ve koruma konusunda yetkili merkezi ve yerel idareler ile sivil toplum kuruluşları arasında eşgüdümü sağlamak için oluşturulan ve sınırları ilgili idarelerin görüşleri alınarak Bakanlıkça belirlenen yerlerdir.

(11) "Yönetim plânı"; yönetim alanının korunmasını, yaşatılmasını, değerlendirilmesini sağlamak amacıyla, işletme projesini, kazı plânı ve çevre düzenleme projesi veya koruma amaçlı imar plânını dikkate alarak oluşturulan koruma ve gelişim projesinin, yıllık ve beş yıllık uygulama etaplarını ve bütçesini de gösteren, her beş yılda bir gözden geçirilen plânlardır.

(12) "Bağlantı noktası"; yönetim alanı sınırlarında yer almamakla birlikte, arkeolojik, coğrafi, kültürel ve tarihi nedenlerle veya aynı vizyon ve tema etrafında yönetim ve gelişiminin sağlanması bakımından bu yer ile irtibatlandırılan kültürel varlıklardır.

b) Kısaltmalar:

(1) "Bakanlık"; Kültür ve Turizm Bakanlığını,

(2) "Koruma Yüksek Kurulu"; Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulunu,

(3) "Koruma Bölge Kurulu"; Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunu," ifade eder.

Haber verme zorunluluğu

MADDE 4. - Taşınır ve taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarını bulanlar, malik oldukları veya kullandıkları arazinin içinde kültür ve tabiat varlığı bulunduğunu bilenler veya yeni haberdar olan malik ve zilyetler, bunu en geç üç gün içinde, en yakın müze müdürlüğüne veya köyde muhtara veya diğer yerlerde mülki idare amirlerine bildirmeye mecburdurlar.

Bu gibi varlıklar, askeri garnizonlar ve yasak bölgeler içinde bulunursa, usulüne uygun olarak üst komutanlıklara bildirilir.

Böyle bir ihbarı alan muhtar, mülki amir veya bu gibi varlıklardan doğrudan doğruya haberdar olan ilgili makamlar, bunların muhafaza ve güvenlikleri için gerekli tedbirleri alırlar. Muhtar, aynı gün alınan tedbirlerle birlikte durumu en yakın mülki amire; mülki amir ve diğer makamlar ise on gün içinde, yazı ile Kültür ve Turizm Bakanlığına ve en yakın müze müdürlüğüne bildirir.

İhbarı alan Bakanlık ve müze müdürü bu Kanun hükümlerine göre, en kısa zamanda gerekli işlemleri yapar.

Devlet malı niteliği

MADDE 5. - Devlete, kamu kurum ve kuruluşlarına ait taşınmazlar ile özel hukuk hükümlerine tabi gerçek ve tüzelkişilerin mülkiyetinde bulunan taşınmazlarda varlığı bilinen veya ileride meydana çıkacak olan korunması gerekli taşınır ve taşınmaz kültür ve tabiat varlıkları Devlet malı niteliğindedir.

Özel nitelikleri dolayısıyla ayrı statüye tabi tutulan mazbut ve mülhak vakıf malları bu hükmün dışındadır.

İkinci Bölüm - Korunması Gerekli Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıkları

Korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat varlıkları

MADDE 6. - (14.7.2004 tarih ve 5226 sayılı Kanun ile değişik) Korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat varlıkları şunlardır:

- a) Korunması gerekli tabiat varlıkları ile 19. uncu yüzyıl sonuna kadar yapılmış taşınmazlar,
- b) Belirlenen tarihten sonra yapılmış olup önem ve özellikleri bakımından Kültür ve Turizm Bakanlığınca korunmalarında gerek görülen taşınmazlar,
- c) Sit alanı içinde bulunan taşınmaz kültür varlıkları,
- d) Milli tarihimizdeki önemleri sebebiyle zaman kavramı ve tescil söz konusu olmaksızın Milli Mücadele ve Türkiye Cumhuriyetinin kuruluşunda büyük tarihi olaylara sahne olmuş binalar ve tespit edilecek alanlar ile Mustafa Kemal Atatürk tarafından kullanılmış evler.

Ancak, koruma bölge kurullarınca mimari, tarihi, estetik, arkeolojik ve diğer önem ve özellikleri bakımından korunması gerekli bulunmadığı karar altına alınan taşınmazlar, korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı sayılmazlar.

Kaya mezarlıkları, yazılı, resimli ve kabartmalı kayalar, resimli mağaralar, höyükler, tümülüsler, ören yerleri, akropol ve nekropoller; kale, hisar, burç, sur, tarihi kışla, tabya ve istihkâmlar ile bunlarda bulunan sabit silahlar; harabeler, kervansaraylar, han, hamam ve medreseler; kümbet, türbe ve kitabeler, köprüler, su kemerleri, su yolları, sarnıç ve kuyular; tarihi yol kalıntıları, mesafe taşları, eski sınırları belirten delikli taşlar, dikili taşlar; sunaklar, tersaneler, rihtimlar, tarihi saraylar, köşkler, evler, yalılar ve konaklar; camiler, mescitler, musallalar, namazgâhlar; çeşme ve sebiller, imarethane, darphane, şifahane, muvakkithane, simkeşhane, tekke ve zaviyeler; mezarlıklar, hazireler, arastalar, bedestenler, kapalı çarşılar, sandukalar, siteller, sinagoglar, bazilikalar, kiliseler, manastırlar, külliyeler, eski anıt ve duvar kalıntıları; freskler, kabartmalar, mozaikler, peri bacaları ve benzeri taşınmazlar; taşınmaz kültür varlığı örneklerindedir.

Tarihi mağaralar, kaya sığınakları; özellik gösteren ağaç ve ağaç toplulukları ile benzerleri; taşınmaz tabiat varlığı örneklerindedir.

Tespit ve tescil

Madde 7. - (17.6.1987 tarih ve 3386 sayılı Kanun, 26.5.2004 tarih ve 5177 sayılı Kanun ile değişik) Korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarının ve doğal sit alanlarının tespiti Kültür ve Turizm Bakanlığının koordinatörlüğünde ilgili ve faaliyetleri etkilenen kurum ve kuruluşların görüşü alınarak yapılır.

Yapılacak tespitlerde, kültür ve tabiat varlıklarının tarih, sanat, bölge ve diğer özellikleri dikkate alınır. Devletin imkanları gözönünde tutularak, örnek durumda olan ve ait olduğu devrin özelliklerini yansıtan yeteri kadar eser, korunması gerekli kültür varlığı olarak belirlenir.

Korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat varlıkları ile ilgili yapılan tespitler koruma bölge kurulu kararı ile tescil olunur.

Tespit ve tescil ile ilgili usuller, esaslar ve kıstaslar yönetmelikte belirtilir.

Vakıflar Genel Müdürlüğünün idaresinde veya denetiminde bulunan mazbut ve mülhak vakıflara ait taşınmaz kültür ve tabiat varlıkları, gerçek ve tüzel kişilerin mülkiyetinde bulunan cami, türbe, kervansaray, medrese, han, hamam, mescit, zaviye, sebil, mevlevihane, çeşme ve benzeri korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarının tespiti, envanterlenmesi Vakıflar Genel Müdürlüğüne yapılır.

Tescil kararlarının ilanı, tebliği ve tapu kütüğüne işlenmesi ile ilgili hususlar yönetmelikle düzenlenir.

Korunma alanı ile ilgili karar alma yetkisi

MADDE 8. - Yedinci maddeye göre tescil edilen korunması gerekli kültür ve tabiat varlıklarının korunma alanlarının tespiti ve bu alanlar içinde inşaat ve tesisat yapılıp yapılamayacağı konusunda karar alma yetkisi koruma bölge kurullarına aittir. Koruma bölge kurullarının kararına 61 nci maddenin ikinci fıkrasına göre itiraz edilebilir.

Korunma alanlarının tespitinde, korunması gerekli kültür ve tabiat varlıklarının korunması, görünümünün ve çevreleri ile uyumlarının muhafazası için yeteri kadar korunma alanına sahip olmaları dikkate alınır. Bu hususlarla ilgili esaslar, Kültür ve Turizm Bakanlığınca hazırlanacak yönetmelikte belirtilir.

İzinsiz müdahale ve kullanma yasağı

MADDE 9. - (14.7.2004 tarih ve 5226 sayılı Kanun ile değişik) Koruma Yüksek Kurulunun ilke kararları çerçevesinde koruma bölge kurullarınca alınan kararlara aykırı olarak, korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat varlıkları ve koruma alanları ile sit alanlarında inşaat ve fizikî müdahalede bulunulamaz, bunlar yeniden kullanıma açılmaz veya kullanımları değiştirilemez. Esaslı onarım, inşaat, tesisat, sondaj, kısmen veya tamamen yıkma, yakma, kazı veya benzeri işler inşaat ve fizikî müdahale sayılır.

Yetki ve yöntem

Madde 10. - (17.6.1987 tarih ve 3386 sayılı Kanun, 14.7.2004 tarih ve 5226 sayılı Kanun ile değişik) Her kimin mülkiyetinde veya idaresinde olursa olsun, taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarının korunmasını sağlamak için gerekli tedbirleri almak, aldırma ve bunların her türlü denetimini yapmak veya kamu kurum ve kuruluşları ile belediyeler ve valiliklere yaptırmak Kültür ve Turizm Bakanlığına aittir.

Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin idare ve kontrolünde bulunan kültür ve tabiat varlıklarının korunması, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığınca yerine getirilir. Bu korunmanın sağlanmasında, gerektiğinde, Kültür ve Turizm Bakanlığının teknik yardımı ve işbirliği sağlanır.

Milli Savunma Bakanlığının idare ve denetiminde veya sınır boyu ve yasak bölgede bulunan kültür ve tabiat varlıklarının korunması ve değerlendirilmesi, Milli Savunma Bakanlığınca yerine getirilir. Bu korunmanın sağlanması, Milli Savunma Bakanlığı ile Kültür ve Turizm Bakanlığı arasında düzenlenecek protokol esaslarına göre yürütülür.

Vakıflar Genel Müdürlüğünün idaresinde veya denetiminde bulunan mazbut ve mülhak vakıflara ait taşınmaz kültür ve tabiat varlıkları ile gerçek ve tüzel kişilerin mülkiyetinde bulunan cami, türbe, kervansaray, medrese, han, hamam, mescit, zaviye, mevlevihane, çeşme ve benzeri kültür varlıklarının korunması ve değerlendirilmesi koruma bölge

kurulları kararı alındıktan sonra, Vakıflar Genel Müdürlüğüne yürütülür.

Diğer kamu kurum ve kuruluşlarının mülkiyetinde bulunan taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarının korunma ve değerlendirilmesi, bu Kanun hükümlerine uygun olarak kendileri tarafından sağlanır.

Kamu kurum ve kuruluşlarının mülkiyetinde bulunan taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarının korunması, bu kuruluşların bütçelerine her yıl bu maksatla konacak ödeneklerle yapılır.

Bu hizmetlerin yerine getirilebilmesi için, Kültür ve Turizm Bakanlığı Bütçesine her yıl yeteri kadar ödenek konur. Araştırma, kazı ve sondaj yapılan alanların korunması ve değerlendirilmesi Bakanlığa aittir.

Büyükşehir belediyeleri, valilikler, Bakanlıkça izin verilen belediyeler bünyesinde kültür varlıkları ile ilgili işlemleri ve uygulamaları yürütmek üzere sanat tarihi, mimarlık, şehir plânlama, mühendislik, arkeoloji gibi meslek alanlarından uzmanların görev alacağı koruma, uygulama ve denetim büroları kurulur. Ayrıca, il özel idareleri bünyesinde, kültür varlıklarının korunmasına yönelik rölöve, restitüsyon, restorasyon projelerini hazırlayacak ve uygulayacak proje büroları ve sertifikalı yapı ustalarını yetiştirecek eğitim birimleri kurulur.

Belediyeler belediye sınırları ve mücavir alanları içerisinde, valilikler ise bu sınırlar dışında yetkilidir.

Bu bürolar koruma bölge kurulları tarafından uygun görülen koruma amaçlı imar plânu, proje ve malzeme değişiklikleri ile inşaat denetimi de dahil olmak üzere uygulamayı denetlemekle yükümlüdürler.

Alanın özelliği göz önüne alınarak, bu büroların hangi uzmanlık dallarından teşekkül edeceği, çalışma, izin usul ve esasları; Bakanlık ve İçişleri Bakanlığınca hazırlanacak bir yönetmelikle belirlenir.

Hak ve sorumluluk

MADDE 11. - (14.7.2004 tarih ve 5226 sayılı Kanun ile değişik) Taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarının malikleri bu varlıkların bakım ve onarımlarını Kültür ve Turizm Bakanlığının bu Kanun uyarınca bakım ve onarım hususunda vereceği emir ve talimata uygun olarak yerine getirdikleri sürece, bu Kanunun bu konuda maliklere tanıdığı hak ve muafiyetlerden yararlanırlar. Ancak, korunması gerekli kültür ve tabiat varlıkları ile bunların korunma alanları, sit alanları zilyedlik yoluyla iktisap edilemez.

Malikler bu varlıkların üzerindeki mülkiyet haklarının tabii icabı olan ve bu Kanunun hükümlerine aykırı bulunmayan bütün yetkilerini kullanabilirler.

Bu Kanunun belirlediği bakım ve onarım sorumluluklarını yerine getirmekte aczi olanların mülkleri, usulüne göre kamulaştırılır. Mazbut veya mülhak vakıf varlıkları bu hükme tabi değildir.

Kültür ve Turizm Bakanlığının uygun görmesi ile, Vakıflar Genel Müdürlüğü, il özel idareleri, belediyeler ve diğer kamu kurum ve kuruluşları, yukarıda sözü geçen maliklere lüzum görülen hallerde, taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarının koruma, bakım ve onarımlarına, teknik eleman ve ödenekleri ile yardımda bulunabilirler.

Taşınmaz kültür varlıklarının onarımına yardım sağlanması ve katkı payı

Madde 12. - (21.2.2001 gün ve 4629 sayılı Kanun, 14.7.2004 tarih ve 5226 sayılı Kanun ile değişik) Özel hukuka tabi gerçek ve tüzelkişilerin mülkiyetinde bulunan korunması gerekli kültür ve tabiat varlıklarının; korunması, bakım ve onarımı için Kültür ve Turizm Bakanlığınca aynı, nakdi ve teknik yardım yapılır.

Bu amaçla, Bakanlık bütçesine yeterli ödenek konulur. Bakanlıkça yapılacak yardımlara ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle belirlenir.

Belediyelerin görev alanlarında kalan kültür varlıklarının korunması ve değerlendirilmesi amacıyla kullanılmak üzere 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanununun 8 inci ve 18 inci maddeleri uyarınca mükellef hakkında tahakkuk eden emlak vergisinin %10'u nispetinde "Taşınmaz Kültür Varlıklarının Korunmasına Katkı Payı" tahakkuk ettirilir ve ilgili belediyesince emlak vergisi ile birlikte tahsil edilir.

Tahsil edilen miktar, il özel idaresi tarafından açılacak özel hesapta toplanır. Bu miktar; belediyelerce kültür varlıklarının korunması ve değerlendirilmesi amacıyla hazırlanan projeler kapsamında kamulaştırma, projelendirme, plânlama ve uygulama konularında kullanılmak üzere il sınırları içindeki belediyelere vali tarafından aktarılır ve bu pay valinin denetiminde kullanılır.

Bu madde uyarınca tahakkuk eden katkı payları hakkında 1319 sayılı Kanunun üçüncü kısmı hükümleri uygulanır. Katkı paylarına ilişkin usul ve esaslar İçişleri Bakanlığı ile Bakanlık tarafından belirlenir. 2985 sayılı Toplu Konut Kanunu uyarınca verilecek kredilerin en az %10'u tescilli taşınmaz kültür varlıklarının bakımı, onarımı ve restorasyonu işlemlerine ilişkin başvurularda kullanılır. Bu kapsamdaki öncelikli projeler Bakanlık ile Toplu Konut İdaresi Başkanlığınca müştereken belirlenir.

Devir yasağı

MADDE 13. - Hazineye ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarına ait olup, usulüne göre tescil ve ilân olunan, her çeşit korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat varlığı ile bunlara ait korunma sınırları dahilindeki taşınmazlar, Kültür ve Turizm Bakanlığının izni olmadan, gerçek ve tüzelkişilere satılamaz, hibe edilemez.

Kullanma

Madde 14. - Korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarının intifa haklarının, belirli sürelerle kamu hizmetlerinde kullanılmak üzere, Devlet dairelerine, kamu kurum ve kuruluşlarına, kamu menfaatine yararlı milli derneklere bırakılması veya gerçek ve tüzelkişilere kiraya verilmesi, Kültür ve Turizm Bakanlığının iznine tabidir.

Anılan varlıklardan, Vakıflar Genel Müdürlüğünün yönetim ve denetiminde bulunan mazbut ve mülhak vakıflarla, 7044 sayılı Aslında Vakıf Olan Tarihi ve Mimari Kıymeti Haiz Eski Eserlerin Vakıflar Umum Müdürlüğüne Devrine Dair Kanunla yönetimi Vakıflar Genel Müdürlüğüne devredilen vakıf mallarının kamu hizmetlerinde kullanılmak üzere, Devlet dairelerine, kamu kurum ve kuruluşlarına ve kamu yararına çalışan milli derneklere, belirli sürelerle, intifa haklarının bırakılması veya gerçek ve tüzelkişilerce karakterine uygun kullanılmak şartı ile kiraya verilmesi, Vakıflar Genel Müdürlüğünün yetkisindedir.

Yukarıda belirlenen korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarını kullananlar, bunların bakım, onarım ve restorasyon işlerini bu Kanunda belirlenen esaslara göre yapmak ve bunun için gerekli masrafları karşılamakla yükümlüdürler.

Kamulaştırma

MADDE 15. - (17.6.1987 tarih ve 3386 sayılı Kanun, 14.7.2004 tarih ve 5226 sayılı Kanun ile değişik) Taşınmaz kültür varlıkları ve bunların korunma alanları, aşağıda belirlenen esaslara göre kamulaştırılır:

a) Kısmen veya tamamen gerçek ve tüzelkişilerin mülkiyetine geçmiş olan korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat varlıkları ile korunma alanları Kültür ve Turizm Bakanlığınca hazırlanacak programlara uygun olarak kamulaştırılır. Bu maksat için, Kültür ve Turizm Bakanlığı bütçesine yeterli ödenek konur.

Kamu kurum ve kuruluşları, belediyeler, il özel idareleri ve mahallî idare birlikleri tescilli taşınmaz kültür varlıklarını, koruma bölge kurullarının belirlediği fonksiyonda kullanılmak kaydıyla kamulaştırabilirler.

b) Menşei vakıf olup da çeşitli sebeplerle kısmen veya tamamen gerçek ve tüzelkişilerin mülkiyetine geçen korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat varlıkları ve bunların korunma alanlarının kamulaştırılmaları, Vakıflar Genel Müdürlüğüne yapılır. Bu maksat için Vakıflar Genel Müdürlüğü bütçesine yeteri kadar ödenek konur.

c) Korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarının korunma alanları, imar planında yola, otoparka, yeşil sahaya rastlıyorsa bunların belediyelerce; sair kamu kurum ve kuruluşlarının bakım ve onarımı ile görevli oldukları veya kullandıkları bu gibi kültür varlıklarının korunma alanlarının ise, bu kurum ve kuruluşlarca, kamulaştırılması esastır.

d) Kamulaştırmalarda bedel takdirinde, taşınmaz kültür varlıklarının eksiklik, enderlik ve sanat değeri dikkate alınmaz.

e) Kamulaştırma işlemleri, bu Kanun hükümleri ile 2942 sayılı Kamulaştırma Kanununun bu Kanuna aykırı olmayan hükümlerine göre yapılır.

f) Sit alanı olması nedeni ile kesin inşaat yasağı getirilmiş korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarının bulunduğu parseller, malikinin başvurusu üzerine bir başka hazine arazisi ile değiştirilebilir. Üzerinde bina, tesis var ise, malikinin başvurusu üzerine rayiç bedeli 2942 sayılı Kanunun 11 inci maddesi hükümlerine göre belirlenerek ödeme yapılır.

Bu hükümle ilgili usul ve esaslar yönetmelikle belirlenir.

Ruhsatsız yapı yasağı

MADDE 16. - Korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat varlıkları ile bunların korunma alanlarında ruhsatsız olarak inşaat yapmak yasaktır. Buralarda ruhsatsız olarak yapılacak inşaatlar ile, koruma amaçlı imar planlarında, plana; sitlerde, sit şartlarına aykırı olarak inşa edilen yapılar hakkında imar mevzuatına göre işlem yapılır.

Sit alanlarında geçiş dönemi-koruma esasları ve kullanma şartları ile koruma amaçlı imar planı

MADDE 17. - (14.7.2004 tarih ve 5226 sayılı Kanun ile değişik) a) Bir alanın koruma bölge kurulunca sit olarak ilanı, bu alanda her ölçekteki plân uygulamasını durdurur. Sit alanının etkileşim çevresine ilişkin varsa 1/25.000 ölçekli plân kararları ve notları alanın sit statüsü dikkate alınarak yeniden gözden geçirilerek ilgili idarelerce onaylanır.

Koruma amaçlı imar plânı yapılıncaya kadar, koruma bölge kurulu tarafından üç ay içinde geçiş dönemi koruma esasları ve kullanma şartları belirlenir. Belediyeler, valilikler ve ilgili kurumlar söz konusu alanda ilgili meslek odaları, sivil toplum kuruluşları ve plândan etkilenen hemşerilerin katılımı ile toplantılar düzenleyerek koruma amaçlı imar plânını hazırlatıp, incelenmek ve sonuçlandırılmak üzere koruma bölge kuruluna vermek zorundadır. İki yıl içinde koruma amaçlı imar plânı yapılmadığı takdirde, geçiş dönemi koruma esasları ve kullanma şartlarının uygulanması, koruma amaçlı imar plânı yapılıncaya kadar durdurulur.

Bu iki yıllık süre içinde zorunlu nedenlerle plân yapılmadığı takdirde koruma bölge kurulunca bu süre bir yıl daha uzatılabilir.

Koruma bölge kurulunda görüşülen ve uygun görülen koruma plânları onaylanmak üzere ilgili idarelere gönderilir. İlgili idareler, koruma amaçlı imar plânını en geç iki ay içinde görüşür ve varsa değişmesini istediği hususları koruma bölge kuruluna bildirir. Koruma bölge kurulunda bu hususlar da değerlendirilir ve kurul tarafından uygun görülen haliyle plânlar ilgili idarelere onaylanmak üzere gönderilir. Altmış gün içerisinde onaylanmayan plânlar kesinleşerek yürürlüğe girer. Koruma amaçlı imar plânının yürürlüğe girmesiyle geçiş dönemi koruma esasları ve kullanma şartları ayrıca karar almaya gerek kalmadan ortadan kalkar.

Ören yerlerinde çevre düzenleme projesi yapımı ve değişiklikleri, ilgili koruma bölge kurulunun uygun görüşü doğrultusunda Bakanlıkça yapılır, yaptırılır ve onaylanır.

Koruma amaçlı imar plânları ve çevre düzenleme projelerinde yapılacak değişiklikler yukarıdaki usullere tabidir. Koruma amaçlı imar plânları; müellifi şehir plâncısı olmak üzere; alanın konumu, sit statüsü ve özellikleri göz önünde bulundurularak mimar, restoratör mimar, sanat tarihçisi, arkeolog, sosyolog, mühendis, peyzaj mimarı gibi meslek gruplarından Bakanlıkça belirlenecek uzmanlar tarafından hazırlanır.

Koruma amaçlı imar plânları ve çevre düzenleme projelerinin hazırlanması, gösterimi, uygulaması, denetimi ve plân müelliflerinin yeterliliği ile görev, yetki ve sorumluluklarına ilişkin usul ve esaslar, Bakanlık ile Bayındırlık ve İskân Bakanlığınca çıkarılacak bir yönetmelikle belirlenir.

Koruma amaçlı imar plânlarının yapımı için belediyelere aktarılmak üzere İller Bankası Genel Müdürlüğü Bütçesine

yeteri kadar ödenek konur. İl özel idareleri ise bütçelerinde koruma amaçlı imar plânlarının yapımı için ödenek ayırırlar.

Koruma bölge kurulunca sit alanı olarak ilan edilen yerlerde; bu kararın ilanından önce imar mevzuatına ve onanlı imar plânlarına uygun olarak alınmış yapı ruhsatı ve eklerine göre subasman seviyesi tamamlanmış yapıların inşasına devam edilebilir, ancak bu maddenin (c) bendi uyarınca yapılanma hakkı aktarımını re'sen uygulamaya da ilgili idareler yetkilidir. Subasman seviyesi tamamlanmamış yapıların yapı ruhsatları iptal edilir. Kesin yapılanma yasağı bulunan sit alanlarında bu madde hükümlerinden faydalanılamaz.

b) Koruma amaçlı imar plânlarıyla kesin yapılanma yasağı getirilen sit alanlarında bulunan gerçek ve özel hukuk tüzel kişilerinin mülkiyetindeki taşınmazlar malikin başvurusu üzerine, belediye ve il özel idaresine ait taşınmazlarla takas edilebilir.

c) Yapılanma hakları kısıtlanmış tescilli taşınmaz kültür varlıklarına veya bunların koruma alanlarında bulunan ya da koruma amaçlı imar plânlarıyla yapılanma hakları kısıtlanan taşınmazlara ait mülkiyet veya yapılanma haklarının kısıtlanmış bölümünü, imar plânlarıyla yapılanmaya açık aktarım alanı olarak ayrılmış, mülkiyetlerindeki veya üçüncü şahıslara ait alanlara, aktarımdan yararlanacak öncelikli hakları belirleyerek bir program dahilinde aktarmaya, belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde belediyeler, bunların dışında valilikler yetkilidir.

Aktarım işleminde Sermaye Piyasası Kurulunca onaylı gayrimenkul değerlendirme şirketlerince yapılacak rayiç değer denkleştirmesi esastır. Ancak aktarıma konu hak tescilli taşınmaz kültür varlığına ilişkin ise yapı değeri dikkate alınmaz.

Bu taşınmazlar için, kısıtlanmış yapılanma haklarının, imar plânlarıyla aktarım alanı olarak ayrılmış yapılanmaya açık diğer alanlarda kullanılmasını sağlayacak ve bu hakkı hamiline yazılı menkul kıymete dönüştürecek belgeler düzenlemeye, bu belgeleri yapılanma hakları kısıtlanmış alan olarak gösterilen ve tapuda bu konuda şerh düşülen alanlardaki taşınmaz sahiplerinden hak sahibi olanlara vermeye, imar plânında aktarım alanı olarak ayrılmış ve tapuda bu konuda şerh düşülen alanlarda ise ruhsat vermek için toplamaya ilgili idareler yetkilidir. Menkul kıymetlerin basılması, saklanması, el değiştirme işlemlerinin onaylanması ve veri tabanının oluşturulması ve denetlenmesi İller Bankası'na yapılır.

Bu alanlarda kesin yapılanma yasağı gelmesi nedeniyle yapılanma hakkının tamamen aktarılması halinde, yapılanma hakkı kısıtlanan taşınmaz, mütemmimi ile birlikte ilgili idare mülkiyetine geçer ve parseller ilgili idare adına tescil edilir ve hiçbir koşulda satışa konu edilemez.

Aktarıma konu parselde malikin korunabilir yapılanma hakkı kalması halinde ise yapılanma hakkı kısmen aktarılır. Bu durumda, malikin yapılanma hakkı kısıtlanmış alandaki mülkiyeti devam eder.

Ancak, aktarıma konu hak, tescilli taşınmaz kültür varlığı üzerinde ise, malikin bu varlığın korunması ve yaşatılması için gerekli bakım, onarım ve restorasyon çalışmasını, ilgili idare ile imzalanacak protokole uygun olarak menkul kıymetleri teslim almasını müteakip başlatarak tamamlaması zorunludur. Aksi halde, ilgili idare teslim edilen menkul kıymet bedelini faiziyle birlikte malikten tahsile yetkilidir. Bu hususlar ve protokol menkul kıymet tesliminden önce ilgili idarece tapuya her türlü harçtan ve damga vergisinden muaf olarak şerh edilir.

Kısıtlanmış hakların bulunduğu belediye sınırları içerisinde, aktarım alanı tespit edilmesinin mümkün olamaması halinde, ilgili idareler ortak program yürütmeye yetkilidir.

Yukarıdaki fıkranın uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı ve Bakanlıkça hazırlanacak bir yönetmelikle belirlenir.

Yapı esasları

MADDE 18. - (17.6.1987 tarih ve 3386 sayılı Kanun, 14.7.2004 tarih ve 5226 sayılı Kanun ile değişik) Korunması gerekli taşınmaz kültür varlıklarının gruplandırılması, maliklerinin müracaat tarihinden itibaren üç ay içinde Koruma bölge kurulunca yapılır. Gruplandırılan taşınmaz kültür varlıkları, tapu kütüğünün beyanlar hanesine kaydedilir. Gruplandırma yapılmadıkça, onarım ve yapı esasları belirlenemez.

Tescilli taşınmaz kültür varlıklarının rölöve, restorasyon ve restitüsyon projeleri ve bunların uygulanmasında

restoratör mimar veya mimarın bulunması zorunludur. Bunlardan I. grup kapsamında olanların rölöve, restorasyon ve restitüsyon projelerinin uygulama çalışmaları, yapının özelliğine göre kalem işleri, ahşap, demir, taş işleri ve restorasyon konularında uzmanlaşmış kişilerce yapılır.

Sit alanları, korunması gerekli kültür varlıkları ve bunların koruma alanlarında onaylı plân ve proje dışı uygulama yapan veya yapılmasına yol açan sorumlularının, koruma bölge kurulları ile ilgili konularda plân ve proje düzenlemesi ve uygulama sorumluluğu yapması beş yıl süre ile yasaklanır. Uygulama sorumlularının denetimi, ilgili belediye veya valilikçe yapılarak aykırı hareket edenler, Bakanlığa ve ilgili meslek odasına bildirilir.

Proje uygulanması safhasında herhangi bir nedenle uygulama sorumlusunun ayrılması halinde bu husus Bakanlığa bildirilir, yenisi tayin edilmedikçe uygulamaya devam edilemez.

Yapı esasları, denetim ve bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Bakanlıkça hazırlanacak yönetmelikle belirlenir.

Mahalli idareler, taşınmaz kültür varlığı parselinde, ek veya eklenti suretiyle yapılacak veya yeni inşa edilecek yapılara ait koruma bölge kurulunca verilen kararlarda veya onaylanmış kültür varlığı projelerinde değişiklik yapamazlar. Ancak, inşa edilecek yapının fen ve sağlık şartlarının mevzuata uygunluğunu kontrol ederler.

Korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı parselleri, taşınmaz kültür varlıklarının mahiyetine tesir edecek şekil ve surette ayrılamaz ve birleştirilemez.

Maliklerin izin verme yükümlülüğü

MADDE 19. - Taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarının malikleri, Kültür ve Turizm Bakanlığınca görevlendirilmiş uzmanlara, gerektiği zaman, varlığın kontrolü, incelenmesi, harita, plan ve rölövesinin yapılması, fotoğraflarının çekilmesi, kalıplarının çıkarılması için izin vermeye ve gereken kolaylığı göstermeye mecburdurlar. Ancak, görevliler konut dokunulmazlığı ve aile mahremiyetini ihlâl etmeyecek tarzda faaliyetlerini yürütürler.

Taşınmaz kültür varlıklarının nakli

MADDE 20. - Taşınmaz kültür varlıkları ve parçalarının, buldukları yerlerde korunmaları esastır. Ancak, bu taşınmaz kültür varlıklarının başka bir yere nakli zorunluluğu varsa veya özellikleri itibarıyla nakli gerekli ise, koruma bölge kurullarının uygun görüşü ve gereken emniyet tedbirleri alınmak suretiyle Kültür ve Turizm Bakanlığınca istenilen yere nakledilebilir. Kültür varlığının nakli dolayısıyla taşınmazın maliki bir zarara maruz kalmışsa, Kültür ve Turizm Bakanlığınca oluşturulacak bir komisyonun tespit edeceği tazminat zarar görene ödenir.

İstisnalar ve muafiyetler

MADDE 21. - (17.6.1987 tarih ve 3386 sayılı Kanun, 14.7.2004 tarih ve 5226 sayılı Kanun ile değişik) Tapu kütüğüne “korunması gerekli taşınmaz kültür varlığıdır” kaydı konulmuş olan ve I inci ve II nci grup olarak gruplandırılmış bulunan taşınmaz kültür varlıkları ile arkeolojik sit alanı ve doğal sit alanı olmaları nedeniyle üzerlerine kesin yapılanma yasağı getirilmiş taşınmaz kültür ve tabiat varlıkları olan parseller her türlü vergi, resim ve harçtan muafır.

Kültür varlıklarının korunması maksadıyla tespit, proje, bakım, onarım, restorasyon ve kazı ile müzelerin güvenliği için kullanılmak şartıyla, Türkiye Büyük Millet Meclisi, Milli Savunma Bakanlığı, Bakanlıkça ve Vakıflar Genel Müdürlüğüne dışardan getirilecek her türlü araç, gereç, makine, teknik malzeme ve kimyevi maddeler ile altın ve gümüş varak, her türlü vergi, resim ve harçtan muafır.

Koruma bölge kurulları kararına uygun olarak bu taşınmaz kültür varlıklarında yapılan onarım ve inşaat işleri Belediye Gelirleri Kanunu gereğince alınacak vergi, harç ve harcamalara katılma paylarından müstesnadır.

Bu Kanun kapsamında tescil edilen taşınmaz kültür varlıkları için 29.6.2001 tarihli ve 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun hükümleri uygulanmaz.

MADDE 22. - (17.6.1987 tarih ve 3386 sayılı Kanun ile yürürlükten kaldırılmıştır. 21 inci madde kapsamında değerlendirilmiştir.)

Üçüncü Bölüm - Korunması Gerekli Taşınır Kültür ve Tabiat Varlıkları

Korunması gerekli taşınır kültür ve tabiat varlıkları

MADDE 23. - (17.6.1987 tarih ve 3386 sayılı Kanun ile değişik) Korunması gerekli taşınır kültür ve tabiat varlıkları şunlardır:

a) Jeolojik, tarih öncesi ve tarihi devirlere ait, jeoloji, antropoloji, prehistorya, arkeoloji ve sanat tarihi açılarından belge değeri taşıyan ve ait oldukları dönemin sosyal, kültürel, teknik ve ilmi özellikleri ile seviyesini yansıtan her türlü kültür ve tabiat varlıkları;

Her çeşit hayvan ve bitki fosilleri, insan iskeletleri, çakmak taşları (sleks), volkan camları (obsidyen), kemik veya madeni her türlü aletler, çini, seramik, benzeri kab ve kacaklar, heykeller, figürinler, tabletler, kesici, koruyucu ve vurucu silahlar, putlar (ikon), cam eşyalar, süs eşyaları (hülliye), yüzük taşları, küpeler, iğneler, askılar, mühürler, bilezik ve benzerleri, maskeler, taçlar (diadem), deri, bez, papirus, parfümen veya maden üzerine yazılı veya tasvirli belgeler, tartı araçları, sikkeler, damgalı veya yazılı levhalar, yazma veya tezhipli kitaplar, minyatürler, sanat değerine haiz gravür, yağlıboya veya suluboya tablolar, muhallefat (religie'ler), nişanlar, madalyalar, çini, toprak, cam, ağaç, kumaş ve benzeri taşınır eşyalar ve bunların parçaları,

Halkın sosyal hayatını yansıtan, insan yapısı araç ve gereçler dahil, bilim, din ve mihaniki sanatlarla ilgili etnografik nitelikteki kültür varlıkları.

Osmanlı Padişahlarından Abdülmecit, Abdülaziz, V. Murat, II. Abdülmecit, V. Mehmet Reşat ve Vahidettin'e ait ve aynı çağdaki sikkeler, bu Kanuna göre tescile tabi olmaksızın yurt içinde alınıp satılabilirler.

Bu madde kapsamına girmeyen sikkeler bu Kanunun genel hükümlerine tabidir.

b) Milli tarihimizdeki önemleri sebebiyle, Milli Mücadele ve Türkiye Cumhuriyetinin kuruluşuna ait tarihi değer taşıyan belge ve eşyalar, Mustafa Kemal ATATÜRK'e ait zati eşya, evrak, kitap, yazı ve benzeri taşınırlar.

Yönetim ve gözetim

MADDE 24. - (17.6.1987 tarih ve 3386 sayılı Kanun ile değişik) Devlet malı niteliğini taşıyan korunması gerekli taşınır kültür ve tabiat varlıklarının Devlet elinde ve müzelerde bulundurulması ve bunların korunup değerlendirmeleri Devlete aittir. Bu gibi varlıklardan gerçek ve tüzelkişilerin ellerinde bulunanlar, değeri ödenerek Bakanlık tarafından satın alınabilir.

23 üncü maddenin (a) bendinde belirtilen etnografik mahiyetteki kültür varlıklarının yurt içinde alımı, satımı ve devri serbesttir. Alımı, satımı serbest bırakılacak etnografik eserlerin hangi devirlere ait olacağı ve diğer nitelikleri ile kayıt ve tescil şartları bir yönetmelikle belirlenir.

Milli Mücadele ve Türkiye Cumhuriyeti Tarihi ve Atatürk'e ait korunması gerekli taşınır kültür varlıkları, Bakanlık, Milli Savunma Bakanlığı veya Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu'na satın alınabilir.

Ancak, bu tip eserlerden her ne suretle olursa olsun yurt dışına çıkarılacakların kontrolü, Bakanlığa bağlı müzelerce yapılabileceği gibi bazı gümrük çıkış kapılarında bulundurulacak ihtisas elemanlarınca da yapılabilir. Hangi kapılarda ihtisas elemanı bulundurulacağı bir yönetmelikle belirlenir.

Yapılan kontrol sonunda bu tip eserlerden yurt dışına çıkmasında sakınca görülenler tespit edilerek değerlendirilmeleri yurt içinde yapılmak şartıyla, sahiplerine iade edilirler.

Bu maddede belirtilen ve alım, satımı serbest bırakılan eserlerde Devletin rüçhan hakkı mahfuzdur.

Müzelere alınma

MADDE 25. - Dördüncü maddeye göre Kültür ve Turizm Bakanlığına bildirilen taşınır kültür ve tabiat varlıkları ile 23 üncü maddede belirlenen korunması gerekli taşınır kültür ve tabiat varlıkları, Kültür ve Turizm Bakanlığı

tarafından bilimsel esaslara göre tasnif ve tescile tabi tutulurlar. Bunlardan Devlet müzelerinde bulunması gerekli görülenler, usulüne uygun olarak müzelere alınırlar.

Korunması gerekli taşınır kültür ve tabiat varlıklarının tasnifi, tescili ve müzelere alınmaları ile ilgili kıstaslar, usuller ve esaslar yönetmelikte belirlenir.

Türk askeri tarihini ilgilendiren her türlü silah ve malzemenin buldukları veya ihbar edildikleri yerde, tarihi niteliklerinin araştırılması, incelenmesi ve değerlendirilmesi Genelkurmay Başkanlığınca yapılır. Tasnif ve tescil dışı bırakılan ve müzelere alınması gerekli görülmeyenler, sahiplerine bir belge ile iade olunurlar. Belge ile iade olunan kültür varlıkları üzerinde, sahipleri her türlü tasarrufta bulunabilirler. Bir yıl içinde sahipleri tarafından alınmayanlar, müzelerde saklanabilir veya usulüne uygun olarak Devletçe satılabilir.

Müze, özel müze ve koleksiyonculuk

MADDE 26. - Bu Kanunun kapsamına giren kültür ve tabiat varlıklarına ait müzelerin kurulması, geliştirilmesi Kültür ve Turizm Bakanlığının görevlerindedir.

Bakanlıklar, kamu kurum ve kuruluşları, gerçek ve tüzel kişilerle vakıflar, Kültür ve Turizm Bakanlığınca izin almak şartıyla, kendi hizmet konularının veya amaçlarının gerçekleştirilmesi için her çeşit kültür varlığından oluşan koleksiyonlar meydana getirebilir ve müzeler kurabilirler. Ancak, gerçek ve tüzel kişilerle vakıflar tarafından kurulacak müzelerin faaliyet konuları ve alanları, yapılacak başvuruda beyan olunan istekleri değerlendirerek, Kültür ve Turizm Bakanlığınca verilecek izin belgesinde belirlenir.

Gerçek ve tüzel kişilerce kurulacak müzeler, Kültür ve Turizm Bakanlığının izin belgesinde belirlenen konu alanlarına inhisar etmek şartı ile, taşınır kültür varlığı bulundurulabilir ve teşhir edebilirler. Bu müzeler de, taşınır kültür varlıklarının korunması hususunda Devlet müzeleri statüsündedirler.

Anılan müzelerin kuruluş amacı, görevi ve yönetim şekil ve şartları ile gözetim ve denetimi yönetmelikle belirlenir. Devlet müzeleri içerisinde özel bir ihtisas ve araştırma müzeleri olan askeri müzelerin kurulması, yaşatılması, malzemenin ve uğraş konularının tayin ve tespiti Genelkurmay Başkanlığına aittir. Bu müzelerin görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışma düzenleri, Milli Savunma Bakanlığının, Kültür ve Turizm Bakanlığıyla birlikte hazırlayacağı bir yönetmelikte belirtilir.

Gerçek ve tüzel kişiler, Kültür ve Turizm Bakanlığınca verilecek izin belgesiyle korunması gerekli taşınır kültür varlıklarından oluşan koleksiyonlar meydana getirebilirler.

Koleksiyoncular faaliyetlerini, Kültür ve Turizm Bakanlığına bildirmek ve yönetmelik gereğince, taşınır kültür varlıklarını envanter defterine kaydetmek zorundadırlar.

Koleksiyoncular, ilgili müzeye tescil ettirerek, koleksiyonlarındaki her türlü eseri on beş gün önce Kültür ve Turizm Bakanlığına haber vermek şartı ile kendi aralarında değiştirebilir veya satabilirler. Satın almada öncelik Kültür ve Turizm Bakanlığına aittir.

Kültür varlığı ticareti

MADDE 27. - Yirmi beşinci madde gereğince tasnif ve tescil dışı bırakılan ve Devlet müzelerine alınması gerekli görülmeyen taşınır kültür varlıklarının ticareti, Kültür ve Turizm Bakanlığının izni ile yapılır. Bu ticareti yapmak isteyenler, Kültür ve Turizm Bakanlığınca ruhsatname almak zorundadırlar. Bu ruhsatnameler üç yıl için geçerlidir. Bu sürenin bitiminden bir ay önce ruhsatname yenilenebilir. Bu kanun hükümlerine aykırı hareket edenlerin ruhsatnameleri, süresine bakılmaksızın iptal edilir.

İkametgâhını ticarethane olarak gösterme yasağı

MADDE 28. - Kültür varlığı ticareti yapanlar belli bir ticaret yeri göstermek mecburiyetindedir. Ancak, ikametgâhlarını hiçbir zaman, ticarethane veya depo olarak gösteremezler.

Ticarethane ve depoların kontrolü

MADDE 29. - Kùltür varlığı ticareti yapanların işyerleri ve depoları yönetmelikte belirlenen esaslar dahilinde Kùltür ve Turizm Bakanlığı yetkililerince denetlenir.

Haber verme zorunluluğu

MADDE 30. - Kamu kurum ve kuruluşları (Belediyeler ve il özel idareleri dahil), vakıflar, gerçek ve tüzelkişiler satacakları eşya ve terekeler arasında bulunan veya yapacakları müzayedelerdeki satışlara konu olan taşınır kùltür ve tabiat varlıkları ile koleksiyonları, önce Devlet müzelerine haber vermeye ve göstermeye mecburdurlar. Kùltür ve Turizm Bakanlığı, kùltür ve tabiat varlıklarından meydana getirilen koleksiyonları kuracağı komisyonun takdir edeceği bedel üzerinden satın alabilir. Bunlardan hazineye intikal etmiş olup da müze koleksiyonlarına girmesi lüzumlu görülenler, Devlet Ayniyat Yönetmeliđi hükümlerine göre, Kùltür ve Turizm Bakanlığına devrolunurlar. Birinci fıkrada sözü edilen, kamu kurumu ve kuruluşları, vakıflar, gerçek ve tüzelkişiler satacakları eşya ve terekeler arasında bulunan veya yapacakları müzayedelerdeki satışlara konu olan askeri tarihimize ait kùltür varlıkları ile silah ve askeri malzeme koleksiyonlarını Genelkurmay Başkanlığına haber vermeye ve göstermeye mecburdurlar. Bu kùltür varlıklarından hazineye intikal etmiş olup, askeri müzelerin koleksiyonlarına girmesi lüzumlu görülenler Devlet Ayniyat Yönetmeliđi hükümlerine göre Milli Savunma Bakanlığına devrolunurlar.

Sikkeler

MADDE 31. - (17.6.1987 tarih ve 3386 sayılı Kanun ile yürürlükten kaldırılmıştır.)

Yurt dışına çıkarma yasağı

MADDE 32. - Yurt içinde korunması gerekli taşınır kùltür ve tabiat varlıkları yurt dışına çıkarılamaz. Ancak, milli çıkarlarımız dikkate alınarak, bunların her türlü hasar, zarar, tehdit veya tecavüz ihtimaline karşı, gideceği ÷lke makamlarından teminat almak ve sigortalanmak şartı ile yurt dışında geçici olarak sergiledikten sonra geri getirilmelerine; Kùltür ve Turizm Bakanlığınca teşkil edilecek yükseköğretim kurumlarının Arkeoloji ve Sanat Tarihi bilim dallarının başkanlarından oluşan bilim kurulunun kararı ve Kùltür ve Turizm Bakanlığının teklifi üzerine Bakanlar Kurulunca karar verilir.

Türkiye'deki kordiplomatik mensupları, Türkiye'ye girişlerinde beyan ederek beraberinde getirdikleri yabancı kökenli kùltür varlıklarını, çıkışlarında beraberlerinde götürebilirler.

Yurt dışına geçici olarak sergilenmek üzere kùltür ve tabiat varlıkları gönderilmesi esasları ile, Türkiye'deki kordiplomatik mensuplarının beraberlerinde getirdikleri bu tür varlıkların giriş ve çıkışlarında yapılacak işlemler, istenecek belgeler ile ilgili diğer hususlar Kùltür ve Turizm Bakanlığı, Milli Savunma Bakanlığı ve Dışişleri Bakanlığı'nın birlikte düzenleyecekleri yönetmelikte belirtilir.

Yurt dışından getirme

MADDE 33. - Yurt dışından kùltür varlığı getirmek serbesttir.

Kopya çıkarma

MADDE 34. - Kùltür ve Turizm Bakanlığına bağlı ören yerleri ve müzelerdeki taşınır ve taşınmaz kùltür varlıklarının öğretim, eğitim, bilimsel araştırma ve tanıtma amacı ile fotoğraflarının ve filmlerinin çekilmesi, mulaj ve kopyalarının çıkartılması Kùltür ve Turizm Bakanlığının iznine bağlıdır. Bu hususlarla ilgili esaslar, yönetmelikte tespit olunur.

Dördüncü Bölüm - Araştırma, Sondaj, Kazı ve Define Arama

Araştırma, sondaj ve kazı izni

MADDE 35. - Bu Kanun hükümlerine tabi, taşınır ve taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarını meydana çıkarmak üzere, araştırma, sondaj ve kazı yapma hakkı, sadece Kültür ve Turizm Bakanlığına aittir.

Bilimsel ve mali yeterliği Kültür ve Turizm Bakanlığınca takdir ve kabul olunan Türk ve yabancı heyet ve kurumlara araştırma izni, Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından; sondaj ve kazı yapma izni Kültür ve Turizm Bakanlığının teklifi üzerine, Bakanlar Kurulu kararı ile verilir. Kültür ve Turizm Bakanlığı elemanları veya bu Bakanlıkça görevlendirilecek Türk bilim adamları tarafından yapılacak araştırma, sondaj ve kazılar, Kültür ve Turizm Bakanlığının iznine bağlıdır. Askeri yasak bölgelerde yapılacak araştırma, sondaj ve kazı için gerekli ruhsatname, Genelkurmay Başkanlığının iznini müteakip, sözü geçen heyet ve kurumların göstereceği uzmanlar adına düzenlenir. Kültür ve Turizm Bakanlığınca haklı görülebilecek sebep olmadıkça heyet ve kurumlar ruhsatnamedeki üyelerini değiştirmezler.

Su altında korunması gerekli kültür ve tabiat varlıklarının bulunduğu bölgeler, ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapılarak Kültür ve Turizm Bakanlığınca tespit edilir ve Bakanlar Kurulu kararı ile yayımlanır. Bu bölgelerde, sportif amaçlı dalış yapmak yasaktır, ikinci fıkra hükümlerine göre izin almak şartıyla araştırma ve kazı yapılabilir.

Maliklerin mülkleri içinde yapılacak kazılar

MADDE 36. - Taşınmaz kültür varlığı sahiplerinin kendi mülkleri içinde kültür varlığı aramak maksadı ile araştırma, sondaj ve kazı yapmaları da bu Kanunun 35 ve 41 inci maddeleri hükümlerine tabidir.

Kazı izninde usul

MADDE 37. - Aynı kazı heyetine veya şahsa, aynı süre içinde Kültür ve Turizm Bakanlığınca yapılan kurtarma kazıları dışında, birden fazla yerde kazı ve sondaj izni verilemez. İzin verilmesi, araştırma, sondaj ve kazının yapılması, elde edilecek kültür ve tabiat varlıklarının muhafaza şartları, bu eserler üzerinde araştırma, sondaj ve kazı sahiplerine tanınacak diğer haklar bir yönetmelikte tespit olunur.

Kazı izninin devredilemeyeceği

MADDE 38. - Türk ve yabancı bilim kurumlarına veya onların adına hareket eden kişilere verilen kazı ve sondaj ruhsatnameleri ile araştırma izni, Kültür ve Turizm Bakanlığının izni olmadan devredilemez. Bu iş için bir başkası tevkil olunamaz.

Araştırma, sondaj ve kazı izninin hükümsüzlüğü

MADDE 39. - Kültür ve Turizm Bakanlığınca kabul edilen haklı bir sebep gösterilmeden, ruhsatname tarihinden itibaren, en çok altı ay içinde başlanılmayan araştırma, kazı ve sondajlara ait izin ve ruhsatnameler, hükümsüz sayılır. Araştırma, sondaj ve kazı çalışmaları, makul bir sebep gösterilmeksizin iki aydan fazla tatil edilemez. Bu süreyi geciktirenlerin izin ve ruhsatnameleri iptal edilmiş sayılır. Ayrıca, bu Kanun hükümlerine aykırı hareket edenlerin ruhsatnameleri iptal edilir ve bu gibilere, daha sonra izin ve ruhsat verilmez.

Araştırma, sondaj ve kazı izninde süre

MADDE 40. - Kazı ve sondaj ruhsatnameleri ile araştırma izni bir yıl için geçerlidir. Ruhsatname ve izin süresinin sonunda heyet başkanı kazıya, sondaj ve araştırmaya devam edildiğini, yazılı olarak bildirdiği takdirde, bu hak her yıl müracaat şartı ile gelecek yıllarda da müracaatçı için saklı tutulur.

Kazıdan çıkan eserlerin müzelere nakli

MADDE 41. - Kazılarda meydana çıkan bütün taşınır kültür ve tabiat varlıkları, kazı yapan heyet ve kurumlar tarafından her yıl yapılan kazı sonunda Kültür ve Turizm Bakanlığının göstereceği Devlet müzesine naklolunur. Kazı ve sondaj araştırmalarında elde edilen insan ve hayvan iskeletleri ile bütün fosiller, Kültür ve Turizm Bakanlığınca uygun görüldüğü takdirde tabiat tarihi müzeleri ile üniversitelere veya ilgili diğer Türkbilim kurumlarına verilebilir. Ayrıca, kazı ve sondaj araştırmalarında elde edilen askeri tarihle ilgili her türlü taşınır kültür varlığı, Genelkurmay Başkanlığının uygun görüşü ile, Kültür ve Turizm Bakanlığınca askeri müzelere devredilir.

Zarar vermede tazminat yükümlülüğü

MADDE 42. - Kazı ve sondaj izni alanlar, bu çalışmayı sahipli arazide yaptıkları takdirde, kazı, sondaj ve araştırma bölgesindeki arazi sahiplerinin zararlarını tazmin ile yükümlüdürler. Arazi sahipleri Kültür ve Turizm Bakanlığının oluşturacağı komisyonca takdir edilecek tazminat karşılığında, kazı ve sondaj veya araştırmaya izin vermeye mecburdurlar.

Bu gibi yerler, gerektiğinde Kültür ve Turizm Bakanlığınca kamulaştırılabilir. Yabancı bilim kurumlarınca yapılan kazılarda, bu kamulaştırmanın bedeli kazı sahipleri tarafından ödenir. Hazine adına tescil edilecek yerin kamulaştırma bedelinin takdirinde genel kamulaştırma hükümleri uygulanır. Bu madde gereğince ödenecek tazminat ve kamulaştırma bedellerinin takdirinde, kazı, sondaj ve araştırma faaliyetlerinden önce, mevcut kültür ve tabiat varlıklarının eskilik, enderlik ve sanat değeri ile bu faaliyetler sonucu bulunan kültür varlıklarının değeri, dikkate alınmaz.

Yayım hakkı

MADDE 43. - Kazı, sondaj ve araştırmalarda, meydana çıkacak olan varlıkların yayım hakkı, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu hükümleri gereğince, kazı, sondaj ve araştırma izni alan heyet ve kurumlar adına, kazı, sondaj ve araştırmayı fiilen idare edenlere aittir. Kazı başkanları, her kazı dönemi sonunda, Kültür ve Turizm Bakanlığına bilimsel bir rapor vermekle yükümlüdürler. Kazının bitiminden itibaren, kazı dönemi çalışmalarına ait bilimsel raporlarını en geç iki yıl, nihai bilimsel raporlarını ise beş yıl içinde yayımlamayan kazı heyetlerinin kazı, sondaj ve araştırmalarda buldukları kültür ve tabiat varlıkları üzerindeki her türlü yayım hakkı Kültür ve Turizm Bakanlığınca geçer.

Kültür ve Turizm Bakanlığı adına yapılan kazı, sondaj ve araştırmalara ait bilimsel raporlar, kazı başkanlığınca, yayımlanacak şekilde hazırlanır. Kültür ve Turizm Bakanlığı bunlardan gerekli görülenleri yayımlar.

Kültür ve Turizm Bakanlığınca uygun görülecek mazeretler dışında, yukarıda açıklanan süre içinde son raporlarını yayımlamamış bulunan heyet ve kişilere yeni bir kazı için ruhsatname verilmez.

Giderler

MADDE 44. - Kazı, sondaj ve araştırma yapılan saha ile, kazı, sondaj ve araştırmadan çıkan kültür varlıklarının yerinde korunmasını sağlamak maksadıyla, kazı yerinde geçici olarak çalıştırılacak bekçilerin ücret ve masrafları ile kazı yerinin eski haline getirilmesinin gerektirdiği giderleri karşılamak, kazı sırasında meydana gelebilecek zararları tazmin ve bunlarla ilgili bütün giderler, düzenlenecek yönetmeliğe göre, Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından ruhsat verme veya süre uzatma sırasında, kazı sahiplerinden tahsil edilerek emaneten mal sandığına yatırılan paralardan ödenir. Kültür ve Turizm Bakanlığınca tarafından finanse edilen konularda, gider karşılıklarının mal sandığına yatırılması zorunlu değildir.

Korunma ve çevre düzenlemesi

MADDE 45. - Kültür ve Turizm Bakanlığının izni ile yapılan kazılarda ortaya çıkan taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarının bakım, onarım ve çevre düzenlemeleri ile taşınır kültür ve tabiat varlıklarının bakım ve onarımları kazı başkanlığınca yapılır.

Araştırma, kazı ve sondajların geçici olarak veya tamamen durdurulması

MADDE 46. - Bu Kanun hükümlerine aykırı olarak yapılan kazı, sondaj ve araştırmalar, Kültür ve Turizm Bakanlığınca geçici olarak veya tamamen durdurulur.

Tesislerin devri

MADDE 47. - Heyet ve kurumlar adına, kazı, sondaj ve araştırma yapan şahıslar tarafından, işe başlamak için veya çalışmaların devamı sırasında muhtelif şekillerde satın alınan veya inşa edilen depo, lojman ve benzeri tesisler ve

malzeme, kazının sonunda bedelsiz olarak, Kültür ve Turizm Bakanlığına devrolunur. Bu tesislerin kullanılış şekillerinin tayinine Kültür ve Turizm Bakanlığı yetkilidir.

Araştırma, kazı ve sondajda görevlendirilenler

MADDE 48. - Yabancı heyet ve kurumlar tarafından yapılan araştırma, kazı ve sondajlarda Kültür ve Turizm Bakanlığı Anıtlar ve Müzeler Genel Müdürlüğü uzmanlarından bir veya birkaç temsilci bulunur. Türk heyet ve kurumlarınca yapılan araştırma, kazı ve sondajlara Kültür ve Turizm Bakanlığı adına yetkili bir uzman katılır. Temsilci ve uzmanların seçimi ve görevleri yönetmelikle belirlenir.

Türk heyet ve kurumlarınca yapılan kazılara katılacak Kültür ve Turizm Bakanlığı uzmanlarının yol masrafları, yevmiyeleri ve zaruri giderleri, 6245 sayılı Harcırah Kanunu hükümlerine göre Kültür ve Turizm Bakanlığınca  denir.

Yabancı kurum ve heyetler tarafından yapılan araştırma, kazı ve sondajlarda görevlendirilecek Kültür ve Turizm Bakanlığı temsilcilerine ödenecek olan yol masrafları, yevmiye, temsil  deneği ve su altı dalış tazminatı, kazı başkanlığından Kültür ve Turizm Bakanlığınca peşinen tahsil edilip bir Devlet Bankasına yatırılır. Temsil  deneğinin miktarı, her yıl Kültür ve Turizm Bakanlığınca tayin edilir.

Araştırma, kazı ve sondaj izin yasağı

MADDE 49. - Türkiye'deki elçilik ve konsolosluklar mensuplarına, araştırma, kazı ve sondaj izni verilmez.

Define arama

MADDE 50. - Define aramak isteyenlere, bu Kanunun 6 ncı maddesinde korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat varlığı olarak belirtilen yerler ile tespit ve tescil edilen sit alanları ve mezarlıklar dışında, Kültür ve Turizm Bakanlığınca define arama ruhsatnamesi verilebilir.

Define aramak isteyenlere aynı süre içinde birden fazla yerde arama izni verilemez. Define arama izni, başkalarına devredilemez. Bu iş için bir başkası tevkil olunamaz.

Define aramada, Kültür ve Turizm Bakanlığından ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarından temsilci olarak g nderileceklerin yolluk ve yevmiyeleri ile zaruri giderleri arayıcı tarafından karşılanır. Bu iş için gerekli olan  denek, Bakanlıkça, define arayıcısından peşinen tahsil edilip bir Devlet Bankasına yatırılır.

Arama ruhsatının verilmesi, define arayıcıdan istenecek belgeler, aramanın yapılması, çıkan defineden arayıcıya tanınacak haklar, Kültür ve Turizm Bakanlığı ile Maliye Bakanlığının birlikte düzenleyeceği yönetmelikte belirtilir

Beşinci Bölüm - Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu İle Koruma Kurulları

Kuruluş, görev, yetki ve çalışma şekli

MADDE 51. - (17.6.1987 tarih ve 3386 sayılı Kanun ile değişik) Yurt içinde bulunan ve bu Kanun kapsamına giren korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat varlıkları ile ilgili hizmetlerin bilimsel esaslara göre yürütülmesini sağlamak üzere, Bakanlığa bağlı "Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu" ile Bakanlıkça belirlenecek bölgelerde "Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulları" kurulur.

Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu'nun görev ve yetkileri şunlardır;

- a) Korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarının korunması ve restorasyonu ile ilgili işlerde uygulanacak ilkeleri belirlemek,
- b) Koruma bölge kurulları arasında gerekli koordinasyonu sağlamak,
- c) Uygulamada doğan genel sorunları değerlendirerek görüş vermek suretiyle, Bakanlığa yardımcı olmak,

Koruma Yüksek Kurulu yılda en az iki defa toplanır. Bakanlık gerekli gördüğünde Kurulu olağanüstü toplantıya çağırır.

Koruma Yüksek Kurulu salt çoğunlukla toplanır, toplantıya katılan üyelerin en az dörtte üçünün oyları ile karar verir.

Koruma Yüksek Kurulunun çalışma usul ve esasları ile diğer hususlar bir yönetmelikle düzenlenir.

Yüksek kurulun görevleri

MADDE 52. - (17.6.1987 tarih ve 3386 sayılı Kanun ile yürürlükten kaldırılmıştır. 51 inci madde kapsamında değerlendirilmiştir.)

Koruma yüksek kurulu üyeliği

MADDE 53. - (17.6.1987 tarih ve 3386 sayılı Kanun, 26.5.2004 tarih ve 5177 sayılı Kanun ile değişik) Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu aşağıda belirtilen üyelerden oluşur.

Üyeler;

- (1) Bakanlık Müsteşarı,
- (2) Başbakanlık Müsteşar Yardımcısı,
- (3) Bakanlığın ilgili Müsteşar Yardımcısı,
- (4) Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürü,
- (5) Turizm Genel Müdürü,
- (6) Bayındırlık ve İskân Bakanlığının İlgili Genel Müdürü veya Yardımcısı,
- (7) Orman Genel Müdürü veya Yardımcısı,
- (8) Vakıflar Genel Müdürü veya Yardımcısı,
- (9) Koruma bölge kurulları başkanlarından Bakanlıkça seçilecek altı üye.
- (10) Maden İşleri Genel Müdürü veya Yardımcısı,
- (11) Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürü veya Yardımcısı

Koruma Yüksek Kurulunun başkanı, Bakanlık Müsteşarıdır.

Müsteşar bulunmadığı zaman yardımcısı Kurula başkanlık eder.

Temsilci üyelerin nitelikleri

MADDE 54. - Koruma Yüksek Kurulunun temsilci üyelerinin, yükseköğrenim görmüş olmaları ve 53 üncü maddede belirlenen bilim dallarından biri veya birkaçında tanınmış ve bu alanlarda çalışmalar yapmış, tercihen yurt içinde veya yurt dışında yayımlanmış eserler vermiş olmaları şartı aranır.

Koruma yüksek kurulu ve koruma bölge kurulu üyeliğinin sona ermesi, süresi ve huzur hakkı

MADDE 55. - (14.7.2004 tarih ve 5226 sayılı Kanun ile değişik) Koruma Yüksek Kurulu ve koruma bölge kurullarının kurum temsilcisi üyelerinin üyelikleri kurumlarındaki görevleri süresince devam eder.

Koruma bölge kurullarının Bakanlıkça ve Yükseköğretim Kurulunca seçilen üyelerinin görev süresi beş yıldır.

Koruma Yüksek Kurulu ve koruma bölge kurulu üyeleri, görev ve yetki alanlarına giren konularda doğrudan veya

dolaylı olarak taraf olamaz ve hiçbir menfaat sağlayamazlar. Aksine davrandığı tespit edilenlerin kurul üyeliği Bakanlıkça sona erdirilir.

Koruma Yüksek Kurulu ve koruma bölge kurulu üyelerine, ayda altı toplantıyı geçmemek üzere her toplantı için Devlet memur aylık katsayısının (3000) gösterge rakamı ile çarpımı sonucunda bulunacak miktarda huzur hakkı ödenir.

Herhangi bir nedenle bir yıl içinde yıllık izin, hastalık ve mazeret izinleri hariç dört veya üst üste iki toplantıya katılmayan koruma bölge kurulu üyelerinin üyelikleri sona erer.

MADDE 56. - (17.6.1987 tarih ve 3386 sayılı Kanun ile yürürlükten kaldırılmış 51. madde kapsamında değerlendirilmiştir.)

Koruma bölge kurullarının görev, yetki ve çalışma şekli

MADDE 57. - (17.6.1987 tarih ve 3386 sayılı Kanun, 14.7.2004 tarih ve 5226 sayılı Kanun ile değişik) Koruma bölge kurulları, Koruma Yüksek Kurulunun ilke kararları çerçevesinde olmak kaydıyla aşağıdaki işleri yapmakla görevli ve yetkilidir.

- a) Bakanlıkça tespit edilen veya ettirilen korunması gerekli kültür ve tabiat varlıklarının tescilini yapmak,
- b) Korunması gerekli kültür varlıklarının gruplandırılmasını yapmak,
- c) Sit alanlarının tescilinden itibaren üç ay içinde geçiş dönemi yapı şartlarını belirlemek,
- d) Koruma amaçlı imar planları ile bunların her türlü değişikliklerini inceleyip karar almak,
- e) Korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarının koruma alanlarının tespitini yapmak,
- f) Korunması gerekli taşınmaz kültür varlıklarından özelliklerini kaybetmiş olanların tescil kaydını kaldırmak,
- g) Korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat varlıkları ve koruma alanlarıyla sit alanlarına ilişkin uygulamaya yönelik kararlar almak.

Koruma bölge kurullarının başkan ve yardımcıları, üyeler arasından kurulca seçilir. Başkanın yokluğunda kurula, başkan yardımcısı başkanlık eder.

Koruma bölge kurulları, toplantıya katılması gereken üyelerin salt çoğunluğuyla toplanır ve toplantıya katılan üyelerin salt çoğunluğu ile karar alırlar. Ancak karar yeter sayısı Bakanlık ve Yükseköğretim Kurulunca seçilen üye sayısının salt çoğunluğundan az olamaz. Alınan kararlar bu Kanun ve ilke kararlarındaki dayanakları ile bilimsel gerekçeleri belirtilerek yazılır.

Koruma bölge kurullarının teknik ve idari hizmetleri, koruma bölge kurulu müdürlükleri tarafından yürütülür. Koruma bölge kurulu, belgeleri tam olarak koruma bölge kuruluna ibraz edildiği tarihten itibaren, koruma amaçlı imar plânlarını en geç altı ay, uygulamaya yönelik projeleri ise en geç üç ay içinde karara bağlar.

Taşınmaz kültür ve tabiat varlıkları, bunların koruma alanları ve sit alanlarında, 3194 sayılı İmar Kanununun 21 inci maddesi kapsamına giren ruhsata tâbi olmayan tadilat ve tamiratlar; özgün biçim ve malzemeye uygun olarak, bünyesinde koruma, uygulama ve denetim büroları kurulmuş idarelerin izin ve denetimi ile yapılır. Bunların dışında her türlü inşâ ve fizikî müdahale koruma bölge kurulunun izni ile yapılır.

Ancak, koruma amaçlı imar plâni onaylanmış sit alanlarında, taşınmaz kültür varlığının bulunduğu parseller dışındaki inşâ ve fizikî müdahaleler, koruma amaçlı imar plâni hükümleri doğrultusunda, bünyesinde koruma, uygulama ve denetim büroları kurulmuş idarelerin izin ve denetimi ile yapılır.

Vakıflar Genel Müdürlüğü idare ve denetiminde olan mazbut vakıfların veya mülhak vakıfların mülkiyetindeki kültür varlıklarının 3194 sayılı İmar Kanununun 21 inci maddesi kapsamına giren ruhsata tâbi olmayan tadilat ve

tamiratları, özgün biçim ve malzemeye uygun olarak Vakıflar Genel Müdürlüğünce yaptırılır.

Taşınmaz kültür ve tabiat varlıkları ile bunların koruma alanlarında yapılan tadilat ve tamiratlara ilişkin uygulama öncesi ve sonrasına ait rapor ve belgeleri, ilgili idareler ve Vakıflar Genel Müdürlüğünce ilgili koruma bölge kurulu müdürlüklerine gönderilir.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin hususlar Bakanlıkça çıkarılacak bir yönetmelikle belirlenir.

Koruma bölge kurullarının oluşumu

MADDE 58. - (17.6.1987 tarih ve 3386 sayılı Kanun, 14.7.2004 tarih ve 5226 sayılı Kanun ile değişik) Koruma bölge kurulları aşağıda belirtilen üyelerden oluşur;

- a) Arkeoloji, sanat tarihi, hukuk, mimari ve şehir plancılığı konularında uzmanlaşmış kişiler arasından Bakanlıkça seçilecek beş temsilci,
- b) Yükseköğretim Kurulunca, kurumlarının arkeoloji, sanat tarihi, mimarlık, şehircilik bilim dallarından aynı daldan olmamak üzere iki öğretim üyesi,
- c) Görüşülecek konu, belediye sınırları içinde ise ilgili belediye başkanı veya teknik temsilcisi, dışında ise ilgili valilikçe seçilecek teknik temsilci,
- d) Görüşülecek konu, Bayındırlık ve İskân Bakanlığı ile ilgili ise Bayındırlık ve İskân Müdürlüğünden bir teknik temsilci,
- e) Görüşülecek konu, Vakıflar Genel Müdürlüğü ile ilgili ise Vakıflar Bölge Müdürü veya teknik temsilcisi,
- f) Görüşülecek konu, Çevre ve Orman Bakanlığı ile ilgili ise konuyla ilgili teknik temsilci.
- g) Görüşülecek konunun müze müdürlüğünü ilgilendirmesi halinde ilgili müze müdürü. İlgili meslek odaları koruma bölge kurulu toplantılarına gözlemci olarak katılabilirler. Ayrıca kurula oy hakkı olmamak kaydıyla danışman uzman çağrılabilir.

MADDE 59. - (17.6.1987 tarih ve 3386 sayılı Kanun ile yürürlükten kaldırılmıştır.)

Kurul üyeliğinin sona ermesi ve üyelik süresi

MADDE 60. - (17.6.1987 tarih ve 3386 sayılı Kanun ile yürürlükten kaldırılmıştır.)

Kararlara uyma zorunluluğu

MADDE 61. - (14.7.2004 tarih ve 5226 sayılı Kanun ile değişik) Kamu kurum ve kuruluşları ve belediyeler ile gerçek ve tüzel kişiler, Koruma Yüksek Kurulu ve koruma bölge kurullarının kararlarına uymak zorundadır. Koruma Yüksek Kurulunun ilke kararları Resmî Gazetede yayımlanır.

Plânlama yetkisi bulunan kamu kurum ve kuruluşları ile valilik ve belediyeler, kurullarca alınmış ve alınacak sit alanı, derecelendirilmesi, sit geçiş dönemi koruma esasları ve kullanma şartları, koruma amaçlı imar plânları ve revizyonlarına ilişkin kararlara karşı altmış gün içerisinde Koruma Yüksek Kuruluna itiraz edebilirler.

Bu itirazlar, Koruma Yüksek Kurulunca incelenir ve en geç altı ay içinde karara bağlanır. Koruma Yüksek Kuruluna yapılacak itirazlarla ilgili usul ve esaslar Bakanlıkça çıkarılacak bir yönetmelikle belirlenir.

Kurul üyelerinin yolluk ve gündelikleri

MADDE 62. - Koruma Yüksek Kurulu ve Koruma bölge kurulları üyelerinden umumi harcırah hükümlerine tabi bulunanların kurul toplantıları için memuriyet mahalleri dışındaki seyahatlerinde yıl giderleri ve gündelik, tabii

üyelere mensup oldukları kurumlarınca; diğer üyelere, Kültür ve Turizm Bakanlığınca ödenir.

Kurullarla ilgili yönetmelik

MADDE 63. - Yüksek Kurul ile Koruma Bölge Kurullarının görev, yetki ve sorumlulukları ile bu Kurulların kendi aralarındaki ve Kültür ve Turizm Bakanlığıyla olan ilişkileri bir yönetmelikle düzenlenir.

Altıncı Bölüm - İkramiye ve Cezalar

Kültür varlıklarını bulanlara verilecek ikramiye

MADDE 64. - Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde yer üstünde, yer altında ve su altında bulunan taşınır kültür varlıklarını 4 üncü maddede yazılı makam ve mercilere, aynı maddede yazılı süreler içerisinde haber verenlere:

- a) Bulunan varlık, bulanın mülkü ise bu Kanunun 24 üncü ve 25 inci maddeleri uygulanır. Ayrıca ikramiye verilmez.
- b) Bulunan varlık başkasının mülkü içinde ise Kültür ve Turizm Bakanlığınca varlığın değeri dikkate alınarak, takdir olunacak bedelin %80'i ikramiye olarak bulan ile mülk sahibi arasında yarı yarıya paylaşılır.
- c) Kültür varlığı Devlete ait arazide bulunmuş ise, takdir olunacak bedelin %40'ı bulana ikramiye olarak verilir.
- d) Nerede bulunursa bulunsun haber verilen kültür varlığı korunması gerekli nitelikte olmadığı takdirde haber verenlere bu Kanunun 25 inci maddesindeki işlem uygulanır. Ayrıca ikramiye verilmez.
- e) Nerede olursa olsun, yeni bulunup da 4 üncü maddede yazılı süreler içinde haber verilmediğinden dolayı gizlenmiş sayılan kültür varlıklarını haber verenler ile, bunları yakalayan kamu görevlilerine, 1905 sayılı "Menkul ve Gayrimenkul Emval ile Bunların İntifa Haklarının ve Daimi Vergilerin Mektuplarını Haber Verenlere Verilecek İkramiyelere Dair Kanun"da taşınır mallar için gösterilen oranlar dahilinde tespit edilen bedel ikramiye olarak verilir.
- f) Yukarıdaki fıkralardan herhangi biri uyarınca kültür varlıklarını bulan, haber veren veya yakalayan kişiler birden fazla ise verilecek ikramiyeler bunlar arasında eşit olarak paylaşılır.
- g) Yukarıda belirtilen ikramiyelerin tahakkuk ve tediyesine ait işlemler Maliye ve Kültür Bakanlıklarınca birlikte yönetmelik esaslarına göre yapılır.

Cezalar

MADDE 65. - (14.7.2004 tarih ve 5226 sayılı Kanun ile değişik) Bu Kanunun 9 uncu maddesine aykırı hareket edenler:

- a) Korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarının yıkılmasına, bozulmasına, tahribine, yok olmasına veya her ne suretle olursa olsun zarara uğramalarına kasten sebebiyet verenler iki yıldan beş yıla kadar ağır hapis ve beşmilyar liradan onmilyar liraya kadar ağır para cezasıyla cezalandırılırlar.
Bu fiiller korunması gerekli kültür ve tabiat varlığını yurt dışına kaçırmak maksadıyla işlenmiş ise yukarıda belirtilen cezalar bir kat artırılır.
- b) Sit alanlarında geçiş dönemi koruma esasları ve kullanma şartlarına, koruma amaçlı imar plânlarına ve koruma bölge kurullarınca belirlenen koruma alanlarında öngörülen şartlara aykırı izinsiz inşaat ve fizikî müdahale yapanlar veya yaptırımlar, iki yıldan beş yıla kadar ağır hapis ve beşmilyar liradan onmilyar liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılırlar.
- c) Bu kanunda belirli usuller dışında usulsüz yıkma ve imar izni verenler iki yıldan beş yıla kadar ağır hapis cezası, ayrıca beşmilyar liradan onmilyar liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılırlar.

d) Bünyesinde koruma, uygulama ve denetim büroları kurulmuş idarelerden bu Kanunun 57 nci maddesinin altıncı ve yedinci fıkraları uyarınca izin almaksızın veya izne aykırı olarak tamirat ve tadilat yapanlar ile izinsiz inşaî ve fizikî müdahale yapanlar veya yaptırımlar bir yıldan üç yıla kadar ağır hapis ve üçmilyar liradan altımilyar liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılırlar.

Usulsüz belge verenler, ilan ve tebligat yapanlar

MADDE 66. - Bu kanunun 16 ncı maddesinde yer alan yasaklara aykırı olarak belge verenler, suç diğer kanunlarda daha ağır bir cezayı gerektirmediği hallerde, bir yıldan üç yıla kadar hapis ve yirmi beş bin liradan yüz bin liraya kadar ağır para cezası ile; bu Kanunun 7 nci maddesinde yer alan ilan ve tebligatı bilerek, süresinde usulüne uygun yapmayanlar ise, üç aydan bir yıla kadar hapis, bin liradan otuz bin liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılırlar.

Haber verme sorumluluğuna - kültür varlığı ticaretine ve ikametgâhı ticarethane olarak gösterme yasağına aykırı hareket edenler

MADDE 67. - Bu kanunun 4,27,28 inci maddelerine aykırı hareket edenler, bir yıldan üç yıla kadar hapis ve yirmi beş liradan yüz bin liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılırlar.

Yurt dışına çıkarma yasağına aykırı hareket edenler

MADDE 68. - Bu Kanunun 32 nci maddesinin birinci fıkrasına aykırı davrananlara, beş yıldan on yıla kadar ağır hapis, yüz bin liradan üç yüz bin liraya kadar ağır para cezası ile hükmolunur.

Ayrıca kültür ve tabiat varlığına el konularak müzeye teslim edilir.

Bu fiillerin işlenmesi sırasında kullanılan her türlü eşya ve araçlara el konulur. Kamu kuruluşlarına ait eşya ve araçlar bu hükmün dışındadır.

Tetkik ve kontrole muhalefet

MADDE 69. - Bu Kanunun 29 uncu maddesinde yer alan tetkik ve kontrole muhalefet edenler ile 41 inci maddede yer alan nakil işlerine aykırı hareket edenler altı aydan bir yıla kadar hapis ve yirmi beş bin liradan yüz bin liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılırlar.

Özel mülkiyete konu olanlar

MADDE 70. - Bu kanunun 24 üncü maddesine aykırı hareket edenler bir yıldan üç yıla kadar hapis ve yirmi beş bin liradan yüz bin liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılırlar.

Kazı, sondaj ve araştırmaya ilişkin hükümlere aykırı hareket

MADDE 71. - Bu Kanunun 38,42 ve 43 üncü maddelerine aykırı hareket edenler elli bin liradan iki yüz bin liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılırlar

Kamu personeline ilişkin kararlar

MADDE 72. - Bu Kanunun uygulanmasında, görevli kamu personeli hakkında yapılacak iş ve işlemler ve alınacak her türlü kararlar ve bu kararlara karşı yapılacak itirazlar, öncelikle incelenir ve sonuçlandırılır.

Özel müze ve koleksiyonculara ilişkin hükümlere aykırı hareket

MADDE 73. - Bu Kanunun 26,30 ve 31 inci maddelerine aykırı davrananlara, suç daha ağır bir cezayı gerektirmiyorsa, üç aydan bir yıla kadar hapis ve yirmi beş liradan yüz bin liraya kadar ağır para cezası verilir.

İzinsiz araştırma, kazı ve sondaj yapanlar

MADDE 74. - Ruhsatsız sondaj ve kazı yapanlara, iki yıldan beş yıla kadar ağır hapis ve elli bin liradan iki yüz bin liraya kadar ağır para cezası; izinsiz define araştıranlara da bir yıldan beş yıla kadar ağır hapis ve yirmi beş liradan yüz bin liraya kadar ağır para cezası; izinsiz araştırma yapanlara elli bin liradan iki yüz bin liraya kadar ağır para cezası verilir. Bu filleri yurt dışına kültür varlıklarını kaçırma amacıyla yaptıkları anlaşılmal ve fiili işleyenler, kültür varlıklarının korunmasında görevli kişiler ise bu maddede yazılı cezanın iki katı verilir. Bu kişiler ellerinde bulunan kültür varlıkların, bedel ödemeksizin alınıp, ilgili müzelere teslim edilir.

Cezaların artırılması

MADDE 75. - (14.7.2004 tarih ve 5226 sayılı Kanun ile değişik) Türk Ceza Kanunu'nun ikinci kitap, onuncu babının 1 inci ve 2 nci fasıllarında yazılı suçların konusu bu Kanunun kapsamına giren kültür varlıkları ise, muayyen olan ceza üçte birinden az olmamak üzere, iki katına kadar artırılarak hükmolunur.

Türk Ceza Kanununun ikinci kitap, onuncu babının yedinci faslında yazılı suçların konusu, bu Kanun kapsamına giren taşınır kültür varlıkları ise, muayyen olan ceza üçte birinden az **olmamak üzere iki katına kadar artırılarak hükmolunur.**

Yedinci Bölüm - Diğer Hükümler

Yürürlükten kaldırılan kanunlar

MADDE 76. - 28 /2 /1960 tarih ve 7463 sayılı "Hususi Şahıslara Ait Eski Eserlerle Tarihi Abidelerin İstimlâki Hakkında Kanun "; 25 /4 /1973 tarihi ve 1710 sayılı "Eski Eserler Kanunu "; 2 /7 /1951 tarih ve 5805 sayılı "Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu Teşkilini ve Vazifelerine Dair Kanun" ile 18 /6 /1963 tarih ve 1741 sayılı "Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu Teşkilini ve Vazifelerine Dair 2 Temmuz 1951 tarihli ve 5805 sayılı Kanunda Bazı Değişiklikler Yapılması Hakkında Kanun " yürürlükten kaldırılmıştır.

EK MADDE 1. - (14.7.2004 tarih ve 5226 sayılı Kanun ile değişik) Bu Kanunda yer alan "Koruma Kurulu" ibareleri "koruma bölge kurulu" olarak değiştirilmiştir.

Alan yönetimi, müze yönetimi ve anıt eser kurulu

EK MADDE 2. - (14.7.2004 tarih ve 5226 sayılı Kanunla eklenmiştir.) Yönetim alanlarında alan yönetimi, ulusal nitelikli müzelerde ise müze yönetimi, anıt eserlerde anıt eser kurulu kurulur.

a) Yönetim alanları ile bunların bağlantı noktalarının korunması, değerlendirilmesi ve geliştirilmesi amacıyla kentsel sitlerde birden fazla belediyeyi ilgilendirmesi halinde büyükşehir belediyesi eşgüdümünde ilgili belediyeler, tek bir belediyenin görevi alanına girmesi halinde ilgili belediye, diğer yerlerde ise Bakanlıkça yönetim plânı taslağı hazırlanır veya hazırlattırılır.

Hazırlanan taslağın karara bağlanması ve uygulanması konusunda önerilerde bulunmak amacıyla, alanda mülkiyet hakkı bulunanlar, meslek odaları ve sivil toplum örgütleri ile üniversitelerin ilgili bölüm temsilcilerinden oluşan bir danışma kurulu kurulur.

Eşgüdümün sağlanması amacıyla, kentsel sitlerde ilgili belediye diğer yerlerde Bakanlıkça bir alan başkanı belirlenir. Bakanlıkça belirlenen alan başkanlığı görevini fiilen yürütenlere, Devlet memurları aylık katsayısının (20000) gösterge rakamı ile çarpımı sonucu bulunacak tutarı aşmamak kaydıyla Bakan tarafından belirlenecek miktarda, damga vergisi hariç herhangi bir vergiye tâbi tutulmaksızın çalışmayı takip eden her ay başında Kültür ve Turizm Bakanlığı Döner Sermaye İşletmesi Merkez Müdürlüğü bütçesinden ödeme yapılır.

Yönetim plân taslağı kapsamında hizmetine ihtiyaç duyulan idarelerin birer temsilcisi ve danışma kurulunca seçilecek iki üyenin katılımıyla eşgüdüm ve denetleme kurulu kurulur. Alan başkanı, kurulun da başkanıdır. Kurul, bu taslağı inceleyip mutabakata varmak suretiyle yönetim plânını altı ay içerisinde onaylamaya ve bu plânın uygulanmasını denetlemeye yetkilidir.

Kurulun denetim görevini yerine getirebilmesi amacıyla ilgili kurum uzman personelinden ve denetim elemanlarından oluşan bir denetim birimi kurulabilir. Bu birim, ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile üçüncü kişilerden yönetim plânı ve uygulaması ile ilgili her türlü bilgi ve belgeyi istemeye yetkilidir.

Kamu kurum ve kuruluşları, belediyeler ile gerçek ve tüzel kişiler, eşgüdüm ve denetleme kurulunca onaylanan yönetim plânına uymak, ilgili idareler, plân kapsamındaki hizmetlere öncelik vermek ve bu amaçla bütçelerine gerekli ödenekleri ayırmak zorundadır.

b) Bakanlıkça belirlenen ulusal nitelikli müzelerde, müze başkanı ve ona bağlı müze müdürü ile işletme müdürü ve müze kurulundan oluşan müze yönetimi kurulur.

Müzelerde; kayıt, tescil, envanter, depolama, eserlerin her türlü bakım ve onarımı, sergilenmesi ve korunması, kültürel, eğitim ve bilimsel faaliyetler müze müdürü tarafından; tanıtım, satış üniteleri yönetimi, etkinlik organizasyonu, ziyaretçi yönetimi, çevre düzenlemesi, bakım-onarım, temizlik işleri işletme müdürü tarafından yürütülür.

Müze başkanı, kendisine bağlı müdürlüklerin faaliyetlerinin eşgüdüm ve denetimi ile müzenin ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşlar nezdinde temsiline yetkilidir.

Müze başkanlığı görevini yürütmek üzere; arkeoloji, sanat tarihi, antropoloji, etnoloji, iktisat, işletme, kamu yönetimi gibi dallarda eğitim görmüş kimseler arasından Bakanlıkça bir müze başkanı atanır.

Tüm müzelerde o müzeye münhasıran ayrıca müze kurulu oluşturulur. Müze kurulu müzenin bulunduğu yerdeki üniversitelerin ilgili bölümlerinden öğretim üyeleri, meslek odaları, sivil toplum örgütü temsilcileri ve yerel yönetimlerin temsilcileri ile müzeye bağışta bulunanlardan Bakanlıkça uygun görülen kişilerden oluşur. Müze kurulu, bünyesinden bir başkan seçer.

Müze kurulunun görüşleri doğrultusunda müze için mekansal ve fiziksel gelişim, tematik gelişim ve vizyon, eser, koleksiyon korunması ve geliştirilmesi, tanıtım ve teşhir gibi konuları kapsayan yıllık ve beş yıllık koruma ve geliştirme projesi hazırlanır. Koruma ve geliştirme projesi kapsamında uygulamaları denetlemek, müzenin tanıtımını yapmak, müzeye bağış toplamak, onursal müze dostu ödülü vermek müze kurulunun yetkisindedir. Müze kurulu müzenin işleyişine dair her yıl düzenli olarak rapor hazırlar. Bakanlık bu raporları değerlendirmeye almak zorundadır.

c) Taşınmaz kültür varlığı niteliğindeki anıt eserler için ise, o esere münhasır anıt eser kurulu oluşturulur. Kurul; eserin bulunduğu yerdeki üniversitelerin ilgili bölümlerinden öğretim üyeleri, meslek odaları, sivil toplum örgütü temsilcileri ve yerel yönetimlerin temsilcileri ile eserin korunması ve geliştirilmesi için bağışta bulunanlardan Bakanlıkça uygun görülen kimseler ile bu eserler için tasarruf yetkisine sahip idarenin temsilcisinden oluşur. İlgili idarenin temsilcisi bu kurulun başkanıdır.

Kurul, eser için mekansal ve fiziksel gelişim, tematik gelişim ve vizyon, eserin korunması ve geliştirilmesi, tanıtım ve teşhir gibi konuları kapsayan yıllık ve beş yıllık koruma ve geliştirme projesi hazırlar. Koruma ve geliştirme projesi kapsamındaki uygulamalar, anıt eserin tanıtımını yapmak, anıt eser için bağış toplamak, onursal ödüller vermek anıt eser kurulunun yetkisindedir. Kurul; eserin korunması, yaşatılması ve geliştirilmesine ilişkin her yıl düzenli olarak rapor hazırlar. İlgili idareler bu raporları değerlendirmeye almak zorundadır.

Bu maddenin uygulanması ile ilgili usul ve esaslar Bakanlıkça hazırlanacak bir yönetmelikle düzenlenir.

EK MADDE 3. - (14.7.2004 tarih ve 5226 sayılı Kanunla eklenmiştir.) 383 sayılı Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığı Kurulmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname, 2873 sayılı Milli Parklar Kanunu, 4915 sayılı Kara Avcılığı Kanunu, 4533 sayılı Gelibolu Yarımadası Tarihi Millî Parkı Kanunu ile belirlenen alanlarda ek-2 maddenin (a) fıkrası hükümleri uygulanmaz.

GEÇİCİ MADDE 2. - Gerçek ve tüzel kişiler, koleksiyoncular, bu Kanuna göre çıkarılacak yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç ay içinde, ellerinde bulunan korunması gerekli taşınır kültür ve tabiat varlıklarını, menşe

göstermeksizin, 24 ve 25 inci maddeler göre devlet müzelerine satabilir veya envanter defterlerine kayıt ederek en yakın müzeye onaylattırmaları şartıyla Kanunun 24 üncü maddesi hükmünden yararlanabilirler.

GEÇİCİ MADDE 3. - (14.7.2004 tarih ve 5226 sayılı Kanun ile değişik) Kültür ve tabiat varlıklarını koruma kurulları, Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte kültür ve tabiat varlıklarını koruma bölge kurullarına, kültür ve tabiat varlıklarını koruma kurulu büro müdürlükleri, Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte kültür ve tabiat varlıklarını koruma bölge kurulu müdürlüklerine dönüşür.

Kanunda belirtilen yönetmelikler, Kanunun yayımı tarihinden itibaren bir yıl içinde çıkarılır. Bu düzenlemeler yapıncaya kadar mevcut yönetmeliklerin bu Kanuna aykırı olmayan hükümleri uygulanır.

GEÇİCİ MADDE 4. - (17.6.1987 tarih ve 3386 sayılı kanun ile yürürlükten kaldırılmıştır.)

Yürürlük

MADDE 77. - Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 78. - Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Appendix B

The petition of application of the Chamber of Architects for the lawsuit for the suspension and cancellation of the decision of the Regional Council of Conservation that was against the registration of the Grand Ankara Hotel, which is explaining why it should be registered as heritage.

NÖBETÇİ İDARE MAHKEMESİ BAŞKANLIĞI'NA

ANKARA

YÜRÜTMİYİ DURDURMA VE DURUŞMA İSTEMLİDİR

DAVACI : Mimarlar Odası Ankara Şubesi

Konur Sokak 4-3 Kızılay Ankara

VEKİLİ : Av. M. Fevzi ÖZLÜER

Konur Sokak 4-3 Kızılay Ankara

DAVALI : Kültür ve Turizm Bakanlığı

Kültür ve Turizm Bakanlığı Ankara

DAVA KONUSU : Ankara Otelinin Tescil edilmesine ilişkin müvekkil Mimarlar Odası Ankara Şubesi'nin 31.08.2006 gün ve 07-922 sayılı talebinin, Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nun 20.10.2006 tarih ve 1877 sayılı kararı ile reddine ilişkin işlemin iptali ve öncelikle yürütmesinin durdurulması hakkındadır.

TEBLİĞ TARİHİ : 7.11.2006

HUKUKSAL AÇIKLAMALAR:

Mimarlar Odası Ankara Şubesi, mimari mirasla doğrudan ilgili bir meslek bir grubunun temsilcisi olarak, Ankara'nın kentsel kimliğinin korunması ve geliştirilmesi konusunda gerçekleştirdiği çalışmalar kapsamında Büyük Ankara Oteli'nin tescili talebiyle, **31.08.2006 gününde** Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'na başvurmuştur. (EK 1a) Aynı zamanda, Docomomo-Türkiye ve ICOMOS'da benzer başvurularda bulunmuştur(EK 1a).

Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu 20.10.2006 tarih ve 1877 sayılı kararı ile Mimarlar Odası Ankara Subesi'nin ve ICOMOS'un tescil talebini reddetmiştir. (EK 1c)

Hiçbir hukuki gerekçeye dayanmayan ve ilgili kararda özellikle özel mülkiyette olduğu belirtilen dava konusu eserin tescil edilmemesinde hukuka aykırılıklar nedeniyle is bu dava açılmıştır. ICOMOS'un tüzel kişiliği olmaması nedeniyle bu dava subemiz tarafından açılmıştır. Bu açıklamalar doğrultusunda, her şeyden önce sayın mahkeme heyetine tescili talep edilen eserin mimari, tarihi ve kültürel değeri mevcut mevzuata uygun kapsamda aktarılmaya çalışılacaktır:

Baskent'in önde gelen binalarından, İsviçreli Mimar Marc J. Saugey'nin eseri olan Büyük Ankara Oteli, tasarlanıp inşa edildiği yılların (1956-1966) dönem özelliklerini taşıyan, modern mimarlığın nitelikli bir örneğidir. Otel, mimari değerinin yanı sıra, yakın tarihimizin bir tanığı olarak kentin siyasi ve kamusal belleğindeki yeri nedeniyle de 'korunması gereken kültür varlığı' niteliğini taşımaktadır. (EK 1b)

Korunmaya değer bulunan kültür varlıkları tanımı günümüzde yalnızca uzak geçmişin mirasıyla sınırlı olmayıp, yakın geçmişin çağdas kültür mirasını da kapsamaktadır. Modern mimarlık ürünlerinin 'kültür mirası' sayılabilmesi için gözetilen ölçütler, tarihi yapı stoku için olduğu gibidir; bu konuda yerlesik yaklaşım, yapının aşağıdaki değerleri taşıması yönündedir:

- **Toplumun sosyal, ekonomik ve kültürel yaşamını mekâna yansıtması nedeniyle taşıdığı BELGE değeri,**
- **Kentsel belleğin bir parçası olarak KİMLİK değeri,**
- **Yapıldığı dönemin tasarım ve mimari anlayışını yansıtması açısından MİMARİ değeri,**
- **Toplumun gereksinmesinin halen karşılayabilmesi açısından İŞLEVSEL ve EKONOMİK değeri,**
- **Kendisine çağdaş toplumda bir yer bulabilmesinden kaynaklanan SÜREKLİLİK değeri,**
- **Toplumsal bellekteki olaylarla ilişkisi bakımından ANI değeri,**
- **İlk tasarım ilkeleri ve uygulama tekniklerini koruması bakımından ÖZGÜNLÜK değeri.**

Modern mimarlık mirasının belgelenmesi ve korunması konusunda 1988'den bu yana uluslararası platformda çalışmalarını sürdüren Docomomo (Documentation and Conservation of the Modern Movement) kuruluğu, nitelikli modern mimarlık ürünlerinin envanteri ve tesciline yönelik çalışmalarını bu evrensel ölçütler çerçevesinde sürdürmektedir. Bir yapının toplum ve kent tarihi, kent kimliği ve mimarlık kültürü açısından taşıdığı değerler, tasarlanıp inşa edildiği dönemi temsil etme gücünü isaret etmesi nedeniyle, yapıyı kültür varlığı konumuna taşımaktadır.

Günümüzde çağdas koruma anlayışının artık “eski” ve “tarihsel” lik kavramlarının dışına çıkarak her dönemin kentleşme ve mimarlık anlayışını yansıtan özgün örneklerinin de korunması ve geliştirilmesine yöneldiği göz önünde bulundurulacak olursa, 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nda 14.7.2004 tarihli 5226 sayılı Yasa ile yapılan değişiklik sonucunda getirilen “kültür varlığı” ; “tarih öncesi ve tarihi devirlere ait bilim, kültür, din ve güzel sanatlarla ilgili bulunan veya tarih öncesi yada tarihi devirlerde sosyal yasama konu olmuş bilimsel ve kültürel açıdan özgün değer taşıyan yer üstünde, yer altında veya su altındaki bütün taşınır ve taşınmaz varlıklardır” tanımı da esasen bu yeni koruma anlayışını içerdiği görülmektedir.. Bu

açıklamalar ışığında Büyük Ankara Otelinin tasıdığı kültür varlığı özellikleri bu çerçevede, yapının toplumsal bellekteki yeri, mimari ve kentsel değerleri ve müellif özelliklerini konu eden başlıklar altında hukuksal açıklamaya ihtiyaç vardır.

1. Yapının Toplumsal Bellekteki Yeri

Büyük Ankara Otel, kentin en prestijli güzergâhı olan Atatürk Bulvarı üzerindeki konumu ve Emek Ishanı'ndan sonra Bulvar üzerindeki yüksek yapılanmanın ikinci örneği olması nedeniyle, adını tasıdığı kent için bir simge yapı özelliği tasıtmaktadır. Dönemin Ankara kartpostalları yapıyı genellikle, Ankara'ya hâkim konumu ve karakteristik çatı formuyla algılandığı yönden gösterir (**Resim 1**).

Otel, Ankara'nın siyasi yaşamında tarihi Ankara Palas Otelinin, gündelik yaşam tarihinde ise İstanbul Hilton Otelinin etkileri ile kıyaslanabilecek öneme ve anılar birikimine sahiptir. Ankara'nın baskent olduğu ilk yıllarda Ulus semti şehrin idari ve sosyal merkezini oluşturunken, merkezin giderek Yenisehir'e kaymasıyla, 1950'li yıllardan itibaren yönetim ve prestij yapıları Atatürk Bulvarı üzerinde konumlanmaya başlamıştı. Büyük Millet Meclisi'nin Bulvar yönünde karşı sırasına yerlesen Büyük Ankara Otel, Cumhuriyet'in ilk yıllarında Ulus'ta Ankara Palas'ın I. ve II. Meclis binalarıyla kurduğuna benzer bir ilişkiyi son Meclis binası ile kurmaktadır. Büyük Ankara Otel, TBMM'nin yanısıra Bakanlıklar ve Elçiliklere de yakınlığı nedeniyle, hizmet verdiği yıllarda siyasi ve diplomatik çevrelerin uğrak yeri olmuştur. Siyasilerin odalarını yıllığına kiraladığı bilinen Otel, Türkiye'nin yakın tarihinde birçok siyasi görüşmeye ve koalisyon pazarlığına sahne oluşuyla, basın ve medyanın odagında idi. Otel, bir dönemin hareketli siyaset kulisi olarak islev görmüş oluşuyla, bir romana da adını vermiştir. Üzerinde yapının adı ve amblemini taşıyan fotoğraf çerçeveleri, antetli not kâğıtları, kül tablaları gibi anı nesnelere internet sitelerinde açık arttırmalarla alıcı buluyor olması bile, Otel'in toplumsal bellekteki yerini ortaya koymaya yetecek bir kanıt olarak durmaktadır.

Büyük Ankara Otel, 1950'li yıllarda geliştirilmeye çalışılan turizm sektörüne Emekli Sandığı'nın öncü olmasıyla girilen otel yatırımlarından biridir. Projelendirmesi İsviçreli bir firmaya (Société Générale Pour L'Industrie) verilmiştir. Yapımının

tamamlandığı 1966 yılından, 1986'da Ankara Hilton Oteli'nin açılışına kadar Baskent'in tek bes yıldızlı oteli olma unvanını tasımış olan Büyük Ankara Oteli, bu yönüyle en az iki kusak Ankaralı için nitelikli yaşam çevresinin örnekliliğini yapmıştır. Önemli toplantılara ve törenlere ev sahipliği yapan modern tefrisli balo ve toplantı salonları ve yüzme havuzlu teraslarıyla, Baskent'in gündelik yaşamında İstanbul'un Hilton Oteli'ne benzer bir işlev ve anlam yüklenmiştir. Sehrin en güzel mekânlarından olan Ankara manzaralı çatı lokantası, kentlinin hafızasında yalnızca seçkin atmosferiyle değil, Ankara'da örneği sayılı olan modernist mekânıyla iz bırakmıştır. Otel sadece yüksek gelir gruplarını değil, orta sınıfı ve genç kusağı da ağırlamış, özellikle rampalı lobi mekânlarının sunduğu buluşma ve çay saati imkânlarıyla, kendini her kesime erişilebilir kılmıştır (**Resim 2**). Büyük Ankara Oteli'nin biriktirdiği anılar Ankaralıları olduğu kadar, başka şehirlerden ve yurt dışından Baskent'e yolu düşenleri de içine alan genişliktedir. Turizm hedefli bir web sitesinde California'dan bir eski müdavimi, Büyük Ankara Oteli üzerine şöyle yazıyor: “1968 yılında Ankara'da yasarken Otel'in çatısına yemek için defalarca gittim. (...) Artık yaşlı bir kadın sayılıyorum ama o harika oteli çok iyi hatırlıyorum. Bir gün Türkiye'ye ve Büyük Otel'e tekrar gelebilmeyi umuyorum.” (Pat Steele Riverside, California.)

2. Yapının Mimari Değeri

Mimarlık literatüründe Büyük Ankara Oteli, Türkiye'de 1960'lı yılların mimarisini temsil eden yapılar arasında ön sıralarda yer almıştır. Yapı, Uluslararası Modern Mimarlık Akımı'nın dik açılı tekil prizmatik blokları yerine, parçalı kompozisyon ve açılı geometrilerin egemen olduğu güçlü bir kütle plastigine sahiptir. Cephe plastigiyle Frank Lloyd Wright'in Price Tower binası ile paralelligi kurulan yapı, aynı yıllarda tasarlanmış İstanbul Sheraton Oteli (bugünkü Ceylan Intercontinental, AHE, 1959-1973) basta olmak üzere, dönemin büyük programlı ve çok katlı yapılarına örneklilik etmiştir.

Programın mimari çözümü, işlevlerin bes blokta yoğunlaşması şeklindedir (**Resim 3, 4**). Yüksek otel kütesinin (Blok A) iki yanında, Bulvar'a cephe veren alçak katlı kanatlarda balo salonu (Blok B) ile lobi ve sosyal mekânlar (Blok C) yer alır. Yönetim ve mutfaklar, otel bloğunun servis çekirdekleriyle ilişkili olarak, arkada Tunus Caddesi'ne

dönük alçak kütlede (Blok D) toplanmış; servis mahalleri ise teraslamanın kırık biçimlenisini izleyen bir diğer kütlede (Blok E) çözülmüştür.

20. yüzyıl modernizminin ‘Organik Mimari’ ve ‘Neoplastisizm’ anlayışlarına yakınlıkları bulunan yapı, mekân-kütle-yüzey ve mekân-strüktür-ayrıntı bütünlüğünü gözetken bir tasarıma sahiptir. Literatürde daha ziyade kütle plastigi ve güneş kırıcılı dış cephesiyle anılan Otel, iç mekân plastigi ile de öne çıkmaktadır. Lobi, balo salonu ve çatı lokantası, açılı biçimlenmenin üç boyutta hissedildiği zengin mekânlardır. Rampalarla birbirine bağlanan farklı seviyelerdeki lobi ve sosyal mekânlar, bu bakımdan özellikle anılmaya değerdir (**Resim 5**). Bu mahallerin açılı konumlardaki ahsap asma tavanları, açılı formlarla rölyeflendirilmiş renkli tas yüzeyleri ve dışla ilişkiyi koparmadan ısıyı denetleyen güneşkırıcılı yüzeyleri, akıcı mekân kurgusunu destekleyen unsurlardır (**Resim 6**). Yapıda klasik anlamda ‘bezeme’ olmamakla birlikte, anılan unsurlar modern mimarinin soyut bezeme anlayışının örnekleridir. Turgut Cansever’in deyişiyle ‘tektoniklerin tezyiniligi’ olarak adlandırılabilir bu bezeme anlayışı, iç cephelerde modernist zanaat tarzını örneklerken, dış cephelerde gelişmiş yapım teknikleri ve çağdas malzemeyle sürmektedir.

Binanın dış cepheleri, yerine ve işlevine göre farklı düzenlemeler gösterir. Balo salonunun fuayesi ile lobi mekânları Atatürk Bulvarı yönünde tamamen saydam tutulurken, Tunus Caddesi’ne ve komşu parsellere bakan çeperlerde doluluk etkisi egemendir. Bu bölümlerin yan ve arka cephelerinde kullanılan sık aralıklı düşey elemanlar (brisolet), iç mekânı yapısal elemanlarla perdelemekte ve dış kütleyle ayırıcı özellik kazandırmaktadır (**Resim 7, 8**). Yüksek blogun otel odaları önünde alüminyum güneş kırıcılar (ilk uygulamada siyah suni tas) kullanılmış, servis mekânlarının toplandığı cephede ise sasırtmalı dolu-bos kompozisyonuna yer verilmiştir (**Resim 9**).

Yapının dinamik biçim dili ve tektonikleri, özellikle giriş saçaklarındaki üçgen ve ‘V’ şekilli mantar strüktürlerde belirgindir (**Resim 10, 11**). Cesur konsollarıyla heykelsi bir özellik gösteren bu saçaklarda, dönemin yenilikçi mühendislik çözümlerinden kirissiz kabuk sistemi öngörülmüş, ancak uygulama kolaylığı nedeniyle ters kirisli çözümlerle saçak altlarında kirissiz görünüm sağlanmıştır. Bulvar’a bakan sosyal mekânlar (B ve C bloklar), geniş açıklıklı ve yüksek tavanlı hacimler olarak, geliskin

mühendislik çözümlerine sahiptir. Yapının teknik açıdan gelişkin bir diğer yönü, depreme karşı çok yüksek performans değerlerine sahip olmasıdır; Emekli Sandığı'nın diğer otellerine kıyasla minimum güçlendirme gerektirdiği, satış öncesi tamamlanmış mühendislik etüdlerinde ortaya çıkmıştır.

3. Yapının Kentsel Değeri

Emekli Sandığı'nın web sitesinde verilen bilgilere göre 22 katlı (19 kat + 3 zemin altı) olan Büyük Ankara Oteli, kütle-mekân plastigi ve strüktür bakımından olduğu kadar, kentsel tasarım yönünden de değer taşımaktadır. Otel'in yer aldığı kent adası üzerindeki konumlanışı ve kütlelerin biçimlenisi, kentsel mekânın deneyimine katkısı bakımından başarılıdır. 'V' şekilli yüksek blok, sunduğu farklı görünümle kent ölçeğinde landmark özelliğine sahipken, alçak katlı bölümler yaya ölçeğine ait duyarlı çeperler oluşturur. Tunus Caddesi'ni sınırlayan peyzaj ve müstemilat, servis ilişkisinin kurulduğu bir 'arka cephe' olarak ölçülü bir kapanıklık sergiler. Önde Atatürk Bulvarı'yla ilişki ise, yaya ölçeğinde ezici olmayan kütleler ve kente kamusal alan bırakan geniş bir giriş platosuyla kurulmuştur (**Resim 12**).

Yapıyı kamusal alanla bütünleştiren özellikleri, engelsiz dış mekânlarıyla sınırlı kalmayıp, seffaf ve kolay erişilebilir lobisiyle iç mekâna da taşınmıştır. Yapı, kentle bütünleşen bu tutumuyla bir 'dönem mimarisi' olarak taşıdığı değerlere ek olarak, 'baglamsal tasarım' anlayışını da örneklemektedir. Tarz olarak yerel motiflere yer vermeyişine karşılık, bulunduğu yere ait olabilen ve güçlü bir yer duygusu yaratan özelliğini buna borçludur.

4. Yapının Müellif ve Uygulama Mimarları

Büyük Ankara Oteli, mimarının strüktür tasarımından kentsel tasarıma uzanan birikimini ortaya koymaktadır. Seçkin bir 'avant-garde mimar' olarak anılan Marc J. Saugey (1908-1971), çok yönlü bir mesleki kariyere sahipti (Resim 12, 13). Cenevre'nin kent planlama kurulunda etkin üyeliği bulunan Saugey, Cenevre Üniversitesi'nde kentsel tasarım ve planlama stüdyosunda öğretim üyeliği yaptı (1961-1970). Expo 1964 için gerçekleştirdiği gergi strüktürlü İsviçre Ulusal Pavyonu ("The Harbour" of the Swiss

National Exhibition) projesinde Frei Otto ile birlikte çalışmış olması, mimarın teknik yönden de kalibresini gösterir. Uluslararası Mimarlar Birliği'nin (UIA) aktif bir üyesi olarak çeşitli komisyonlarda etkin görevlerde bulunmuş; Architecture Review ve Formes and Functions dergisinin yayınlanmasına katkıları olmuştur. 1954'den itibaren uluslararası üne kavuşan Saugey'nin, Türkiye dışında İspanya ve İtalya'da turizm yapıları bulunuyor. Cenevre'deki otel, sinema, konut ve ticaret yapıları son yıllarda koruma altına alınarak onarımları yapılmaktadır. Mimarın tüm görsel ve yazılı belgeleri (fotoğraflar, yazısmalar, gazete kupürleri ve mali belgeler dâhil olmak üzere) Cenevre'de Saugey Arsivi'nde bulunmakta, mikrofilm arşivinin bir kopyası ayrıca Bern'de saklanmaktadır. 2008 Nisan'ında Saugey'nin 1000. doğum günü nedeniyle, Cenevre'de bir dizi etkinlik düzenlenmekte ve bir monografi hazırlığı sürmektedir.

Yapının projelendirmesinde adları geçen Türk mimarlar ise, mimarlık tarihi ve elestirisine konu olmuş yayınlardan ve mimari proje yarışmalarından bilinmekte olan mimarlardır. Bazı kaynaklarda ortak müellif olarak geçen Yüksel Okan ile uygulama projelerinde ismi olan Yavuz Taşçı (hayatta) ve Adnan Unaran, ulusal proje yarışmalarında ödülleri ve seçkin uygulamaları bulunan, dönemin tanınmış mimarlarıdır.

2863 Kapsamında Tescillenmiş Modern Mimarlık Ürünleri

Türkiye'de 20. yüzyıla ait modern yapıların tescillenmesi, yürürlükteki yasalara göre yapıla gelmiştir. Ankara'da 20. yüzyıla ait toplam 287 tescilli yapı ve heykel içinde, geleneksel tarzlarda yapılar kadar özgün modern yapılar da yer almaktadır (örneğin Bruno Taut veya Seyfi Arkan'ın tüm eserleri, Sekip Akalın'ın Devlet Demiryolları, Martin Elsaesser'in Sümerbank'ı, Abidin Mortas'ın bir okul yapısı, vb.) Tescilli modern yapıların bir bölümü, mimari değerlerinin yanı sıra Cumhuriyet'in kuruluş dönemini temsil etmekte olan (anı değeri bulunan) örnekler iken, sözgelimi 1950'li yıllardan Emin Onat'ın Cenap And Evi, ya da 80'li yıllardan Özgür Ecevit'in Devlet Mezarlığı, yakın geçmisi temsil eden örnekler olarak tescillidirler. Keza, nasıl kentsel anıt özelliği bulunan Parasüt Kulesi tescilli ise, kentin kolektif belleğinde vazgeçilmez yerleri bulunan Atatürk Lisesi ve TED Ankara Koleji 2004 yılında tescillenerek koruma altına alınmıştır.

Modern yapıların kültür mirası olarak tescillenmesi, diğer şehirlerde de giderek daha çok önemsenmeye bağlanmıştır. Son yıllarda tescillenen modern yapılar arasında, Adana'da Seyfi Arkan'ın Halkevi (şimdi Büyükşehir Belediyesi ve Devlet Tiyatrosu) ile Semih Rüstem'in iki konut yapısı, İstanbul'da Mecidiyeköy Likör Fabrikası (Rob Mallet-Stevens, 1930'lar), Radyo Evi (Dogan Erginbas ve Ömer Günay, 1945), İstanbul Manifaturacılar Çarşısı (Dogan Tekeli, Sami Sisa, Metin Hepgüler, 1959), Sosyal Sigortalar Genel Müdürlüğü (Sedad Hakkı Eldem, 1962-64), Ataköy İlkokulu (Muhtesem Giray, 1962-65) ve Karayolları Binası (Mehmet Konuralp, Salih Sağlamer, 1973-77) sayılabilir.

Sayılan yapılar 2863 sayılı yasa kapsamında tescillenerek koruma altına alınmış olup, Büyük Ankara Oteli için tescil başvurusunun "yasa kapsamında kalmadığından" gerekçesiyle reddedilmiş olmasının, yasa kapsamı ve emsaller konusunda bilgi eksikliğinden olduğu anlaşılmaktadır.

HUKUKA AYKIRILIKLAR:

Tescili talep edilen yapının sahip olduğu özellikler dikkate alınarak kültür varlığı olarak tescili gerekir iken bu talebin reddinin; basta 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nun Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bu alanda verilen yetkiyi tanımlayan 10. maddesinin "Her kimin mülkiyetinde veya idaresinde olursa olsun, tasınmaz kültür ve tabiat varlıklarının korunmasını sağlamak için gerekli tedbirleri almak, aldırarak (...) Kültür ve Turizm Bakanlığı'na aittir." şeklindeki düzenlemesinin; kültür varlıklarının korunmasını ve bu yolda gerekli tedbirlerin alınmasını devlete bir görev olarak veren Anayasa'nın 63. maddesine göre Kültür ve Turizm Bakanlığına aynı zamanda bir görev de yüklediği dikkate alınarak sebep ve amaç yönlerinden hukuka uygun olmayan bir karar olduğu açıktır.

2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nun 6. maddesinde korunması gerekli tasınmaz ve kültür varlıkları arasında; önem ve özellikleri bakımından Kültür ve Turizm Bakanlığınca korunmalarında gerek görülen tasınmazlar da sayılmıştır.

Yasanın "Tespit ve Tescil" başlıklı 7. maddesinde ise; "Yapılacak tespitlerde, kültür ve tabiat varlıklarının tarih, sanat, bölge ve diğer özellikleri dikkate alınır. Devletin

imkanları göz önünde tutularak, örnek durumda olan ve ait olduğu devrin özelliklerini yansıtan yeteri kadar eser, korunması gerekli kültür varlığı olarak belirlenir. Korunması gerekli tasınmaz kültür ve tabiat varlıkları ile ilgili yapılan tespitler koruma bölge kurulu kararı ile tescil olunur.” denilmiştir.

Bütün bu düzenlemelere göre; Ankara Oteli'nin yukarda sayılan özellikleri göz önünde bulundurulmadan hiçbir gerekçeye dayanılmadan Ankara Oteli'nin tescil talebinin reddedilmesi sebep yönünden hukuka aykırıdır.

Ankara Oteli'nin korunması gerekli kültür varlığı olarak tescili gerekli iken, talebin reddine dair işlem amaç yönünde de hukuka aykırıdır. söyle ki, “Korunması Gerekli Tasınmaz Kültür ve Tabiat Varlıklarının Tespit ve Tescili Hakkındaki Yönetmeliğin” “Tespitlerde Değerlendirme Kıstasları” başlıklı 4. maddesinde

“Tasınmaz Kültür ve Tabiat Varlıklarından korunması gereklilerinin tespitindeki aşağıdaki hususlar göz önünde bulundurulur:

a) (...)

f) Tek yapılar için; tasınmazın sanat değeri, mimari, tarihi, estetik, mahalli, arkeolojik değerler kapsamı içinde; strüktüel, dekoratif, yapısal durum, malzeme, yapım teknolojisi, şekil bakımından özellik arzemesi(...)” denilmektedir. Tescili talep edilen Ankara Oteli'nin, yukarda tek tek açıklanan önem ve özellikleri yasal düzenlemelerde yer alan bu koşulları sağlamaktadır. Büyük Ankara Oteli, kültür varlığı olarak tescillenmek için gerekli koşul ve ölçütleri tümüyle karşılamaktadır. Yapının mimari, kentsel ve tarihi değerlerinin yanı sıra, uluslararası üne sahip Marc Saugey'nin tasarımı olması, başlı başına bir değer arz etmektedir. Ankara'nın sahip olduğu bu değeri tescilleyerek koruma altına alması, toplumsal hafıza ve çağdas mimarlık kültürü için olduğu kadar, nitelikli bir turizm yatırımının kârlılığı açısından da büyük bir kazanım olacaktır.

Otel'in 'korunması gerekli kültür mirası' olarak, Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'na göre tescili talep edilmektedir (Kanun No: 2863, 18113 Sayı, İkinci Bölüm, Madde 6-b). Yapının 'mimari eser' kimliğine sahip olması nedeniyle, ayrıca 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu çerçevesinde değerlendirilmesi gerekir. Bu bakımdan,

müellifine ulaşılabilen eserler için telif hakkının Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın uhdesine geçmekte olması, Bakanlığa ayrı bir sorumluluk yüklemektedir.

Bütün bu açıklamalar ışığında tescili talep edilen Büyük Ankara Oteli'nin Kültürel bir varlık olarak korunmasında kamu yararı olduğu ortadadır. Bu kamu yararı, belli bir dönemin toplumsal hafızasını, mekân algısını, sosyal ilişki düzeyini, insanların kentle ve mekânla ilişkilene biçimini, mimari değerlerle toplumun nasıl bir karşılıklı değerler kümesini yansıttığını göstermesiyle ilgilidir. Toplumsal yaşamın farklı dönemsel karakterlerini tanımlamamız, bu karakterlerin mekân, insan ve mimarlık hafızasını canlı tutmamız ve gelecek kuşaklara aktarmamız hukukun en temelde koruması altına aldığı "birlikte yaşama" kültürünün somutlanması ve sürekliliğinin vurgulanması açısından gereklidir. Birlikte yaşam kültürü etrafında örülmüş hukuk sistemi en temelde kendi varlık koşulunu korumak için bile onu inşa eden değerler kümesinin yansımalarına süreklilik kazandırmak veya bu sürekliliği hukuksal olarak korumakla yükümlüdür.

Yukarıda bilimsel dayanakları açıklanan eserin mimari, tarihi, estetik, sosyal ve ekonomik değerler bakımından korunması gerekli yapı olduğu ve tescil talebinin reddi yönündeki kararın bu bilimsel ve hukuksal gerekçeler karşısında dayanaksız kaldığı bir diğer gerçektir. Bu karar kamusal mekânın sürekliliğinin karşısında gerekçesiz kalmaktadır. Bu karar kamu yararına, kültürel zenginliğimizin kısımlar arasında aktarılması gerekliliğine bu nedenle hukuka ve ilgili yasal mevzuata amaç yönünden aykırıdır.

Koruma Bölge Kurulu'nun 20.10.2006 tarih ve 1877 sayılı kararı Gerekçesizdir, Bilimsel ve Yasal Dayanaktan Yoksundur.

Kurul, dava konumuzda anılan yapının tescili hakkında müvekkil tarafından yapılan başvuru ekinde ayrıntılı olarak yapılan bilimsel değerlendirmeler karşısında, hiçbir gerekçeye veya bilimsel kıstasa dayanmadan talebimiz reddetmiştir.

Oysa 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıkları'nı Koruma Kanunu'nun 57. maddesinde ve "Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu ve Koruma Bölge Kurulları

Çalışmaları ile Koruma Yüksek Kurulu'na yapılacak itirazlara Dair Yönetmelik'in 12. maddesinde Koruma Kurullarının görev, yetki ve çalışma esasları tanımlanırken "Alınan kararlar bu kanun ve ilke kararlarındaki dayanakları ile bilimsel gerekçeleri belirtilerek yazılır" denilmektedir. Dava konusu karar, gerekçesiz, dayanaksız, bilimsel verileri hiçe sayan ve bu nedenlerle hukuka ve ilgili mevzuata aykırıdır.

Korunmayan Ankara Oteli için Telifisi Güç Zararlar Doğmaktadır.

Türkiye Cumhuriyeti'nin ve Baskent Ankara'nın modernleşme projesinde döneminin mekânsal, estetik, tarihi ve mimari niteliklerini barındıran mimari eser, karakteristik niteliklerine uygun olarak islevselleştirilmesi gerekir. Bu açıdan tescil talebinin reddi kararı ile Ankara Oteli, kendi kaderine terk edilmiştir. Öyle ki, Ankara Oteli mülk sahibi, otelin korunması konusunda odamızın girişimlerine karşın kayıtsız kalmıştır. Hatta mülk sahipleri, Çankaya Belediyesi'nden cephe tadilatı için başvuruda bulunmuş ve proje müellifi bu ruhsat için gerekli olan sicil durum belgesini Oda'dan almamıştır. Uluslar arası mimarlık cemiyetleri Ankara Oteli'nin korunması için girişimlerde bulunmuşlar ve Kültür ve Turizm Bakanlığı'na dava konusu eserin korunması gerektiği yönündeki taleplerini iletmislerdir. (EK2-3) Konu basının gündemine de taşınmış ve yoğun bir kamuoyu oluşmuştur. (EK 4) Büyük Ankara Oteli'nin korunması için çeşitli mesleki yayınlar yayınlanmıştır. (EK5) Bunun üzerine de subemiz, bu hukuka aykırı ruhsat işlemine karşı 16. idare mahkemesi'nde dava açmıştır. Ancak edindiğimiz bilgilere göre mülk sahibi hukuksal sürece aldırıs etmeden tadilatlara devam etmektedir. Bu nedenlerle, yürütmeyi durdurma istemimize ilişkin telifisi güç zararlar koşulunun gerçekleştiği göz önünde bulundurulduğunda ilgili işlemin öncelikle yürütmesinin durdurulmasında üstün kamu yararı vardır.

HUKUKSAL NEDENLER: T.C. Anayasası, 6235 sayılı TMMOB Kanunu, 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu ile ilgili yönetmelik, diğer ilgili mevzuat.

SONUÇ VE İSTEM :

Ankara Oteli'nin Tescil edilmesine ilişkin müvekkil Mimarlar Odası Ankara Şubesi'nin 31.08.2006 gün ve 07-922 sayılı talebi, Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nun 20.10.2006 tarih ve 1877 sayılı kararı ile

reddedilmiştir. **Yukarda arz ve izah edilen nedenlerle ve resen gözetilecek sebeplerle, bilirkişi incelemesi de yaptırılarak,** Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nun Ankara Otel'i'nin tescil isteminin reddine ilişkin 20.10.2006 tarih ve 1877 sayılı kararının iptali ve öncelikle yürütmesinin durdurulmasına, yargılama giderleri ile vekâlet ücretinin davalı idareye yükletilmesine karar verilmesini saygılarımla arz ve talep ederim.

EKLER

1. Büyük Ankara Otel'i'nin Tescili için Başvuru

- a. Tescil başvurusu (Mimarlar Odası, Docomomo-Türkiye ve ICOMOS-Türkiye başvuruları)
- b. Tescil başvurusu eki, (Docomomo ve ICOMOS başvurularının Rapor bölümü)
- c. Tescil başvurularına verilen yanıt (Ankara KTV Koruma Bölge Kurulu)

2. Büyük Ankara Otel'i'nin Korunması için Destek Mektupları (tarih sırasına göre)

- a. DOCOMOMO-Avustralya (Documentation and Conservation of the Modern Movement / Modern Mirasın Belgelenmesi ve Korunması), Scott Robertson, Başkan (30 Ağustos 2006);
- b. UIA (Union Internationale d'Architecture / Uluslararası Mimarlar Birliği) (30 Ağustos 2006); Louise Cox, Eş Başkanı, UIA IV. Bölge (Asya ve Okyanusya) Eş Başkanı ve Bölge Kültürel Miras Koordinatörü;
- c. ICOMOS (International Council of Monuments and Sites / Uluslararası Anıtlar ve Sitler Konseyi) (4 Eylül 2006); Nur Akın, ICOMOS Türkiye Ulusal Komitesi Başkanı;
- d. İsviçre Büyükelçiliği, Ankara (4 Eylül 2006); Max Schweizer, The Chargé d'Affaires of Switzerland (İsviçre Maslahatgüzarı);
- e. DOCOMOMO-İsviçre, İsviçre Mimarlık Enstitüsü Başkanı ve Cenevre Üniversitesi'nden ilgili Profesörler (ortak mektup, 5 Eylül 2006); Prof. Bruno Reichlin, Başkan; Prof. Franz Graf, Başkan Yardımcısı; Catherine Dumont d'Ayot, Sekreter;
- f. DOCOMOMO-Bulgaristan (14 Eylül 2006); Dr. Dobrina Zheleva-Martins Viana, Docomomo Ulusal Sekreteryası;
- g. ODTÜ Mimarlık Bölümü Başkanı, Doç. Dr. Selahattin Önür (19 Eylül 2006);
- h. Gazi Üniversitesi Mimarlık Bölümü Başkanı ve Rektör Danışmanı, Prof. Dr. Ziya Utku (24 Eylül 2006);

Mektup içerikleri: Docomomo-Türkiye'nin konuyu duyurması üzerine uluslararası kuruluşlardan gelen destek mektuplarının ortak noktası, yapının kültür varlığı olarak tescillenmesi yönündedir. UIA (Uluslararası Mimarlar Birliği) ile DOCOMOMO (Modern Mirasın Belgelenmesi ve Korunması) kuruluşlarının ulusal birimlerinden gelen mektuplarda, yapının koruma altına alınma gerekçeleri sayılıyor. İSVİÇE BÜYÜKELÇİLİĞİ'nden gelen mektupta ise, Otel'in Ankara için bir anıt yapı olmanın yanında, Türkiye ile İsviçre arasındaki verimli kültürel ilişkilerin de bir ifadesi olduğuna değinilerek, yapının korunması gereken anıt olarak tescillenmesi destekleniyor.

3. Büyük Ankara Otel'i'nin Tescillenmesi Talebi için İmzalar

- a. 9. Uluslararası Docomomo Konferansı'na (24-29 Eylül 2006, İstanbul-Ankara) katılanların tescil talebi için imzaları,
- b. Catherine Dumond D'Ayot'nun yurtdışında topladığı imzalar.

4. Büyük Ankara Oteli'nin Yenilenmesi üzerine Basın (tarih sırasına göre)

- a. "Büyük Ankara Oteli'nin Geleceği Ne Olacak?" 31 Ağustos 2006
<http://www.arkitera.com/news.php?action=displayNewsItem&ID=11315>
- b. "Bir Baska Kentsel Hafıza Kaybı mı? Büyük Ankara Oteli'nde neler oluyor?" 31 Ağustos 2006
<http://www.yenimimar.com/general/news.asp?contID=1034>
- c. Basın Açıklaması, 31 Ağustos 2006 <http://www.mimarlarodasiankara.org/?id=2528>
- d. "Oda'dan Koruma Kurulu'na Ankara Oteli Basvurusu" *Hürriyet-Ankara*, 1 Eylül 2006.
- e. "Büyük Ankara Oteli Bozulmasın" *Sabah-Ankara*, 1 Eylül 2006, s. 7 <http://egazete.sabah.com.tr/buyutec/syf-AK-20060901-07.html>
- f. "Ankara'nın Bir Simgesi Daha Yok Oluyor" *Ancyra*, 1 Eylül 2006
- g. "Büyük Ankara Oteli'ne Ne Oluyor?" 1 Eylül 2006
http://www.mimdap.org/index.php?option=com_content&task=view&id=4519&Itemid=41
- h. "İkisi de Gözde Bina Ama Prestijleri Ayaklar Altında" *Hürriyet-Ankara*, 3 Eylül 2006.
- i. "Büyük Ankara Oteli'nin Korunmasına Uluslararası Destek" 4 Eylül 2006
http://www.mimdap.org/index.php?option=com_content&task=view&id=4568&Itemid=47
- j. "Mimarların 'Büyük Ankara' Hassasiyeti" *Cumhuriyet-Ankara*, 8 Eylül 2006, s. 9
- k. "Baska bir Kentsel Hafıza Kaybı mı? Büyük Ankara Oteli'nde Neler Oluyor?" *Yenimimar*, Sayı 41, Eylül 2006, s. 11.

5. Büyük Ankara Oteli'nin Yenilenmesi Üzerine Mesleki Yayınlar

- a. Aydan Balamir, Alev Erkmen, "Büyük Ankara Oteli'nin Onarımı: Marc Saugéy'nin Tasarımını Degistirmeden" *Arredamento Mimarlık* (100+95) Ekim 2006, 96-104.
- b. Aydan Balamir, "Büyük Ankara Oteli'nin Yenilenmesi" *Yapı* (299) Ekim 2006, 10.
- c. Güven Günes, "Büyük Ankara Oteli: Bir Mimari Yapıtın Yönetim ve Isletmedeki Bozulmayla Yozlastırılmasına Örnek" *Bülten* (43) Mimarlar Odası Ankara Subesi, Ekim 2006, 46-47.

6. Vekaletname

Davacı Mimarlar Odası Ankara Sube Vekili

Av. Mahmut Fevzi Özlüer

Appendix C

The court decision of the lawsuit by the Chamber of Architects against the Ministry of Culture for cancellation of the Council decision that was against the registration of the Grand Ankara Hotel.

T.C.
ANKARA
13. İDARE MAHKEMESİ

ESAS NO :2006/578
KARAR NO:2008/584

T.T. 06.05.2008

TMSGS MİM. ANKARA	3.4
TARİH: 06.05.2008	
YÜRÜTÜLEN EVR.: 1916	
DAŞITIM	
YK	✓
Av. F. Çeliker	✓
NOT:	

DAVACI : Mimarlar Odası Ankara Şubesi

VEKİLİ : Av. M. Fevzi ÖZLÜER
Konur Sokak 4-3 - Kızılay / ANKARA

DAVALI : Kültür ve Turizm Bakanlığı – ANKARA

**DAVALI YANINDA DAVAYA
KATILAN** : Çelikler Taahhüt İnşaat ve Sanayi A.Ş.

VEKİLİ : Av. Zeynep AYLA
Nenehatun Caddesi No:104
Gaziosmanpaşa / ANKARA

DAVANIN ÖZETİ : Ankara İli, Çankaya İlçesi, Atatürk Bulvarı üzerinde bulunan "Büyük Ankara Otel"nin 2863 sayılı Kanun kapsamında korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı olarak tescil edilmesi yolundaki Mimarlar Odası Ankara Şubesi talebinin reddine ilişkin Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun 20.10.2006 tarih ve 1877 sayılı kararının; Başkentinde önde gelen binalarından İsviçreli mimar Marc J. Saugey'in eseri olan Büyük Ankara Otelinin, tasarlanıp inşa edildiği yılların dönem özelliklerini taşıyan, modern mimarlığın nitelikli bir örneği olduğu, bu değerinin yanı sıra yakın tarihimizin bir tanığı olarak kentin siyasi ve kamusal belleğinde de önemli bir yeri bulunduğu, yapının toplumsal bellekteki yeri, mimari değeri, kentsel değeri, müellif ve uygulama mimarları dikkate alındığında korunması gerekli kültür mirası olarak tescilinin bilimsel ve hukuki bir zorunluluk olduğu, bu hususlar ve kamu yararı gözetilmeksizin gerekçesiz olarak tesis edilen işlemde hukuka uygunluk bulunmadığı iddialarıyla iptali istenilmektedir.

SAVUNMANIN ÖZETİ : Bir taşınmazın kültür varlığı olarak tanımlanabilmesi ve korumayla ilgili yasal düzenlemeler kapsamına alınabilmesi için belli değerler taşıması ve bu değerlerin ona belli nitelikler kazandırmasının gerektiği, Büyük Ankara Otel ile ilgili olarak Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü uzmanlarından oluşan heyet tarafından düzenlenen raporda, söz konusu yapının 2863 sayılı Kanun ve ilgili yönetmelikler kapsamında bir özelliği bulunmadığından tescil edilmesine gerek olmadığı yolunda görüş belirtildiği, tescil konusunda karar vermeye görevli ve yetkili olan Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunca konu görüşülerek, özel mülkiyete ait Büyük Ankara Otelinin 2863 sayılı Kanun kapsamında kalmadığı gerekçesiyle tescil isteminin yerinde görülmediği, idarenin takdir yetkisini kaldırarak biçimde karar verilmesinin hukuken söz konusu olamayacağı, tesis edilen işlemde hukuka aykırı bir husus bulunmadığı ileri sürülerek davanın reddi gerektiği savunulmaktadır.

MÜDAHİL İSTEMİNİN ÖZETİ : Müvekkili şirketin Büyük Ankara Otelini Özelleştirme İdaresi Başkanlığı kanalıyla Emekli Sandığı Genel Müdürlüğünden satın aldığı, yapıda zamanla yapılan esaslı değişikliklerin yapının mimarı tarafından tasarlanan özgünlüğünü bozduğu, bilirkişiler hakkında makul şüphe bulunduğu, bilirkişilerce hazırlanan raporda yapının yapılış amacının ve kullanım durumunun beş yıldızlı otel olduğu hususunun göz ardı

T.C.
ANKARA
13. İDARE MAHKEMESİ

ESAS NO :2006/578
KARAR NO:2008/584

edildiği, yapının bugünkü durumu ile tescile değer bir kültür varlığı olarak kabul edilmesinin gerekli olmadığı, davanın reddi gerektiği ileri sürülmektedir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Karar veren Ankara 13. İdare Mahkemesince taraflara önceden duyurulan 28.03.2008 tarihindeki duruşmaya davacı vekili Av. M. Fevzi ÖZLÜER ile davalı idareyi temsilen Hukuk Müşaviri Sema BAYDAR ve müdahil şirket vekili Av. Zeynep AYLA'nın geldikleri görülüp, taraflara usulüne uygun söz verilerek duruşma yapıldıktan sonra dava dosyası incelenerek işin gereği görüldü:

Dava; Ankara İli, Çankaya İlçesi, Atatürk Bulvarı üzerinde bulunan "Büyük Ankara Oteli"nin 2863 sayılı Kanun kapsamında korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı olarak tescil edilmesi yolundaki Mimarlar Odası Ankara Şubesi talebinin reddine ilişkin Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun 20.10.2006 tarih ve 1877 sayılı kararının iptali istemiyle açılmıştır.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 63. maddesinde, Devletin, tarih, kültür ve tabiat varlıklarının ve değerlerinin korunmasını sağlayacağı öngörülmüştür.

2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununun 3. maddesinde, "Kültür varlıkları"; tarih öncesi ve tarihi devirlere ait bilim, kültür, din ve güzel sanatlarla ilgili bulunan veya tarih öncesi ya da tarihi devirlerde sosyal yaşama konu olmuş bilimsel ve kültürel açıdan özgün değer taşıyan yer üstünde, yer altında veya su altındaki bütün taşınır ve taşınmaz varlıklar olarak tanımlanmış; 6. maddesinde, 19. yüzyıldan sonra yapılmış olup önem ve özellikleri bakımından Kültür ve Turizm Bakanlığınca korunmalarında gerek görülen taşınmazlar, korunması gerekli taşınmaz kültür varlıkları arasında sayılmış; 7. maddesinde, korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarının tespitinde, kültür ve tabiat varlıklarının tarih, sanat, bölge ve diğer özelliklerinin dikkate alınacağı, Devletin imkanları göz önünde tutularak, örnek durumda olan ve ait olduğu devrin özelliklerini yansıtan yeteri kadar eserin, korunması gerekli kültür varlığı olarak belirleneceği, korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat varlıkları ile ilgili yapılan tespitlerin koruma bölge kurulu kararı ile tescil olunacağı kuralları yer almış; 10. maddesinde de, her kimin mülkiyetinde veya idaresinde olursa olsun, taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarının korunmasını sağlamak için gerekli tedbirleri almak ve aldırmanın Kültür ve Turizm Bakanlığına ait olduğu belirtilmiştir.

Korunması Gerekli Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıklarının Tespit ve Tescili Hakkında Yönetmeliğin 4. maddesinde, 19. yüzyıl sonundan sonra yapılmış olmasına rağmen önem ve özellikleri bakımından korunmasına gerek görülmesi; tek yapılar için, taşınmazın sanat değeri, mimari, tarihi, estetik, mahalli arkeolojik değerler kapsamı içinde, strüktürel, dekoratif, yapısal durum, malzeme, yapım teknolojisi, şekil bakımından özellik arz etmesi hususları, taşınmaz kültür varlıklarından korunması gereklilerin tespitinde göz önünde bulundurulacak hususlar arasında yer almıştır.

Dava dosyasının incelenmesinden; Ankara İli, Çankaya İlçesi, Atatürk Bulvarı üzerinde bulunan "Büyük Ankara Oteli"nin, 2863 sayılı Kanun kapsamında korunması gerekli kültür mirası varlığı olarak tescil edilmesi istemiyle 31.08.2006 tarihinde davacı Mimarlar Odası Ankara Şubesi tarafından başvuruda bulunulduğu, Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü uzmanlarınca yerinde yapılan inceleme neticesinde düzenlenen 19.10.2006 tarih ve 3474 sayılı raporda, Türk modern mimarlığının nitelikli örneklerinden biri olarak sayılan yapının zaman içerisinde bir çok tadilat gördüğü, halen

T.C.
ANKARA
13. İDARE MAHKEMESİ

ESAS NO :2006/578
KARAR NO:2008/584

restorasyon çalışmalarının sürdüğü, her ne kadar modern mimarinin önemli eserlerinden biri olarak anılsa da yapının 2863 sayılı Kanun ve ilgili yönetmelikleri kapsamında bir özelliğinin bulunmadığı, bu nedenle de tescil edilmesine gerek olmadığı yolunda görüş belirtildiği, konuyu değerlendiren Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun davaya konu 20.10.2006 tarih ve 1877 sayılı kararıyla, özel mülkiyete ait Büyük Ankara Otelinin 2863 sayılı Kanun kapsamında kalmadığından bahisle tescili isteminin uygun olmadığına karar verildiği anlaşılmaktadır.

Uyuşmazlığa konu "Büyük Ankara Otelii'nin, 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu kapsamında korunması gerekli taşınmaz kültür mirası varlığı olarak tescilinin gerekip gerekmediğinin belirlenmesi amacıyla bilirkişi olarak seçilen Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sanat Tarihi Bölümü öğretim üyesi Doç. Dr. Mustafa Servet AKPOLAT, Gazi Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sanat Tarihi Bölümü öğretim üyesi Yrd. Doç. Dr. Seyfi BAŞKAN, Orta Doğu Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü öğretim üyesi Yrd. Doç. Dr. Elvan ERGUT' un katılımıyla yerinde yapılan keşif ve bilirkişi incelemesi sonucu düzenlenen 24.07.2007 kayıt tarihli bilirkişi raporunda; Büyük Ankara Otelii'nin, 1956-1966 tarihleri arasında İsviçreli Mimar Marc Saugey ve Y. Mimar Yüksel Okan tarafından tasarlanıp inşa edildiği, yapının inşaatın tamamlandığı 1966 yılından beri otel olarak kullanıldığı, geçen 40 sene boyunca yapıda meydana gelen olağan yıpranmaların zaman zaman gerçekleştirilen bakım sonucu düzeltilebilir olduğu, böylece yapının özgün işlevini sorunsuzca sürdürdüğünden işlevsel, ekonomik ve süreklilik değerlerine sahip olduğunun görüldüğü; Büyük Ankara Otelii'nin, Atatürk Bulvarı üzerinde, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin karşısında yer aldığı, Cumhuriyet'in kurulduğu ilk yıllarda meclis ve bir çok kamu yapısını barındıran Ulus bölgesinden, bir çok bakanlığın merkez yapılarının yer aldığı Yenisehir bölgesine uzanan, Türkiye Büyük Millet Meclisi kompleksinin yanından geçerek güneye, Cumhurbaşkanlığı Köşkü'ne ulaşan bu anayolun başkent Ankara'nın en önemli ve prestijli ulaşım hattını oluşturduğu, Büyük Ankara Otelii'nin, Ulus Meydanı'ndaki Ulus İşhanı ve Kızılay Meydanı'ndaki Emek İşhanı ile birlikte, özellikle 1950'li yıllardan itibaren kentin güneye doğru ilerlemesiyle gelişen Atatürk Bulvarı üzerinde yer alan kentin ilk yüksek yapılarından olması nedeniyle başkent Ankara'nın simgelerinden biri olduğu, bu yüzden, yapının enderlik değeri bulunduğ; Büyük Ankara Otelii'nin başkent in ilk lüks (5 yıldızlı) oteli olduğu ve 1980'li yıllara kadar bu özellikteki tek oteli olarak kaldığı, Emekli Sandığı tarafından inşa edilen otelin, bu özelliği nedeniyle, kent için tarihsel değer taşıdığı; Büyük Ankara Otelii'nin Ankara'nın sosyal ve politik hayatında çok önemli bir yeri olduğu, erken Cumhuriyet yıllarının Ankara Palas Otelii'nin o zamanki Meclis yapısı ile olan ilişkisine benzer bir ilişkiyi günümüzün Türkiye Büyük Millet Meclisi kompleksi ile kurmakta olan yapının, politikacıların meclis dışında buluşma mekanı olarak görev yaptığı, Başkent in uzun yıllar tek lüks oteli olduğu için, sadece politikacıların değil, üst ve orta sınıf Ankaralıların sıklıkla kullandığı restorantı, kafesi, barı, havuzu, lobisi vb mekanları ile, kentin sosyal yaşamına önemli katkıları olduğu, böylece, yapının Ankara kenti için anı değeri ve inşasından bu yana geçen 40 yılı aşkın sürede başkente verdiği birbirinden farklı çeşitli hizmetleri nedeniyle belge değeri bulunduğ; bunların yanı sıra, 1956-1966 tarihleri arasında İsviçreli Mimar Marc Saugey ve Y. Mimar Yüksel Okan tarafından tasarlanıp inşa edilmiş olan Büyük Ankara Otelinin, yapı, kütle, mekan ve görünüşünü belirleyen tasarım ve inşa uygulamasıyla döneminin modern mimarlık yaklaşımının özelliklerini taşıyan, bu yaklaşımın çeşitli bilimsel yayınlarda incelenen ve üniversitelerin mimarlık fakültelerinde, sanat tarihi bölümlerinde derslerde işlenen döneminin yüksek nitelikli bir örneği olduğu; Büyük Ankara Otelii'nin açılı geometrik düzenlemelerle

T.C.
ANKARA
13. İDARE MAHKEMESİ

ESAS NO :2006/578
KARAR NO:2008/584

oluşturulan "organik" planının dönemin modernist planlama anlayışını yetkinlikle örneklediği, bu tarz bir planın, yapının değişik işlevlerini gruplamayı ve bu gruplamaya göre iç-dış ilişkisini kurmayı sağladığı, otel odalarının yer aldığı yüksek bloğun, doğal ışığın ve manzaranın yönüne göre planlandığı, yapının cephelerinin işlevsel ve estetik güneş kırıcılar kullanılarak biçimlendirildiği, sosyal mekanların yer aldığı alçak bloklar ve özellikle ana giriş saçağının ise, yapının kentle ilişkilendiği Atatürk Bulvarı ve Tunus Caddesi'nde yer almasının planlanan işlevler göz önüne alınarak tasarlandığı, farklı işlevler, rampalarla birbirine bağlanan ve hem görsel hem de kullanım olarak birbirine açılan değişik seviyelerde şekillenen mekanlarla şekillendiği, böylece, modernist mimarlık tasarım anlayışının işlevsellik ilkesinin öngördüğü şekilde, yapının biçimini çeşitlenen işlevlerin belirlediği; yapıda klasik anlamda tarihsel referanslar veren bezemeler bulunmadığı, bunun yerine, içte ve dışta yapısal/teknik detaylarla yapının görsel olarak zenginleştiği, yapıda uygulanan "organik" planlama anlayışıyla, cephe oluşumunda da hareketliliği sağlayan biçimlenmenin tercih edildiği; 1950'lerden itibaren tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'de de yaygınlaşan modernist mimarlık üretiminin belirgin özelliklerinden birinin, gelişmiş yapı tekniklerinin ve yeni malzemelerin tercih edilmesi olduğu, Büyük Ankara Otelinin de bu şekilde betonarme iskelet sistemiyle inşa edildiği, cam ve metal giydirme cephe sistemiyle örtüldüğü, yapının giriş saçağı konsolu ve geniş açıklıklı iç mekanlarında öne çıkan yapısal özellikleri ya da mekanik havalandırma sistemi gibi teknik uygulamalarının dönemin en gelişmiş yapı teknolojisini örneklediği; yukarıda anlatıldığı gibi, dönemin tasarım anlayışının ve inşa tekniğinin başarılı bir şekilde kullanıldığı Büyük Ankara Otelini, özgün tasarımı, sahip olduğu sanatsal/estetik ve teknik değerleri nedeniyle, Türkiye'nin yirminci yüzyıl mimarlığı için önemli bir örnek olarak öne çıkardığı; yapının yetkin bir örneği olduğu İkinci Dünya Savaşı sonrasında modern mimarlık ürünlerinin önemi ve değerinin artık uluslararası akademik çevrelerde tartışmasız olarak kabul gördüğü, dönemin mimarlık anlayışı ve yapılarının mimarlık tarihi kitaplarında yer aldığı, derslerde işlendiği, örnek yapıların taşınmaz kültür varlığı olarak korunması gerektiğinin belirtildiği, yapının İsviçreli mimarı Marc Saugey'in (1908-1971) bazı eserlerinin ülkesinde, kültür varlığı olarak korunduğu; 1951-1983 yılları arasında görev yapan "Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu" ve 1983 yılından başlayarak hala görevini sürdüren "Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu"nun, 1930'lu, 1940'lı, 1950'li yıllarda tasarlanmış olan Ankara'daki birçok yapıyı taşınmaz kültür varlığı olarak tescil ettiği, dava konusu Büyük Ankara Oteli'nin yakınında bulunan İçişleri ve Bayındırlık Bakanlığı, Sevda Cenap And Evi, Anıtkabir, Saraçoğlu Mahallesi, Bulvar Palas Oteli'nin bunlara örnek olarak gösterilebileceği, sonuç olarak; kent tarihi, mimarlık tarihi ve sanat tarihi açılarından değerlendirilen Başkent Ankara'nın simge yapılarından Büyük Ankara Oteli'nin, 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununun ilgili maddeleri uyarınca taşınmaz kültür varlığı olarak tescil edilmesi gerektiği görüşüne varıldığı belirtilmektedir.

Bilirkişi raporu değerlendirildiğinde, Mahkememizce yeterli ve hükme esas alınabilecek nitelikte görülmüştür. Davalı idare ve müdahil tarafından, Mahkememizce re'sen seçilen bilirkişilerden Doç. Dr. Mustafa Servet AKPOLAT'ın Şanlıurfa Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunda, Yrd. Doç. Dr. Seyfi BAŞKAN'ın Trabzon Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunda üye olarak görev yapmakta olduklarından, Yrd. Doç. Dr. Elvan ERGUT'un ise davacı Mimarlar Odası Ankara Şubesi üyesi olması nedeniyle bilirkişilik yapmaya uygun olmadıkları ileri sürülmektedir.

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 31. maddesinin yollamada bulunduğu Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 277. maddesinde, bilirkişilerin hakimler için muayyen

T.C.
ANKARA
13. İDARE MAHKEMESİ

ESAS NO :2006/578
KARAR NO:2008/584

esbaba binaen reddolunabilecekleri, ret talebinin hakim tarafından hadise şeklinde tetkik olunarak karar verileceği kuralı yer almış; 29. maddesinin 1. fıkrasında, davada iki taraftan birine nasihat vermiş veya yol göstermiş olmak, 2. fıkrasında, davada iki taraftan biri veya üçüncü şahıs muvacehesinde kanunen icap etmeden reyini beyan etmiş olmak, 3. fıkrasında, davada şahit veya ehlihibre veya hakem ve yahut hakim sıfatıyla dinlenmiş veya hareket etmiş olmak, 4. fıkrasında, davanın dördüncü dereceye kadar (bu derece dahil) civar hısımlarına ait bulunmak, 5. fıkrasında, dava esnasında iki taraftan birisiyle davası veya aralarında bir düşmanlık bulunmak, 6. fıkrasında, umumiyetle hakimın bitarafılığından şüpheyi mucip esbabı mühimme bulunması halleri ret sebebi olarak gösterilmiştir. Kanunun 35. maddesinde ise, ret isteminin, ret sebebi veya inandırıcı delil gösterilememesi halinde geri çevrileceği, bu kararlar aleyhine ancak hükümle birlikte temyiz yoluna başvurulabileceği kuralına yer verilmiştir.

Yapılan incelemede, davalı idarece, Mahkememizce re'sen seçilen bilirkişilerin reddine dair gösterilen sebeplerin yerinde olmadığı, bilirkişilerin reddini gerektirmediği sonucuna varıldığından, davalı idare ve müdahilin bu iddiası yerinde görülmemiştir.

Bu durumda dosyada yer alan bilgi ve belgeler ile bilirkişi raporunun birlikte değerlendirilmesinden; korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı özelliği taşıdığı anlaşılan "Büyük Ankara Oteli" nin, 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu uyarınca korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı olarak tescili gerektiğinden, aksi yönde tesis edilen dava konusu kararda hukuka uygunluk bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle, dava konusu işlemin **iptaline**, aşağıda dökümü yapılan 1.329,40- YTL yargılama gideri ile Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi uyarınca belirlenen 450,00- YTL avukatlık ücretinin davalı idareden alınarak davacıya verilmesine, müdahil tarafından yapılan 29,80- YTL yargılama giderinin müdahil üzerinde bırakılmasına, yersiz olarak alınan 22,90- YTL harç ile davacı tarafından yatırılan posta gideri avansından artan miktarın istemi halinde davacıya iadesine, müdahil tarafından yatırılan posta gideri avansından artan miktarın istemi halinde müdahile iadesine, kararın tebliğ tarihinden itibaren 30 gün içinde Danıştay'a temyiz yolu açık olmak üzere, 28.03.2008 tarihinde oybirliği ile karar verildi.

Başkan
Bilge APAYDIN
32668

Üye
Hamdi ŞENLER
37834

Üye
Mehmet KÖSEOĞLU
101841

Yargılama Gideri :
Başvuru Harcı : 12,20 YTL
Karar Harcı : 12,20 YTL
YD Harcı : 19,90 YTL
Vekalet Harcı : 2,10 YTL
Keşif ve B.Ücreti : 1.200,00 YTL
Posta Masrafı : 83,00 YTL
TOPLAM : 1.329,40 YTL
H.Ş. / 21.04.2008

Appendix D

The appeal decision of the lawsuit by the Ministry of Culture against the Chamber of Architects for cancellation of the previous court decision that was in favor of the registration of the Grand Ankara Hotel.

T. T. 18.02.2009

T.C.
DANIŞTAY
ALTINCI DAİRE
Esas No : 2008/5903
Karar No : 2009/869

TMMOB MİMARLAR ODASI ANKARA ŞB.			
TARİH: 18.02.2009			
GELEN EVRAK No: 650			
DAĞITIM	BİLGİ	İŞLEM	PARA
Yık	✓		
qbkq		✓	
NOS:			

Temyiz İsteminde Bulunan :1-Kültür ve Turizm Bakanlığı - ANKARA

2-Davalı İdare Yanında Davaya Katılan : Çelikler Taah. İnş. ve San. A.Ş.

Vekili:1-Av.Zeynep Ayla - Nenehatun Cad. No:104 Gaziosmanpaşa/ANKARA
2-Av. Mehmet Tucuk - Kennedy Cad.35/5 Kavaklıdere/ANKARA

Karşı Taraf : Mimarlar Odası Ankara Şubesi

Vekili : Av.M.Fevzi Özlüer
Konur Sok. 4-3 Kızılay/ANKARA

İstem Özet : Ankara 13. İdare Mahkemesinin 28.3.2008 günlü, E:2006/578, K:2008/584 sayılı kararının usul ve yasaya aykırı olduğu ileri sürülerek bozulması istenilmektedir.

Savunmanın Özet : Savunma verilmemiştir.

Danıştay Tetkik Hakimi Yıldırım Şimşek'in Düşüncesi : Temyiz isteminin reddi ile mahkeme kararının onanması gerektiği düşünülmektedir.

Danıştay Savcısı Ahmet Arslan'ın Düşüncesi : İdare ve vergi mahkemelerince verilen kararların temyizen incelenerek bozulabilmesi için, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 49 uncu maddesinin birinci fıkrasında belirtilen nedenlerin bulunması gerekmektedir.

Temyiz dilekçesinde öne sürülen hususlar, söz konusu maddede yazılı nedenlerden hiçbirisine uymadığından, istemin reddi ile temyiz edilen Mahkeme kararının onanmasının uygun olacağı düşünülmektedir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Karar veren Danıştay Altıncı Dairesince Tetkik Hakiminin açıklamaları dinlendikten ve dosyadaki belgeler incelendikten sonra işin gereği görüşüldü:

Dava, Ankara, Çankaya, Atatürk Bulvarı üzerinde bulunan Büyük Ankara Otelinin 2863 sayılı Yasa kapsamında korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı olarak tescil edilmesi yolundaki Mimarlar Odası Ankara Şubesi talebinin reddine ilişkin 20.10.2006 günlü ve 1877 sayılı Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu kararının iptali istemiyle açılmış; İdare Mahkemesince, yerinde yaptırılan keşif ve bilirkişi incelemesi sonucu düzenlenen raporla dosyada yer alan bilgi ve belgelerin birlikte değerlendirilmesinden, Büyük Ankara Otelinin korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı özelliği taşıdığı anlaşıldığından, 2863 sayılı Yasa uyarınca korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı olarak tescili talebinin reddine ilişkin işlemde hukuka uyarlık bulunmadığı gerekçesiyle iptaline karar verilmiş, bu karar davalı idare ve davalı idare yanında müdahil vekili tarafından temyiz edilmiştir.

T.C.
DANIŞTAY
ALTINCI DAİRE
Esas No : 2008/5903
Karar No : 2009/869

2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununun korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat varlıkları başlıklı 6. maddesinde; "Korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat varlıkları şunlardır:

- a) Korunması gerekli tabiat varlıkları ile 19' uncu yüzyıl sonuna kadar yapılmış taşınmazlar,
- b) Belirlenen tarihten sonra yapılmış olup önem ve özellikleri bakımından Kültür ve Turizm Bakanlığınca korunmalarında gerek görülen taşınmazlar,
- c) Sit alanı içinde bulunan taşınmaz kültür varlıkları,
- d) Milli tarihimizdeki önlemleri sebebiyle zaman kavramı ve tescil söz konusu olmaksızın Milli Mücadele ve Türkiye Cumhuriyetinin kuruluşunda büyük tarihi olaylara sahne olmuş binalar ve tesbit edilecek alanlar ile Mustafa Kemal ATATÜRK tarafından kullanılmış evler.

Ancak, Koruma Kurullarınca mimari, tarihi, estetik, arkeolojik ve diğer önem ve özellikleri bakımından korunması gerekli bulunmadığı karar altına alınan taşınmazlar, korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı sayılmazlar..." hükmüne yer verilmiştir.

Aynı Yasanın 7. maddesinde ise, Korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarının ve doğal sit alanlarının tespiti, Kültür ve Turizm Bakanlığının koordinatörlüğünde ilgili ve faaliyetleri etkilenen kurum ve kuruluşların görüşü alınarak yapılacağı, yapılacak tespitlerde, kültür ve tabiat varlıklarının tarih, sanat, bölge ve diğer özelliklerinin dikkate alınacağı, Devletin imkanları gözönünde tutularak, örnek durumda olan ve ait olduğu devrin özelliklerini yansıtan yeteri kadar eserin korunması gerekli kültür varlığı olarak belirleneceği, korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat varlıkları ile ilgili yapılan tespitlerin koruma bölge kurulu kararı ile tescil olunacağı, tespit ve tescil ile ilgili usullerin, esasların ve kıstasların yönetmelikte belirtileceği hükme bağlanmıştır.

Korunması Gerekli Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıklarının Tespiti ve Tescili Hakkında Yönetmeliğin 3. maddesinde "taşınmaz kültür varlıkları" tarih öncesi ve tarihi devirlere ait bilim, kültür, din ve güzel sanatlarla ilgili bulunan yer üstünde, yer altında veya su altındaki korunması gerekli taşınmaz varlıkları olarak tanımlanmıştır.

Aynı Yönetmeliğin tespitlerde değerlendirme kıstasları başlıklı 4. maddesinde ise; "Taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarından korunması gereklilerinin tespitinde aşağıdaki hususlar gözönünde bulundurulur:

- a)Korunması gerekli tabiat varlıkları ile, 19' uncu yüzyıl sonuna kadar yapılmış taşınmazlardan olması,
- b)19' uncu yüzyıl sonundan sonra yapılmış olmasına rağmen önem ve özellikleri bakımından korunmasına gerek görülmesi,
- c)Taşınmazların sit alanı içinde bulunması,
- d)Taşınmazın milli tarihimizdeki önlemleri sebebiyle zaman unsuru ve tescil söz

T.C.
DANIŞTAY
ALTINCI DAİRE
Esas No : 2008/5903
Karar No : 2009/869

konusu olmaksızın Milli Mücadele ve Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşunda büyük tarihi olaylara sahne olmuş binalar ve tespit edilecek alanlar ile Mustafa Kemal ATATÜRK tarafından kullanılmış evlerden olması,

e)Taşınmaz tabiat varlıklarının ender bulunan değişik özelliklere sahip olması,

f)Tek yapılar için; taşınmazın sanat değeri, mimari, tarihi, estetik, mahalli, arkeolojik değerler kapsamı içinde; strüktürel, dekoratif, yapısal durum, malzeme, yapım teknolojisi, şekil bakımından özellik arzemesi..." gerektiği kuralı getirilmiştir.

Dosyanın incelenmesinden, davacı Mimarlar Odası Ankara Şubesi'nin Ankara, Çankaya, Atatürk Bulvarı üzerinde bulunan Büyük Ankara Otel'i'nin 2863 sayılı Yasa kapsamında korunması gerekli kültür varlığı olarak tescil edilmesi istemiyle Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü'ne başvuruda bulunduğu, anılan Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü uzmanlarınca yerinde yapılan inceleme neticesinde düzenlenen 19.10.2006 günlü, 3474 sayılı raporda, her ne kadar modern mimarinin önemli eserlerinden biri olarak anılsa da zaman içinde birçok tadilat gören yapının 2863 sayılı Yasa ve ilgili yönetmelikler kapsamında bir özelliğinin bulunmadığı, bu nedenle de tescil edilmesine gerek olmadığı yolunda görüş belirtildiği, konuyu değerlendiren Koruma Bölge Kurulunun dava konusu 20.10.2006 günlü ve 1877 sayılı kararıyla Büyük Ankara Otel'i'nin 2863 sayılı Yasa kapsamında kalmadığından bahisle tescili isteminin uygun olmadığına karar verildiği, İdare Mahkemesince, Büyük Ankara Otel'i'nin 2863 sayılı Yasa kapsamında korunması gerekli kültür varlığı olarak tescilinin gerekip gerekmediğinin belirlenmesi için yerinde keşif ve bilirkişi incelemesi yaptırıldığı, bilirkişilerce hazırlanan raporda; yapının inşaatın tamamlandığı 1966 yılında beri otel olarak kullanıldığı, yapının özgün işlevini sorunsuzca sürdürdüğünden işlevsel, ekonomik ve süreklilik değerine sahip olduğu, Büyük Ankara Otelinin Türkiye Büyük Millet Meclisinin karşısında yer aldığı, Kentin ilk yüksek yapılarından olması nedeniyle başkent Ankara'nın simgelerinden biri olduğu, bu yüzden yapının enderlik değeri bulunduğu, yapının başkent'in ilk lüks (5 yıldızlı) oteli olduğu, bu özelliği nedeniyle kent için tarihsel değer taşıdığı, Ankara'nın sosyal ve politik hayatında çok önemli bir yeri olduğu, erken Cumhuriyet yıllarının Ankara Palas Otel'i'nin o zamanki Meclis yapısı ile olan ilişkisine benzer bir ilişkiyi günümüzün Türkiye Büyük Millet Meclisi kompleksi ile kurmakta olan yapının politikacıların meclis dışında buluşma mekanı olarak görev yaptığı, Başkent'in uzun yıllar tek lüks oteli olduğu için, sadece politikacıların değil üst ve orta sınıf Ankaralıların sıklıkla kullandığı, restoranı, kafesi, barı, havuzu, lobisi vb. mekanları ile kent'in sosyal yaşamına önemli katkıları olduğu, 1956-1966 tarihleri arasında İsviçreli Mimar Marc Saugey ve Y. Mimar Yüksel Okan tarafından tasarlanıp inşa edilmiş olan Otel'in tasarım ve inşa uygulamasıyla dönemin modern mimarlık özelliklerini taşıdığı gerekçesiyle taşınmaz kültür varlığı olarak tescil edilmesi gerektiği görüşünün belirtildiği, idare mahkemesince de anılan bilirkişi raporu doğrultusunda dava konusu işlemin iptal edildiği anlaşılmaktadır.

T.C.
DANIŞTAY
ALTINCI DAİRE
Esas No : 2008/5903
Karar No : 2009/869

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümleri değerlendirildiğinde, 1966 yılında yapımı tamamlanan Büyük Ankara Otelinin 19. yüzyıl sonuna kadar yapılmış bir yapı olmadığı, sit alanı içinde yer almadığı, Milli Mücadele ve Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşunda büyük tarihi olaylara sahne olması ve Mustafa Kemal Atatürk tarafından kullanılmış olmasının da söz konusu olmadığı, dolayısıyla Büyük Ankara Otelinin sahip olduğu nitelikler açısından yukarıda belirtilen ilgili tanımlara uymadığı görülmektedir.

Diğer taraftan, Büyük Ankara Otelinin 19. yüzyıl sonundan sonra 1966 yılında yapılmış olmasına rağmen önem ve özellikleri bakımından korunmasına gerek bulunma durumu ve taşınmazın sanat değeri, mimari, tarihi, estetik, mahalli, arkeolojik değerler kapsamı içinde; strüktürel, dekoratif, yapısal durum, malzeme, yapım teknolojisi, şekil bakımından özellik arz etmesi gibi konular açısından değerlendirilmesi gerektiği açıktır. Ancak bilirkişi raporundaki değerlendirmeler irdelendiğinde, bilirkişilerin, yapının Ankaranın ilk çok katlı yapısı ve lüks oteli olduğuna ilişkin değerlendirmelerinin yapının tescili için yeterli olmadığı gibi Cumhuriyet döneminin en önemli mekanlarından birisi olan Ankara Palas oteliyle aynı nitelikleri taşımadığından, Büyük Ankara Otelinin Türkiye Büyük Millet Meclisinin karşısında yer aldığı ve erken Cumhuriyet yıllarının Ankara Palas Otelinin o zamanki Meclis yapısı ile olan ilişkisine benzer bir ilişkiyi günümüzün Türkiye Büyük Millet Meclisi kompleksi ile kurmakta olduğuna ilişkin görüşüne de katılmak mümkün değildir. Dava konusu yapının restoranı, kafesi, barı, havuzu vb. alanlarının Ankaralılar tarafından sıklıkla kullanılmasına gelince; bu durum gündelik yaşamın doğal bir sonucu olduğu ve önemli bir mimarın eserlerinden biri olmaması ve çığır açıcı mimari özellikler içermemesi dikkate alındığında salt İsviçreli bir mimar tarafından tasarlanıp yapılmış olmasının yapının tescil edilmesi için yukarıda belirtilen koşulların gerçekleşmediği açıktır.

Bu durumda zaman içinde birçok tadilat geçirdiği anlaşılan yapının bugünkü hali ile mimari ve sanat değeri açısından vazgeçilmez özel bir öneminin bulunduğu söylenemeyeceğinden, tescil talebinin reddine ilişkin dava konusu Koruma Bölge Kurulu kararında hukuka aykırılık bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle, aksine verilen Ankara 13. İdare Mahkemesinin 28.3.2008 günlü, E:2006/578, K:2008/584 sayılı kararının **BOZULMASINA**, dosyanın adı geçen mahkemeye gönderilmesine 3.2.2009 gününde oybirliğiyle karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye	Üye
Bekir	Banu	Levent	Habibe	Tülin
AKSOYLU	DİLÇİN	ARTUK	ÜNAL	ÖZGENÇ

Appendix E

The petition of application of the Chamber of Architects for the lawsuit for the suspension and cancellation of the decision of the Regional Council of Conservation that was against the registration of the Ulus Trade Complex, which is explaining why it should be registered as heritage.

Avukat

Sağlık Sok. 13/9 Sıhhiye– Ankara

M. Fevzi ÖZLÜER

Tel: +90-312-430 86 41 (pbx) Faks: +90-312-430 86 42

NÖBETÇİ İDARE MAHMESİ BAŞKANLIĞI'NA

ANKARA

DAVACI : **Mimarlar Odası Ankara Şubesi**

Konur Sokak 4-3 Kızılay Ankara

VEKİLİ : **Av. M. Fevzi ÖZLÜER**

(Adres Antettedir)

DAVALI : **Kültür ve Turizm Bakanlığı**

Kültür ve Turizm Bakanlığı Ankara

DAVA KONUSU : Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nun 9.12.2005 tarih ve 1111 sayılı kararının; müvekkil Mimarlar Odası Ankara Şubesi'nin 13.01.2005 gün ve 07-48 sayılı yazısında kültür varlığı olarak tescili talep edilen Ankara Belediyesi Ticaret Evi, Ankara Hali, Ulus Meydanı İşhanı, Modern Çarşı, Anafartalar Çarşısı, Ulus Meydanı Çarşı ve Büro Binaları'nın tescil isteminin reddine ilişkin kararının iptali ve yürütmesinin durdurulmasına ilişkin Ankara 3.İdare Mahkemesi'nde 2006-652 Esas No'lu davamız 3. İdare Mahkemesi'nin 2006-968 Karar Nolu kararı ile dilekçemizin 2577 sayılı Yasanın 5. maddesine uygun olmadığı

saptanmıştır.(EK 1) Bunun üzerine 10.08.2006 tarihinde tarafımıza tebliğ edilen mahkeme kararında belirtilen hususlara uygun biçimde, süresinde, 2577 sayılı Kanun'un 15. maddesince davamız yenilenmiştir.

Ankara Ulus Meydanı Çarşı ve Büro Binaları'nın Tescil edilmesine ilişkin müvekkil Mimarlar Odası Ankara Şubesi'nin 13.01.2005 gün ve 07-48 sayılı talebi, Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nun 9.12.2005 tarih ve 1111 sayılı kararı ile reddedilmiştir. Dava Konumuz, **Ankara Ulus Meydanı Çarşı ve Büro Binaları'nın** tescil edilmesi istemimizin reddine ilişkin, Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nun 9.12.2005 tarih ve 1111 sayılı kararına dair kısmının iptali ve öncelikle yürütmesinin durdurulması istemine ilişkindir.

TEBLİĞ TARİHİ : 10.08.2006

ACIKLAMALAR :

Müvekkil Mimarlar Odası Ankara Şubesi 13.01.2005 tarihinde Kültür ve Turizm Bakanlığı Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Müdürlüğü'ne, Ulus Meydanı ve yakın çevresinde bulunan Akbank / Eski Lozan Palas, Türk Vakıfları Araştırma Merkezi / İlk Etibank, Ankara Hali, Ankara Belediyesi / Belediye Ticaret Evi, Ulus Meydanı İşhanı, Modern Çarşı, Anafartalar Çarşısı, Ulus Meydanı ve Çarşı ve Büro Binalarının tarihi, mimari, estetik ve diğer özellikleri bakımından sahip oldukları özellikler açıklanarak korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı olarak tescilli talebi ile başvuruda bulunmuştur. (EK – 2)

Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü'nün 5.01.2006 tarihinde müvekkil Odaya tebliğ edilen 13.12.2005 tarih ve 3609 sayılı yazısı (EK – 3) ekinde yer alan Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nun 9.12.2005 tarih ve 1111 sayılı kararıyla (EK – 3), "Ankara ili, Altıdağ İlçesi, 825 ada, 4 parselde kayıtlı Akbank / Eski Lozan Binasının korunması gerekli kültür varlığı olarak tescilinin uygun olduğuna, ... Mimarlar Odası Ankara Şubesi'nin 13.1.2005 gün ve 07/48 sayılı yazısında tescili önerilen diğer yapıların 2863 sayılı Kanun kapsamına giren özellikler taşımadığı anlaşıldığından tescil isteminin reddine" karar verilmiştir.

Mimarlar Odası, mimari mirasla doğrudan ilgili bir meslek bir grubunun temsilcisi olarak, Ankara'nın kentsel kimliğinin korunması ve geliştirilmesi konusunda gerçekleştirdiği çalışmalar

kapsamında; Ulus Meydanı ve yakın çevresindeki yapıların kent yaşamı içindeki devamlılığının sağlanması ve korunmaları için gerekli girişimlerde bulunmayı da doğal bir görev bilmektedir.

Ankara Ulus Meydanı Çarşısı ve Büro Binaları'nın özellikleri nedeniyle korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı olarak tescili gerekir iken; aşağıda açıkladığımız sebeplerle başta Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma mevzuatına ve hukuka aykırı olan Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nun ilgili yapının tescil isteminin reddine dair kararının iptalini istemek zorunlu olmuştur.

İPTAL NEDENLERİ :

1) Ankara'nın erken Cumhuriyet döneminde hızla artan nüfusunun günlük hayatının geçtiği Ulus Meydanı ve çevresi, günümüzde de başkentin kamu yaşantısının önemli bir parçası, Ankara'nın iş ve ticaret merkezi olma kimliğini sürdürmektedir.

Ulus Meydanı ve çevresinde yapılaşma süreci geç Osmanlı döneminden başlamış ve erken Cumhuriyet döneminde devam ederek, 1950'lerden sonra değişen sosyo-ekonomik koşullara uyumlu bir şekilde sürdürmüştür. Bu süreç sonucunda Ulus Meydanı, 20. yüzyıl boyunca Türkiye'de üretilen yapıları çevrenin değişen mimari yaklaşımlarını ve mimarlık tarih yazımında tanımlanan ulusal ve uluslararası üslupların örneklerini sergileyen bir bölge olarak önem kazanmıştır.

Günümüzde çağdaş koruma anlayışı artık "eski" ve "tarihsel" lik kavramlarının dışına çıkarak her dönemin kentleşme ve mimarlık anlayışını yansıtan özgün örneklerinin de korunması ve geliştirilmesine yönelmiştir. 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nda 14.7.2004 tarihli 5226 sayılı Yasa ile yapılan değişiklik sonucunda getirilen "kültür varlığı" ; "tarih öncesi ve tarihi devirlere ait bilim, kültür, din ve güzel sanatlarla ilgili bulunan veya tarih öncesi yada tarihi devirlerde sosyal yaşama konu olmuş bilimsel ve kültürel açıdan özgün değer taşıyan yer üstünde, yer altında veya su altındaki bütün taşınır ve taşınmaz varlıklardır" tanımı da esasen bu yeni koruma anlayışını tanımlamaktadır..

Bu anlayış ve yaklaşımlar çerçevesinde Ulus Meydanı ve çevresindeki yapıların kent bütünü içindeki konum, taşıdıkları anlam ve mimari özellikleri incelenerek değerlendirildiğinde bu yapıların neden korunması gerektiği Koruma Kurulu'na yapılan başvuruda detaylı bir raporla açıklanmıştır.

Koruma Kuruluna yapılan başvuru ekinde sunulan raporda; Ulus Meydanı ve çevresindeki yapıların Osmanlı döneminden günümüze değişen mimarlığın çeşitli evrelerinin örneklenmesi olması bakımından sahip oldukları "mimari değerleri" , birçoğu açılan yarışmalar sonucu gerçekleştirilmiş olduğundan yapısal, üslupsal ve kullanım özellikleriyle mimari açıdan sahip oldukları "özgünlük değerleri" , kentin kamu yaşantısının mekanı ve günümüzde de iş-ticaret merkezi olma özelliğini sürdürmesi bakımından "işlevsel değerleri" , Ankaralının belli bir zaman kesitinde yaşamında hatıralarının olduğu, kentsel hafızada önemli yer tutan "anı değerleri", toplumun kişiyi hala bir araya getiren noktalar olarak "sosyal değerleri" hala sağlam ve kullanılan yapılar oldukları için "ekonomik değerleri" taşımaları nedeniyle kültür varlığı olarak korunmalarının gerekli olduğu belirtilmiştir.

Tescili talep edilen yapının sahip olduğu özellikler dikkate alınarak kültür varlığı olarak tescili gerekir iken bu talebin reddinin; başta 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nun Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bu alanda verilen yetkiyi tanımlayan 10. maddesinin "Her kimin mülkiyetinde veya idaresinde olursa olsun, taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarının korunmasını sağlamak için gerekli tedbirleri almak, aldırarak ... Kültür ve Turizm Bakanlığı'na aittir." Şeklindeki düzenlemesinin; kültür varlıklarının korunmasını ve bu yolda gerekli tedbirlerin alınmasını devlete bir görev olarak veren Anayasa'nın 63. maddesine göre Kültür ve Turizm Bakanlığına aynı zamanda bir görev de yüklediği dikkate alınarak sebep ve amaç yönlerinden hukuka uygun olmayan bir karar olduğu açıktır.

2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nun 6. maddesinde korunması gerekli taşınmaz ve kültür varlıkları arasında; önem ve özellikleri bakımından Kültür ve Turizm Bakanlığınca korunmalarında gerek görülen taşınmazlar da sayılmıştır.

Yasanın "Tespit ve Tescil" başlıklı 7. maddesinde ise; "Yapılacak tespitlerde, kültür ve tabiat varlıklarının tarih, sanat, bölge ve diğer özellikleri dikkate alınır. Devletin imkanları göz önünde tutularak, örnek durumda olan ve ait olduğu devrin özelliklerini yansıtan yeteri kadar eser, korunması gerekli kültür varlığı olarak belirlenir.

Korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat varlıkları ile ilgili yapılan tespitler koruma bölge kurulu kararı ile tescil olunur." denilmiştir.

Bütün bu düzenlemelere göre; **Ankara Ulus Meydanı Çarşısı ve Büro Binaları'nın** korunması gerekli kültür varlığı olarak tescili gerekli iken, talebin reddine dair karar hukuka aykırıdır.

2) Korunması Gerekli Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıklarının Tespit ve Tescili hakkındaki Yönetmeliğin "Tespitlerde Değerlendirme Kıstasları" başlıklı 4. maddesinde

"Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıklarından korunması gereklilerinin tespitindeki aşağıdaki hususlar göz önünde bulundurulur:

a) (....)

f)Tek yapılar için; taşınmazın sanat değeri, mimari, tarihi, estetik, mahalli, arkeolojik değerler kapsamı içinde; strüktüel, dekoratif, yapısal durum, malzeme, yapım teknolojisi, şekil bakımından özellik arzemesi(...)"

Tescili talep edilen **Ankara Ulus Meydanı Çarşı ve Büro Binaları'nın** , aşağıda tek tek açıklanan önem ve özellikleri yasal düzenlemelerde yer alan bu koşulları sağlamaktadır:

Alanında uzman öğretim üyelerinden Doç. Dr. Emre Mardan (ODTÜ Mimarlık Bölümü), Y. Doç. Dr. Elvan Atlan Ergut (ODTÜ Mimarlık Bölümü, DOCOMOMO Ankara Temsilcisi), Öğr. Gör. Dr. Nimet Özgönül (ODTÜ Mimarlık Bölümü) nün hazırladıkları raporda tescili istenen yapıların sahip oldukları özellikler aşağıda özetlendiği şekilde tespit edilmiştir:

Ankara Ulus Meydanı Çarşı ve Büro Binaları 2863 sayılı yasa kapsamındadır.

1967 yılında açılan yarışmada Semra Dikel ve Orhan Dikel'in projeleri birinci seçilmiş ve Ulus Meydanı'nda Atatürk Bulvarı ile Cumhuriyet Caddesi'nin köşesinde yapı inşa edilmiştir.

1960'ların değişen mimarlık yaklaşımının temsilcisi olan yapı, parçalanmış kütlelerin fonksiyonlara ve arsa sınırlarına göre bir araya gelmesiyle şekillenmektedir. Yerleştiği köşe parselde her iki caddeye de alçak bloklarla sınır çizmesi ve yüksek bloğu geriye çekmesiyle duyarlı bir yaklaşım sergilemektedir. Orijinal tasarımında zemin katta sağlanan açıklıklarla Meydan'ın karakterini güçlendirecek şekilde kamusal bir ortak kullanım alanı tasarlanmış, ancak daha sonra bu açıklıklar kapatılmıştır.

Yerleştiği bölgenin tarihsel ve güncel karakterini temsil ederek Ankara'nın kamu yaşantısında sahip olduğu yer ve tasarlanıp inşa edildiği dönemin mimarlık özelliklerini yansıtması dolayısıyla korunmalıdır.

Bu nitelikleri itibariyle **Ankara Ulus Meydanı Çarşı ve Büro Binaları'nın** 2863 sayılı yasa kapsamında olduğu aşikardır.

Yukarda bilimsel dayanakları açıklanan eserin mimari, tarihi, estetik, sosyal ve ekonomik değerler bakımından korunması gerekli yapı olduğu ve tescil talebinin reddi yönündeki kararın bu bilimsel gerçekler karşısında dayanaksız kaldığı bir diğer gerçektir. Bu karar kamusal mekanın sürekliliğinin karşısında gerekçesiz kalmaktadır. Bu karar kamu yararına, kültürel zenginliğimizin kuşaklar arasında aktarılması gerekliliğine bu nedenle hukuka ve ilgili yasal mevzuata aykırıdır.

Koruma Bölge Kurulu'nun 9.12.2005 tarih ve 1111 sayılı kararı Gerekçesizdir, Bilimsel ve Yasal Dayanaktan Yoksundur.

Kurul, dava konumuzda anılan yapının tescili hakkında müvekkil tarafından yapılan başvuru ekinde ayrıntılı olarak yapılan bilimsel değerlendirmeler karşısında, hiçbir gerekçeye veya bilimsel kritere dayanmadan talebimiz reddetmiştir.

Oysa 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıkları'nı Koruma Kanunu'nun 57. maddesinde ve "Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu ve Koruma Bölge Kurulları Çalışmaları ile Koruma Yüksek Kurulu'na yapılacak itirazlara Dair Yönetmelik" in 12. maddesinde Koruma Kurullarının görev, yetki ve çalışma esasları tanımlanırken "Alınan kararlar bu kanun ve ilke kararlarındaki dayanakları ile bilimsel gerekçeleri belirtilerek yazılır" denilmektedir. Dava konusu karar, gerekçesiz, dayanaksız, bilimsel verileri hiçe sayan ve bu nedenlerle hukuka ve ilgili mevzuata aykırıdır.

Korunmayan Ankara Ulus Meydanı Çarşı ve Büro Binaları için Telafisi Güç Zararlar Doğmaktadır.

Türkiye Cumhuriyeti'nin ve Başkent Ankara'nın modernleşme projesinde yerel yönetim anlayışının mekansal, estetik, tarihi ve mimari niteliklerini barındıran, işlevselleştirerek yeniden kent yaşamına katılması gereken eser, tescil talebinin reddi kararı ile kendi kaderine terk edilmiştir. Bakımsız bırakılarak, mezbelelik haline getirilen onlarca kentsel mirasın yaşadığı yıkım ve yıpranma tehlikesiyle şimdi dava konusu edilen eser karşı

karşıyadır. Teflisi güç zararlar koşulunun gerçekleştiği göz önünde bulundurulduğunda ilgili işlemin öncelikle yürütmesinin durdurulmasında üstün kamu yararı vardır.

HUKUKSAL NEDENLER: T.C. Anayasası, 2577 sayılı yasa, 6235 sayılı TMMOB Kanunu, 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu ile ilgili yönetmelik, diğer ilgili mevzuat.

SONUÇ VE İSTEM :

Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nun 9.12.2005 tarih ve 1111 sayılı kararının; müvekkil Mimarlar Odası Ankara Şubesi'nin 13.01.2005 gün ve 07-48 sayılı yazısında kültür varlığı olarak tescili talep edilen Ankara Belediyesi Ticaret Evi, Ankara Hali, Ulus Meydanı İşhanı, Modern Çarşı, Anafartalar Çarşısı, Ulus Meydanı Çarşı ve Büro Binaları'nın tescil isteminin reddine ilişkin kararının iptali ve yürütmesinin durdurulmasına ilişkin Ankara 3.İdare Mahkemesi'nde 2006-652 Esas No'lu davamız 3. İdare Mahkemesi'nin 2006-968 Karar Nolu kararı ile dilekçemizin 2577 sayılı Yasanın 5. maddesine uygun olmadığı saptanmıştır.(EK 1) Bunun üzerine 10.08.2006 tarihinde tarafımıza tebliğ edilen mahkeme kararında belirtilen hususlara uygun biçimde, süresinde, 2577 sayılı Kanun'un 15. maddesine davamız yenilenmiştir.

Yukarda arz ve izah edilen nedenlerle, Ankara Ulus Meydanı Çarşı ve Büro Binaları'nın Tescil edilmesine ilişkin müvekkil Mimarlar Odası Ankara Şubesi'nin 13.01.2005 gün ve 07-48 sayılı talebi, Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nun 9.12.2005 tarih ve 1111 sayılı kararı ile reddedilmiştir. **Ankara Ulus Meydanı Çarşı ve Büro Binaları'nın** tescil edilmesi istemimizin reddine ilişkin, Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nun 9.12.2005 tarih ve 1111 sayılı kararının **Ankara Ulus Meydanı Çarşı ve Büro Binaları'nın** tescil isteminin reddine ilişkin kısmının iptali ve öncelikle yürütmesinin durdurulmasına, yargılama giderleri ile vekalet ücretinin davalı idareye yükletilmesine karar verilmesini saygılarımla arz ve talep ederim.

Davacı Vekili

Av. M.Fevzi Özlüer

Bibliography

İmamoğlu, B. (2006). Ankara'da İyi Őeyler Olmuyor: Tehlike Altındaki Cumhuriyet Dönemi Yapıları. *Mimarlık* (September-October).

İnce Güney, Y. (2006). KORUMA(MA) Bir Yıkımın Düşündürdükleri: BALIKESİR KERVANSARAY OTELİ. *Mimarlık* (September-October).

Çeçener, H. B. (2005). "Koruma Karar Organı Üyeleri" Sorgulanamaz ve Suçlanamaz. *Mimarlık* (November-December).

Özdemir, H. (1983). Cumhuriyet Döneminde Bilimsel ve Teknolojik araştırma. In M. Belge, *Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi* (pp. 266-276). İstanbul: İletişim Yayınları.

Özkan, S. (1987). Echoes of Sedad Hakkı Eldem. In *Sedad Hakkı Eldem: Architect In Turkey* (pp. 13-23). New York: Concept Media.

Akçura, T. (1971). *Ankara: Türkiye Cumhuriyeti'nin Başkenti Hakkında Monografik Bir Araştırma*. Ankara: ODTÜ Mimarlık Fakültesi Yayınları.

Akgün, S. K. (2000). Kurtuluş Savaşı'nın Mekansal Stratejisi ve Ankara'nın Başkent Seçilmesi Kararının İçeriği. In A. Tükel Yavuz, *Tarih İçinde Ankara* (pp. 221-231). Ankara: T.B.M.M. Basımevi.

Allan, J. (2002). A Challenge of Values. In H.-J. Henket, & H. Heynen, *Back from utopia : the challenge of the modern movement* (pp. 20-25). Rotterdam: 010 Publishers.

Allan, J. (1998). MOMO's second chance: the revaluation of inner urban housing in Britain. In A. Cunningham, *Modern Movement Heritage* (pp. 18-28). London: E & FN SPON.

Alsaç, Ü. (1984). The Second Period of National Architecture. In A. Evin, & R. Holod, *Modern Turkish Architecture* (pp. 95-104). Philadelphia: University of Pennsylvania Press.

Altan Ergut, E. (2005). Promoting Turkey's Own Modern Architecture. *Docomomo Journal* , 39.

Arbid, G. (2005). Oscar Niemeyer - a threatened complex. *Docomomo Journal* , 51-52.

Architürk. (n.d.). *Architürk*. Retrieved 2010 from <http://www.architürk.com>

Asiliskender, B. (2008). DOCOMOMO_Kayseri Toplantısının Ardından: 20. Yüzyıl 'Modern' Mimari Mirası Üzerine Notlar. *Mimarlık* (January-February).

Aslanoğlu, İ. (2000). 1928-1946 Döneminde Ankara'da Yapılan Resmi Yapıların Mimarsinin Değerlendirilmesi. In A. Tükel Yavuz, *Tarih içinde Ankara* (pp. 271-286). Ankara: T.B.M.M. Basımevi.

Aslanoğlu, İ. (1998). 1930-50 Yılları Ankara'sının Eğlence Yaşamı içinde Gazino Binaları. *Tarih içinde Ankara* (pp. 327-340). Ankara: ODTÜ Mimarlık Fakültesi Yayınları.

Aslanoğlu, İ. (1984). Birinci ve ikinci Mimarlık Akımları Üzerine Düşünceler. *Mimaride Türk Milli Üslubu Semineri* (pp. 41-52). İstanbul: Kültür ve Turizm Bakanlığı.

Aslanoğlu, İ. (2001). *Erken Cumhuriyet Dönemi Mimarlığı:1923-1938*. Ankara: ODTÜ Mimarlık Fakültesi Yayınları.

Avrami, E., Mason, R., & de la Torre, M. (2000). *Values and Heritage Conservation*. Los Angeles: The Getty Conservation Institute.

Balamir, A. (2003). Mimari Kimlik Temrinleri - I: Türkiye'de Modern Yapı Kültürünün Bir Profili. *Mimarlık* (November).

Balen, K. V. (2009). Preventive conservation of monumnets and sites. In A. Canziani (Ed.), *Conserving Architecture Planned Conservation of XX Century Architectural Heritage* (pp. 19-21). Milano: Mondadori Electa.

Batur, A. (1983). Cumhuriyet Döneminde Türk Mimarlığı. In M. Belge, *Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi* (pp. 1379-1420). İstanbul: İletişim Yayınları.

Batur, A. (1984). To Be Modern: Search For A Republican Architecture. In A. Evin, & R. Holod, *Modern Turkish Architecture* (pp. 69-93). Philadelphia: University of Pennsylvania Press.

Bayraktar, N. (2009). Yapılarda Kullanım Değişiklikleri: Hukuki ve Mesleki Sorumluluklar. *Mimarlık* (September-October).

Bektaş, C. (2001). *Koruma Onarım*. İstanbul: Literatür Yayınları.

Belge, M. (1983). Cumhuriyet Döneminde Batılılaşma. In M. Belge, *Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi* (pp. 260-264). İstanbul: İletişim Yayınları.

Belge, M. (1983). Kültür. In M. Belge, *Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi* (pp. 1288-1304). İstanbul: İletişim Yayınları.

Bluestone, D. (2000). Challenges for Heritage Conservation and the Role of Research on Values. In *Values and Heritage Conservation* (pp. 65-67). Los Angeles: Getty Conservation Institute.

Boyut Yayın Grubu. (2003). *Ankara 1910-2003*. İstanbul: Boyut Matbaacılık.

Boyut Yayınları. (2003). *Ankara 1910-2003*. İstanbul: Boyut Matbaacılık.

Bozdoğan, S. (2001). *Modernism and Nation Building; Turkish architectural Culture in the Early Republic*. Seattle: University of Washington Press.

Bozdoğan, S. (1987). Modernity in Tradition: Works of Sedad Hakkı Eldem. In *Sedad Hakkı Eldem: Architect in Turkey* (pp. 23-144). New York: Concept Media.

Bozdoğan, S. (2003 йил 20-Май). *Sibel Bozdoğan-Yazılarından*. Retrieved 2009 йил July from Arkitera Mimarlık Merkezi: <http://www.arkitera.com/diyalog/sibelbozdogan/sonuc01.htm>

Bridgwood, B., & Lennie, L. (2009). *History, Performance and Conservation*. Abingdon: Taylor&Francis.

Canziani, A. (2008). Being and Becoming of Modern Heritage. *Proceedings of the 10th International Docomomo Conference - The Challenge of Change Dealing With the Legacy of the Modern Movement* (pp. 5-9). Amsterdam: IOs Press BV.

Canziani, A. (2009). On the edge of modern heritage conservation. In A. Canziani (Ed.), *Conserving Architecture Planned Conservation of XX Century Architectural Heritage* (pp. 38-47). Milano: Mondadori Electa.

Capeluto, M., & Turull, M. (2008). The Evolution of Intervention Criteria in Modern Movement Restoration: Essential Problems and Circumstantial Problems. *Proceedings of the 10th International Docomomo Conference - The Challenge of Change Dealing With the Legacy of the Modern Movement* (pp. 37-42). Amsterdam: IOS Press BV.

Casal, S. M. (2009). The 20th century architectural heritage, a 21st century conservation challenge: Buenos Aires experience. In A. Canziani (Ed.), *Conserving Architecture Planned Conservation of XX Century Architectural Heritage* (pp. 48-58). Milano: Mondadori Electa.

Casciato, M. (2005). *Docomomo Journal* , 3.

Casciato, M. (2008). Modern Architecture is Durable: Using Change to Preserve. *Proceedings of the 10th International Docomomo Conference - The Challenge of Change Dealing With the Legacy of the Modern Movement* (pp. xiii-xiv). Amsterdam: IOS Press BV.

Cengizkan, A. (1998). 1950'lerden Bir Konut Kooperatifi Ankara Ucuz Subay Evleri. *Tarih İçinde Ankara II* (pp. 235-268). Ankara: ODTÜ Mimarlık Fakültesi Yayınları.

Cengizkan, A. (2009). TÜRKİYE'DE MİMAR VE ESER: Tanımsız Bir İlişkinin Dayanılmaz Dağınıklığı. *Mimarlık* (September-October).

Cengizkan, A., & Kilickiran, D. (2009). *Yer'in Sesi Ulus Ishani'nin Soyledikleri*. Ankara: Arkadas Yayınevi.

Cherry, M. (1996). Listing Twentieth-Century Buildings: The Present Situation. In S. Macdonald, *Principles and Practice In Conserving Recent Architecture* (pp. 4-14). Shaftesbury: Donhead Publishing.

Curtis, W. J. (2007). *Modern Architecture Since 1900*. New York: Phaidon Press.

Delafons, J. (1997). *Politics and Preservation; A Policy History of the Built Heritage, 1882-1996*. London: Chapman & Hall.

Denel, S. (2000). 19. Yüzyılda Ankara'nın Kentsel Formu ve Konut Dokusundaki Farklılaşmalar. In A. Tükel Yavuz, *Tarih İçinde Ankara* (pp. 129-152). Ankara: T.B.M.M. Basımevi.

DOCOMOMO - Türkiye Mimarlığında Modernizmin Yerel Açılımları IV. (n.d.). Retrieved 2011 yıl 15-March from yapı.com.tr: http://www.yapi.com.tr/Etkinlikler/docomomo-turkiye-mimarliginda-modernizmin-yerel-acilimleri-iv_64287.html

Docomomo International. (n.d.). *Docomomo*. Retrieved 2010 yıl 15-05 from www.docomomo.com

Docomomo International. (2005). Docomomo Ninth International Conference - Other Modernisms. *Docomomo Journal* , 12-19.

Docomomo International. (2005). Endangered Heirtage. *Docomomo Journal* , 49.

DOCOMOMO Turkey. (n.d.). Retrieved 2011 yıl 10-05 from DOCOMOMO Turkey: <http://www.docomomotr.itu.edu.tr>

Ekinçi, O. (2004). Yeni Koruma Yasası da Korumada "Yalnız" ve "Zayıf" Kalacak... *Mimarlık* (September-October).

Eldem, S. H. (1984). Son 120 Sene İçinde Türk Mimarisinde Millilik ve Rejionalizm Araştırmaları. *Mimaride Türk Milli Üslubu Semineri* (pp. 53-60). İstanbul: Kültür ve Turizm Bakanlığı.

Engelbrektsson, N., & Rosvall, J. (2009). Sustainable integrated and planned conservation of built environment and architectural heritage: principles of dynamic management of modern assets and their care. General perspectives based on experience from Sweden. In A. Canziani (Ed.), *Conserving Architecture Planned Conservation of XX Century Architectural Heritage* (pp. 172-183). Milano: Mondadori Electa.

Evin, A., & Holod, R. (1984). Introduction. In A. Evin, & R. Holod, *Modern Turkish Architecture* (pp. 1-8). Philadelphia: University of Pennsylvania Press.

Ferkai, A. (1998). Recording and preserving the modern heritage in Hungary. In A. Cunningham, *Modern Movement Heritage* (pp. 44-49). London: E & FN SPON.

Franchini, C. (2009). Quale futuro per i beni architettonici del XX secolo. In A. Canziani (Ed.), *Conserving Architecture Planned Conservation of XX Century Arhitectural Heritage* (pp. 302-314). Milano: Mondadori Electa.

Gökçe, F., & Özgönül, N. (1998). Ankara'da Kaybolan Kültür Varlıklarımız; Bağ Evleri. *Tari içinde Ankara* (pp. 269-287). Ankara: ODTÜ Mimarlık Fakültesi Yayınları.

Güven, S. (1998). Bir Roma Eyaletinin Evrim Sürecinde Galatia ve Ancyra. *Tarih İçinde Ankara II* (pp. 109-122). Ankara: ODTÜ Mimarlık Fakültesi Yayınları.

Glendinning, M. (2008). Ennobling the Ordinary Postwar Mass Housing and The Challenge of Change. *DOCOMOMO Journal* (39), 4-10.

Glendinning, M. (2008). The Trojan Horse: Contemporary 'Iconic' Architecture and the Falsification of Modernism. *Proceedings of the 10th International Docomomo Conference - The Challenge of Change Dealing With the Legacy of the Modern Movement* (pp. 71-80). Amsterdam: IOS Press BV.

Hamamcioğlu, M. (2001). İzmir Mimar Kemalettin Caddesindeki 20. Yüzyıl Binalarının Değerlendirilmesi. *13. Uluslararası Yapı ve Yaşam Kongresi* (pp. 112-120). Bursa: Mimarlar Odası Bursa Şubesi.

Hasol, D. (1998). *Her Şeyin Mimarı Var*. İstanbul: YEM Yayınları.

Henket, H.-J. (2002). Back From Utopia. The challenge of the Modern Movement. In H.-J. Henket, & H. Heynen, *Back from utopia : the challenge of the modern movement* (pp. 8-19). Rotterdam: 010 Publishers.

Henket, H.-J. (1998). The icon and the ordinary. In A. Cunningham, *Modern Movement Heritage* (pp. 13-17). London: E & FN SPON.

Heybeliada'ya Çağdaş Türk mimarisinin başarıyı yapılıyordu! (2003 yıl 2-September). Retrieved 2009 yıl August from Arkitera Mimarlık Merkezi: <http://www.arkitera.com/haberler/2003/09/02/heybeli.htm>

Heynen, H. (1999). *Architecture and Modernity*. Boston: Massachusetts Institute of Technology.

Heynen, H. (2008). Myth, Authenticity and Lived Practices . *Proceedings of the 10th International Docomomo Conference - The Challenge of Change Dealing With the Legacy of the Modern Movement* (p. 101). Amsterdam: IOS PResS BV.

Heynen, H. (1998). Transitoriness of modern architecture. In A. Cunningham, *Modern Movement Heritage* (pp. 29-35). London: E & FN SPON.

Hyman, I., & Trachtenberg, M. (2003). *Architecture, from prehistory to postmodernity*. New Jersey: Prentice-Hall.

IX. Uluslararası DOCOMOMO Konferansı "Öteki" Modernizmler. (2006 yıl 8-September). Retrieved 2009 yıl July from Yarı.com.tr: http://www.yapi.com.tr/Etkinlikler/ixuluslararasi-docomomo-konferansi-oteki-modernizmler_48193.html

Jokilehto, J. (2001). *A History of Architectural Conservation*. Oxford: Butterworth-Heinemann.

Köksal, G. (2006 yıl September-October). "Kentsel Dönüşüm Projeleri" Karşısında Endüstri Mirasının Geleceği. *Mimarlık* .

Kalkan, E. (2008 yıl 14-July). *Modern mimarinin simgesi Unkapanı İMÇ'yi ne yapmalı.* Retrieved 2009 yıl August from Arkitera Mimarlık Merkezi: <http://www.arkitera.com/h31638-modern-mimarinin-simgesi-unkapani-imcyi-ne-yapmalı.html>

Karabey, H. (2009). Kullan-Tüket-Terket: Levent. *Mimarlık* (September-October).

Kayın, E. (2001). 20. Yüzyılın Mimarlık Mirasının Belirlenmesine İlişkin Kriterler ve Koruma Alanındaki "Yarı Değeri" Kavramı Üzerine Bir İrdeleme. *13. Uluslararası Yapı ve Yaşam Kongresi* (pp. 44-56). Bursa: Mimarlar Odası Bursa Şubesi.

- Kayın, E. (2007). "Cumhuriyet Dönemi Mimarlık Mirasının Belgelenmesi, Korunması ve Değerlendirilmesi Projesi" için Çağrı. *Mimarlık* (March-April).
- Kayın, E. (2007). "Modern" Bir Kurgu Olarak Koruma Paradigmasının Dönüşümü ve Modern Mimarlık Mirası. *Mimarlık* (November-December).
- Kayın, E. (2008). Modernleşmenin Sarsıntılı Düzleminde Korumayı Tartışmak. *Mimarlık* (January-February).
- Kayın, E. (2008). Türkiye Koruma Tarihindeki Kırılmalar. *Mimarlık* (September-October).
- Kortan, E. *Türkiye'de Mimarlık Hareketleri ve Eleştirisi (1960-1970)*. Ankara: O.D.T.Ü Mimarlık Fakültesi Yayınları.
- Kuban, D. (2000). *Tarihi Çevre Korumanın Mimarlık Boyutu; Kuram ve Uygulama*. İstanbul: YEM Yayın.
- Kuran, A. (1984). Türk Mimarisinde Çeşitli Üsluplar Üzerine Görüşler. *Mimaride Türk Milli Üslubu Semineri* (pp. 61-66). İstanbul: Kültür ve Turizm Bakanlığı.
- Kurokawa, K. (2002). What is the Legacy of the Modern Architecture? In H.-J. Henket, & H. Heynen, *Back from utopia : the challenge of the modern movement* (pp. 252-259). Rotterdam: 010 Publishers.
- Lewi, H. (2002). Paradoxes in the Conservation of the Modern Movement. In H.-J. Henket, & H. Heynen, *Back from utopia : the challenge of the modern movement* (pp. 350-357). Rotterdam: 010 Publishers.
- Lima, Z. (2008). Historic Present: The Modern Movement in Situation. *Proceedings of the 10th International Docomomo Conference - The Challenge of Change Dealing With the Legacy of the Modern Movement* (pp. 17-22). Amsterdam: IOS Press BV.
- Madran, E. (2006). Modern Mimarlık Ürünlerinin Belgelenmesi ve Korunması Süreci için Bazı Notlar. *Mimarlık* (November-December).

Madran, E. (2002). *Tanzimattan Cumhuriyet'e Kültür Varlıklarının Korunmasına İlişkin Tutumlar ve Düzenlemeler 1800-1950*. Ankara: ODTÜ Mimarlık Fakültesi Basım İşliği.

Madran, E., & Özgönül, N. (2005). *Kültürel ve Doğal Değerlerin Korunması*. Ankara: TMMOB Mimarlar Odası.

Markgraf, M. (2009). Maintenance system for the Bauhaus buildings in Dessau and Weimar: conceptual development of a methodology. In A. Canziani (Ed.), *Conserving Architecture Planned Conservation of XX Century Architectural Heritage* (pp. 258-269). Milano: Mondadori Electa.

Meraz, F. (2008). Architecture and Temporality in Conservation Theory: The Modern Movement and the Restoration Attitude in Cesare Brandi. *Proceedings of the 10th International Docomomo Conference - The Challenge of Change Dealing With the Legacy of the Modern Movement* (pp. 23-26). Amsterdam: IOS Press BV.

Mimarlar Odası. (2007). Bir Mimarlar Odası Projesi: Cumhuriyetin Mimari Mirasının Belgelenmesi, Korunması ve Değerlendirilmesi. *Mimarlık* (May-June).

Mimarlar Odası. (2008). TBMM Milletvekili Lojmanları'ndan Ayakta Kalan Konutların Korunması Yönünde Bir Karar. *Mimarlık* (November-December).

Monnier, G. (2002). The Reception of Modernism by Users: Practical Value and Symbolic Value. In H.-J. Henket, & H. Heynen, *Back from utopia : the challenge of the modern movement* (pp. 358-367). Rotterdam: 010 Publishers.

Musso, S. F. (2009). La conservazione programmata come sfida per una tutela innovativa del patrimonio culturale. In A. Canziani (Ed.), *Conserving Architecture Planned Conservation of XX Century Architectural Heritage* (pp. 24-35). Milano: Mondadori Electa.

Nalbantoğlu, G. (2000). 1928-1946 Döneminde Ankara'da Yapılan Konutların Mimari Değerlendirmesi. In A. Tükel Yavuz, *Tarih İçinde Ankara* (pp. 253-269). Ankara: T.B.M.M. Basımevi.

Omay Polat, E. E. (2008). Modern Mimarlık Mirasını Onaylamak: Yasal Süreç ve Tescil Kararlarına Bakış. *Mimarlık* (March-April).

Omay Polat, E. E., & Cengiz, C. (2008). Modern Mimarlık Mirası Kavramı: Tanım ve Kapsam. *Megaron* .

Omay, E. E. (2001). İstanbul'da 20.Yüzyıl Mimari Örnekleri ve Koruma Sorunları: Ayaspaşa Apartmanları. *13. Uluslararası Yapı ve Yaşam Kongresi* (pp. 74-80). Bursa: Mimarlar Odası Bursa Şubesi.

Omay, E., Salman, Y., & Yöney, N. (2007). Beyond the Mainstream. *Docomomo Journal* , 99.

Orbaşlı, A. (2008). *Architectural Conservation Principles and Practice*. Oxford: Blackwell Science Ltd.

Organising Committee 10th International DOCOMOMO Conference. (2008). Introduction. *Proceedings of the 10th International Docomomo Conference - The Challenge of Change Dealing With the Legacy of the Modern Movement* (pp. xv-xvi). Amsterdam: IOS Press BV .

Ortaylı, İ. (2000). 19. Yüzyıl Ankara'sına Demiryolunun Gelişi, Hinterlandının ve Hinterlan'daki Üretim Eylemlerinin Değişimi. In A. Tükel Yavuz, *Tarih İçinde Ankara* (pp. 207-219). Ankara: T.B.M.M. Basımevi.

Pearce, S. M. (2000). The Making of Cultural Heritage. In *Values and Heritage Conservation* (pp. 59-64). Los Angeles: Getty Conservation Institute.

Rappoport, P. (2009). Legislative frameworks, policies and means to encourage planned conservation. In A. Canziani (Ed.), *Conserving Architecture Planned Conservation of XX Century Architectural Heritage* (pp. 292-301). Milano: Mondadori Electa.

Sözen, M. (1984). Birinci Ulusal Mimarlık Dönemi ve Mimarları. *Mimaride Türk Milli Üslunu Semineri* (pp. 35-40). İstanbul: Kültür ve Turizm Bakanlığı.

Sözen, M. (1996). *Cumhuriyet Dönemi Türk Mimarisi*. Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Saint, A. (1996). Philosophical Principles Of Modern Conservation. In S. Macdonald, *Principles and Practice In Conserving Recent Architecture* (pp. 15-28). Shaftesbury: Donhead Publishing.

Segawa, H. (1998). The problem of conservation in Latin America. In A. Cunningham, *Modern Movement Heritage* (pp. 39-43). London: E & FN SPON.

Sey, Y. (1984). To House The New Citizens: Housing Policies and Mass Housing. In A. Evin, & R. Holod, *Modern Turkish Architecture* (pp. 152-177). Philadelphia: University of Pennsylvania Press.

Shulman, J. (2002). The Vibrant Diversity of Modernism. In H.-J. Henket, & H. Heynen, *Back from utopia : the challenge of the modern movement* (pp. 336-349). Rotterdam: 010 Publishers.

Stieber, N. (2008). Monumnets and Icons Intoroduction to the Session. *Proceedings of the 10th International Docomomo Conference - The Challenge of Change Dealing With the Legacy of the Modern Movement* (p. 69). Amsterdam: IOS Press BV.

Türkiye Mimarlığında Modernizmin Yerel Açılımları IV. (2009). Retrieved 2009 yıl July from Arkitera Mimarlık Merkezi: <http://www.arkitera.com/e2576-turkiye-mimarliginda-modernizmin-yerel-acilimleri-iv.html>

Tağmat, T. S. (2003). Modern Mimarlık Ürünlerinin Korunması. *Mimarlık* (July-August).

Tankut, G. (1998). Ankara İmar Planı Uygulamasının 1929-1939 Arasındaki Dikkati Çeken Verileri. *Tarih İçinde Ankara II* (pp. 9-15). Ankara: ODTÜ Mimarlık Fakültesi Yayınları.

Tankut, G. (1993). *Bir Başkentin İmarı: (1929-1939)*. İstanbul: Anahtar Kitaplar Yayınevi.

Tankut, G. (2000). Jansen Planı: Uygulama Sorunları ve Cumhuriyet Bürokrasisinin Kent planına Yaklaşımı. In A. Tükel Yavuz, *Tarih İçinde Ankara* (pp. 301-316). Ankara: T.B.M.M. Basımevi.

Tanyeli, U. (2001). Biriktirme Özürlü Toplumda Modernizm'in Mirasını Korumak. *13. Uluslararası Yapı ve Yaşam Kongresi* (pp. 14-19). Bursa: Mimarlar Odası Bursa Şubesi.

Tapan, M. (1984). International Style: Liberalism In Architecture. In A. Evin, & R. Holod, *Modern Turkish Architecture* (pp. 105-118). Philadelphia: University of Pennsylvania Press.

Tapan, M. (2005). Kùltür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu Üyeliği Üzerine. *Mimarlık* (November-December).

Tekeli, İ. (2000). Ankara'nın Başkentlik Kararının Ülkesel Mekan Organizasyonu ve Toplumsal Yapıya Etkileri Bakımından Genel Bir Deđerlendirmesi. In A. Tùkel Yavuz, *Tarih İçinde Ankara* (pp. 317-335). Ankara: T.B.M.M. Basımevi.

Tekeli, İ. (1984). The Social Context of The Development of Architecture in Turkey. In A. Evin, & R. Holod, *Modern Turkish Architecture* (pp. 9-33). Philadelphia: University of Pennsylvania Press.

The Chamber of Architects. (n.d.). *KÙLTÜREL MİRASIN KORUNMASI ve GELİŞTİRİLMESİ KONUSUNDAKİ ÇALIŞMALAR*. Retrieved 2011 yıl 12-03 from The Chamber of Arcitects of Turkey: <http://www.mo.org.tr/index.cfm?sayfa=Belge&Sub=kulturel>

Torrent, H. (2008). Issues of Temporality - Paradoxes and Challenges. *Proceedings of the 10th International Docomomo Conference - The Challenge of Change Dealing With the Legacy of the Modern Movement* (p. 3). Amsterdam: IOS Press BV.

Tournikiotis, P. (2007). Modernism and the Issue of Otherness. *Docomomo Journal* , 5-8.

Tournikiotis, P. (2002). The Histography of Modern Architecture. In H.-J. Henket, & H. Heynen, *Back from utopia : the challenge of the modern movement* (pp. 290-297). Rotterdam: 010 Publishers.

Tseng, H.-y. (2009). Strateic social plan for the conservation of 20th-century architectural landscape: practices in Taiwan. In A. Canziani (Ed.), *Conserving Architecture Planned Conservation of XX Century Arhitectural Heritage* (pp. 315-327). Milano: Mondadori Electa.

Tunçer, M. (1998). Ankara'da Tarihsel evrenin Korunmasına Yönelik Politikalar. *Taih İçinde Ankara II* (pp. 75-107). Ankara: ODTÜ Mimarlık Fakùltesi Yayınları.

Tunçoku, S. (2004 йил January-February). Günümüzde Koruma / Restorasyon Çıkmazı. *Mimarlık*

.

Turgut Gültekin, N. (2001). Türkiye'de Taşınmaz Kültür Varlıklarını Koruma Sürecinde Yaşanan Açmazlar. In S. Haluk, *Türkiye'de Risk Altındaki Doğal ve Kültürel Miras* (pp. 213-217). İstanbul: Tunç Ofset.

Türk Serbest Mimarlar Musavirler Derneği 7. Donem Yonetim Kurulu. (2002). *Ankara Mimarlık Rehberi 2002*. Ankara: T.C. Kultur Bakanligi.

Turkish Chamber of Architects Ankara Branch. *Bina Kimlikleri Ankara, Cumhuriyetin 25 Yili*. Ankara: Turkish Chamber of Architects Ankara Branch.

Uludağ, Z. (2009). Modern Başkentlerin Ortak Misyonu: Sıfırdan Başlamak ve Modern Ulusun Sahnesi Olmak. *Mimarlık* (November-December).

United Nations. (n.d.). Retrieved 2010 йил 04-March from United Nations Environment Programme - Mediterranean Action Plan: www.unepmap.org

Vanlaethem, F., & Poisson, C. (2008). Questioning Material/Conceptual Authenticity. *Proceedings of the 10th International Docomomo Conference The Challenge of Change Dealing With the Legacy of the Modern Movement* (pp. 127-130). Amsterdam: IOS Press BV.

Verpoest, L., Stulens, A., & Meul, V. (2009). Monumentenwacht, a monitoring and maintenance system for a cultural (built) heritage in the flemish region (Belgium). In A. Canziani (Ed.), *Conserving Architecture Planned Conservation of XX Century Arhitectural Heritage* (pp. 250-257). Milano: Mondadori Electa.

Wieszczek, K., & Lemes de Oliveira, F. (2008). Rewriting the Past: The Demolition of Modern Buildings and Monuments in Post-Communist Poland. *Proceedings of the 10th International Docomomo Conference - The Challenge of Change Dealing With the Legacy of the Modern Movement* (pp. 61-66). Amsterdam: IOS Press BV.

- Yılmaz, G., & Gürel Üçer, Z. A. (2004). Türkiyede Kentsel Koruma Sürecind eKurumsal Yapı ve Sivil Toplum Kuruluşları Üzerine Bir Değerlendirme. *Ege Mimarlık* , 43-47.
- Yücel, A. (2001). Modernizm-Güncellik-Bugünün Korunması Üzerine Düşünceler. 13. *Uluslararası Yapı ve Yaşam Kongresi* (pp. 7-13). Bursa: Mimarlar Odası Bursa Şubesi.
- Yücel, A. (1984). Pluralism Takes Command: The Turkish ARchitectural Scene Today. In A. Evin, & R. Holod, *Modern Turkish Archiecture* (pp. 119-152). Philadelphia: University of Pennsylvania Press.
- Yavuz, A. T. (1998). İzzet Aykurt Evi: Bir Erken Cumhuriyet Dönemi Konutu. *Tarih İçinde Ankara II* (pp. 289-326). Ankara: ODTÜ Mimarlık Fakültesi Yayınları.
- Yavuz, Y. (2000). 1923-1928 Ankara'sında Konut Sorunu ve Konut Gelişmesi. In A. Tükel Yavuz, *Tarih içinde Ankara* (pp. 233-252). Ankara: T.B.M.M. Basımevi.
- Yavuz, Y. (1998). Ankara - Çankaya'daki Birinci Cumhurbaşkanlığı Köşkü. *Tarih İçinde Ankara II* (pp. 341-412). Ankara: ODTÜ Mimarlık Fakültesi Yayınları.
- Yavuz, Y. (1981). *Mimar Kemalettin ve Birinci Ulusal Mimarlık Dönemi*. Ankara: ODTÜ Mimarlık Fakültesi Basım İşliğı.
- Yavuz, Y., & Özkan, S. (1984). The Final Years of the Ottoman Empire. In A. Evin, & R. Holod, *Modern Turkish Architecture* (pp. 35-50). Philadelphia: University of Pennsylvania Press.
- Yavuz, Y., & Süha, Ö. (1984). Finding A National Idiom: The First National Style. In A. Evin, & R. Holod, *Modern Turkish Architecture* (pp. 51-67). Philadelphia: University of Pennsylvania Press.
- Zegnel, R., & Bahtiyar, M. (2001). 20. Yüzyıl Mimari Mirası Koruma Ölçütlerinin Belirlenmesinde Analitik Bir Yaklaşım. 13. *Uluslararası Yapı ve Yaşam Kongresi* (pp. 57-62). Bursa: Mimarlar Odası Bursa Şubesi.